ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ, 1856. ΤΟΜΟΣ ΣΤ'. ΦΥΛΛ. 139.

ΘΑΝΟΣ ΒΛΕΚΑΣ.

—o—

(Συνεχ. Ἴδε Φυλλ. ΡΛΔ', ΡΛΕ', ΡΛΣΤ' ΡΛΖ', καὶ ΡΛΗ')

ΙΔ'.

Ὁ Ἰαπετὸς ἐπ' αὐτεφώρῳ.

Ἡ ἀσθένεια τοῦ Θάνου δὲν διήρκεσε πολὺ χάριν τῆς περιποιήσεως τῶν ἀγαπώντων αὐτόν. Ἡ ἀγαθὴ καρδία τῆς Κιουρᾶς ἐφάνη καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην. Αὐτὴ ἐνοσήλευσε τὸν πάσχοντα, οὐδὲ ἡμέραν, οὐδὲ νύκτα ἐξερχομένη τοῦ κοιτῶνός του, καὶ ἰδίαις χερσὶν ἐπιμελουμένη τὴν θεραπείαν κατὰ τὰς παραγγελίας τοῦ ἰατροῦ. Ὁ Ἀϋφαντὴς καὶ ἡ θυγάτηρ του τὸν ἐπεσκέπτοντο πολλάκις τῆς ἡμέρας, ὥστε ἀνεπαισθήτως παρήρχετο δι' αὐτὸν ὁ χρόνος, καὶ ποτὲ δὲν εἶχε δοκιμάσει τοιαύτην διάχυσιν. Ἡ κάθειρξις μετ' ἀνθρωπομόρφων θηρίων εἶχε συμπιέσει τὴν καρδίαν του μέχρι μισανθρωπίας, ὥστε εὐτυχίαν ἐνόμιζεν, ἂν ἠδύνατο νὰ φύγῃ εἰς τὰ βάθη τῆς ἀκατοικητοτέρας ἐρήμου, μακρὰν τοῦ συγχρωτισμοῦ μετ' ἀποτροπαίων καθαρμάτων. Αἴφνης εὑρεθεὶς μεταξὺ τοιούτων ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων ὅλαι αἱ διαθέσεις ἦσαν ἀγαθαί, ὅλαι αἱ λέξεις προσφιλεῖς, οὕτως εἰπεῖν ἐν ἀκαρεῖ μετενεχθεὶς παρὰ τὴν ζῶσαν πηγὴν τῶν αἰσθημάτων τῆς στοργῆς, ὅτα ἀεννάως ἀναβλύζουν ἐκ τοῦ κόλπου τῆς οἰκογενείας, αὐτὸς ὁ ἀπόβλητος καὶ παρεῤῥιμμένος εἰς τὸ σκότος τῆς ἀπωλείας, ἀποκτήσας ἐν τῷ ἅμα πατέρα, μητέρα, ἀδελφὴν καὶ πάντας ἀγαπῶντας αὐτὸν θερμῶς καὶ ἀφωσιωμένους εἰς τὴν θεραπείαν του, ἦτον ἐπόμενον νὰ νομίζῃ, ὅτι ὀνειροπολεῖ, καὶ ὅτι ἡ ὀφθαλμία του εἶναι τὸ σκιόφως τῆς ὀπτασίας. Ἡ μελῳδικὴ φωνὴ τῆς Εὐφροσύνης, ἔτι μελῳδικωτέρα ἠχοῦσα τότε εἰς τὴν ἀκοήν του, κατεκήλει αὐτὸν τοσοῦτον, ὥστε πολλάκις ἐκ τῆς ἐκστάσεως δὲν προσεῖχεν, ὅτι πρὸς αὐτὸν ὁ λόγος, καὶ οὐδεμίαν ἔδιδεν ἀπάντησιν. Ἐν τούτοις βαθμηδὸν ἰάθη ἡ ὅρασίς του, ὥστε νὰ βλέπῃ τὴν εὐτυχίαν του, ὅτι εἶναι πραγματική. Τὸ αἴσθημα αὐτῆς δὲν ἦτον ἄμικτον πάσης ἄλλης φροντίδος. Ἐπεθύμει καὶ αὐτὸς νὰ παρακολουθήσῃ εἰς Θεσσαλίαν τοὺς ξένους, καὶ πολλάκις ἤκουε τὰ σχέδια τῆς Εὐφροσύ-

νης περὶ τοῦ τί ἔμελλον νὰ πράξουν μεταβαίνοντες ἐκεῖ. Ἀλλ' ἄλλοτε εἶχε καταφύγει πρὸς αὐτοὺς διωκόμενος, ἐνῷ σήμερον, ἀνακτήσας τὴν ἐλευθερίαν του, δὲν ἦτο πλέον πρέπον νὰ τρέφεται ἐκ τῶν εὐεργετῶν του ὡς συνταξιοῦχος αὐτῶν, οὐδὲν ὑπηρετῶν, κατὰ τὴν γνώμην του, ἄξιον λόγου. Ἡ περὶ τούτου φιλοτιμία τὸν κατέθλιβεν, ὁσάκις ἦτο μόνος καὶ ἐζήτει νὰ ἐπινοήσῃ τρόπον, ὥστε νὰ εὕρῃ πόρον ἀνεξάρτητον ζῶν ἐκ τῶν ἰδίων. Διὰ νὰ δίδῃ δὲ δεῖγμα τῆς εὐγνωμοσύνης του, εἶχεν ἀπόφασιν νὰ ἐπισκέπτεται ἐνίοτε εἰς Θεσσαλίαν τοὺς εὐεργέτας του. Πολλάκις ἐσκοπει νὰ εἴπῃ τι περὶ τούτου εἰς τὴν Εὐφροσύνην, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα, γνωρίζων, ὅτι ἔμελλε νὰ τὴν λυπήσῃ φαινόμενος ἀχάριστος, οὐχ ἧττον λυπούμενος καὶ αὐτός, ἂν καὶ δὲν συνωμολόγει εἰς ἑαυτὸν τὴν αἰτίαν.

Εἰς τὸν νοῦν τῆς Εὐφροσύνης παρίστατο σπανιώτερον καὶ ἀμυδρότερον τὸ δειμαλέον φάσμα τοῦ Ἰαπετοῦ μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ Θάνου, καὶ ὡς ἐκ τῆς ἐνασχολήσεως μάλιστα εἰς τὴν πρὸς ἀναχώρησιν προπαρασκευήν, δὲν ἠδύνατο ὅλως νὰ ἐξαλειφθῇ ἐντελῶς καὶ ῥῖγος περιέτρεχε τὰ μέλη της, ὁσάκις, εὐμετακομένη μόνη, ἤκουε ψόφον αἰφνίδιον. Μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν ἤλπιζε νὰ τὸν λησμονήσῃ, μὴ φοβουμένη πλέον νὰ τὸν ἰδῇ ἀπροσδοκήτως ἐνώπιόν της, ὡς ἀπὸ μηχανῆς.

Ἅμα ἰαθεὶς ὁ Θάνος ἐν τούτοις κατέλιπε τὴν οἰκίαν τῶν εὐεργετῶν του, καὶ τοι ἐναντιουμένων, μὴ θέλων νὰ ἦναι εἰς αὐτοὺς ὀχληρός. Οὐχ ἧττον τὸν παρήγγειλον νὰ παρασκευασθῇ καὶ αὐτός, νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ. Δὲν ἀπεποιήθη μέν, μὴ ἔχων τὸ ἴδιωμα νὰ θρύπτεται, ἀλλ' οὔτε παρεσκευάζετο, οὔτε ἀπεφάσιζε τί ἔμελλε νὰ πράξῃ.

Ὁ ἀδελφός του ἐν τοσούτῳ κατώρθωσε τὸ σκοπούμενον. Ἡ ἔγκρισις ἐξεδόθη τελεία καὶ ὁριστική, καὶ τὰ φαλαγγιτικά του γραμμάτια ἔγιναν δεκτά, ὥστε ἔλαβε τὸ μεταβιβαστικὸν τῆς κυριότητος ἔγγραφον. Ὅπως εἶχον ἤδη σκεφθῆ, ἀπέστειλεν ἀμέσως ἀντιπρόσωπόν του τὸν Σκιᾶν, διὰ νὰ παραλάβῃ τὸ κτῆμα καὶ ν' ἀναπετάσῃ τὴν σημαίαν τῆς ἐξουσίας του ἐν μέσῳ τῶν χωρικῶν.

Ἡ συμβουλὴ τοῦ Ἰαπετοῦ, νὰ μὴ ἀφεθῇ εἰς τὸν χειροδίκην Σκιᾶν, ἀλλὰ νὰ προσλάβῃ τὸν Θάνον διὰ τὴν γεωργικὴν διοίκησιν τοῦ κτήματος, ἤρεσε πολὺ εἰς τὸν Τάσον, ὅστις τὴν ἠσπάσθη. Διὰ νὰ τὸν πείσῃ ὅμως, ν' ἀποχωρισθῇ τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἀϋφαντοῦ, μετεχειρίσθη τρόπον ἐπιτηδειότατον. Τὸν παρέστησεν, ὅτι ἐπὶ τέλους ἡ Κυβέρνησις ἀνεγνώρισε τὰ πατρικὰ δικαιώματά των, καὶ θέλουσα νὰ κολάσῃ τὴν μέχρι τοῦδε ἀχαριστίαν της διὰ γενναίας ἀμοιβῆς, προικοδοτεῖ εἰς τοὺς δύω ἀδελφοὺς τὸ χωρίον Τριβῶν. Τὰ ἔγγραφα ἐξεδόθησαν μὲν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ μόνου, διότι ὁ Θάνος ἦτον ἀπών, καὶ διότι πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ὅλου τιμήματος, ὑπερβαίνοντος τὸ ποσὸν τῆς σκοπουμένης προικοδοτήσεως, μετεχειρίσθη καὶ φαλαγγιτικὰ γραμμάτια. Αὐτὸς ὅμως ὡς καλὸς ἀδελφός, μὴ μικρολογῶν, θέλει τὴν ἐξίσου διανομήν, καὶ ἐννοεῖ ἀπὸ κοινοῦ τὸ κτῆμα· ἕνα μόνον ὅρον ἀπαιτεῖ παρὰ τοῦ Θάνου, δικαιώτατον καὶ φυσικώτατον, ν' ἀναλάβῃ τὴν διοίκησιν τοῦ κτήματος, ὡς μᾶλλον ἔμπειρος εἰς τὰ τοιαῦτα, καὶ διότι αὐτός, στρατιωτικὸς ὤν, ὀφείλει ν' ἀκολουθήσῃ τὸ τάγμα του, ἐλπίζων μάλιστα νὰ προβιβασθῇ καὶ νὰ τιμήσῃ τὸνομα *Βλέχας*. Περὶ συντάξεως ἐγγράφων, ὥστε ν' ἀποδεικνύεται τὸ κτῆμα κοινὸν εἰς ἀμφοτέρους τοὺς ἀδελφούς, οὐδὲν εἶπεν, οὔτε σκοπὸν εἶχε νὰ προχωρήσῃ ἕως ἐκεῖ.

Ὁ τρόπος τοῦ Τάσου ἦτο τόσον παραπειστικός, ὥστε ἦτον ἀδύνατον νὰ ἐγερθῇ ὑπόνοια εἰς τὸν νοῦν τοῦ ἀδελφοῦ του. Προδιατεθειμένος μάλιστα αὐτός, ν' ἀσπασθῇ πόρον ἀνεξάρτητον, ἐπίστευσεν ἀσμένως εἰς τοὺς λόγους τούτους, οὐδὲν ἔχοντας ἀπίθανον καὶ λοξόν, καὶ εὐγνωμονῶν ἐδέχθη τὴν πρότασιν. Πάραυτα λοιπὸν μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀϋφαντοῦ, διὰ ν' ἀναγγείλῃ τὴν ἀπόφασίν του. Ἡ δυστυχὴς Εὐφροσύνη ἔγινεν ἄφωνος, ἀκούσασα τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην λειποταξίαν. Καὶ αὐτὸς ὁ Ἀϋφαντὴς ἐλυπήθη, ἀλλ' οὐδένα λόγον εἶχε ν' ἀντιτάξῃ εἰς τὸν μέλλοντα νὰ παραλάβῃ τὸν πατρικὸν κλῆρον καὶ νὰ φροντίσῃ περὶ τῶν ἰδίων.

Ἐναντίον τοιαύτης προθέσεως μόνοι οἱ λόγοι τῆς Εὐφροσύνης ἦσαν ἰσχυροὶ καὶ ἀκαταμάχητοι, ἀλλ' ἔπρεπε καὶ τὰ χείλη της νὰ γίνουν διερμηνεῖς τῆς καρδίας της· ἔπρεπεν ἐκεῖνα νὰ ὁμολογήσουν τοὺς παλμοὺς, τοὺς ὁποίους αὕτη ὑπέστη, ἐνόσῳ ὁ Θάνος ἐτρύχετο ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, ἢ ἔπρεπεν ὁ Ἀϋφαντὴς νὰ μαντεύσῃ, τί κρύπτεται εἰς τὸν μυχὸν αὐτῆς. Ἐνόσῳ ἐκεῖνα ἐσιώπων, ἐφρόνει ὁ Ἀϋφαντὴς ὅτι ἡ συμπάθεια τῆς Εὐφροσύνης ἦτον ἁπλοῦν δεῖγμα τῶν φιλαγάθων αἰσθημάτων της, καὶ τῆς πρὸς εὐποιΐαν διαθέσεώς της. Ἂν ἡ πεῖρα καὶ ἡ παρατήρησίς του ἦσαν δοκιμώτεραι, ἤθελε κρίνει, ὅτι μεταξὺ νέων τοιαύτης ἡλικίας ἡ συμπάθεια δὲν εἶναι ἄμικτος καὶ τότε ἤθελεν ὑψώσει τὰς χεῖρας πρὸς τὸν κρατοῦντα τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων ἐν τῇ παλάμῃ του, καὶ ἤθελε τὰς ἐπιθέσει ἔπειτα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Θάνου καὶ τῆς Εὐφροσύνης, ὑποτασσόμενος εἰς τὰς θείας βουλὰς καὶ ἐκφωνῶν τὸ *γενηθήτω τὸ θέλημά σου!*

Ὁ Ἀϋφαντὴς ὅμως ἐθεώρει τὸν Θάνον ὡς τέκνον του, καὶ τὴν συμπάθειαν τῆς Εὐφροσύνης πρὸς αὐτὸν ὡς ἀδελφικήν, καὶ ἐλυπήθη μὲν διὰ τὴν στέρησίν του, ὅπως ὁ πατὴρ, ὅταν ἀποδημῇ ὁ υἱός του, κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔκρινεν, ὅτι καὶ ἡ Εὐφροσύνη δοκιμάζει τὴν πικρίαν ἀδελφῆς ἀναχωροῦντος ἀδελφοῦ. Τοιαύτη πικρία παραμυθεῖται διὰ τῆς βεβαιώσεως ἀντεπιστολῆς καὶ τῆς ἐλπίδος ἐπανόδου. Ὁ Θάνος ὑπέσχετο ἀμφότερα. Ἅμα μετὰ τὴν τακτοποίησιν τῶν πραγμάτων του, ὡς χρέος ἱερὸν ἔλεγεν ὅτι θεωρεῖ, νὰ ἐπισκεφθῇ τοὺς εὐεργέτας του καὶ ηὔχετο εἰς αὐτοὺς πᾶν ποθητὸν ἐκ βάθους ψυχῆς. Ἡ ταραχή του ἦτον ὅμως τοιαύτη, ὥστε καὶ ἡ γλῶσσά του διέπταιεν ἐπαισθητῶς. Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τῶν εὐεργετῶν του ἔδωκε τὸν λόγον του, νὰ μὴ ἀπέλθῃ· ἀλλ' ὅσον προσήγγιζεν ἡ ὥρα, τόσον

ἐφαίνετο εἰς αὐτὸν σκληρότερος ὁ ἀποχωρισμὸς, καὶ κατείχετο ὑπὸ τοιαύτης ἀθυμίας, ὡς ἂν ἔμελλε πάλιν νὰ ῥιφθῇ εἰς τὸ δεσμωτήριον. Ἡ ἀπόφασις ὅμως ἦτον ἀμετάκλητος ὡς ἐκ τῆς φιλοτιμίας, μὴ ἐπιτρεπούσης μετάμελον.

Ἄλλου εἴδους φιλοτιμίαν ἀνέστελλε τὴν Εὐφροσύνην, ἀπὸ τοῦ νὰ ἐκθέσῃ εἰς φῶς τὴν λυπηρὰν διάθεσίν της. Αὐτὴ δὲν ἤθελε νὰ δείξῃ τὴν πρὸς τὸν Θάνον ἀδυναμίαν της. Διὰ πάσης τέχνης ἐζήτει νὰ καλύψῃ τοὺς ὀδυνηροὺς σπαραγμοὺς της ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς φροντίδος περὶ τῆς τύχης τοῦ πολυπαθοῦς Θάνου, μέλλοντος ἴσως νὰ ὑποστῇ δεινότερα μακρὰν τῶν προστατῶν του, μεταξὺ ἀνθρώπων εἰς αὐτὸν ἀγνώστων. Οἱ περὶ τούτου παραμυθητικοὶ λόγοι τοῦ πατρός της, ὅτι κύριος μεγάλου κτήματος εἰς τὸ ἑξῆς οὐδενὸς ἔχει ἀνάγκην, ἦσαν ὅλως ἄκαιροι, καὶ ἐπέχεον ἔλαιον ἐπὶ τὸ πῦρ. Ἂν εἰς τὸ ἑξῆς οὐδενὸς ἔχει ἀνάγκην, ἄρα οὐδὲ τῶν προστατῶν του, καὶ πῶς ἠδύνατο ὁ μεγαλοκτήμων κύριος τοῦ χωρίου Τριβῶν νὰ ἐνθυμηθῇ τὴν Θεσσαλίαν, τοὺς ἐν Δομοκῷ, τὴν σκωληκοτροφίαν καὶ τὰ παρόμοια; Πολλάκις ὁ παρήγορος, ἀγνοῶν τὸ ἀπόρρητον τοῦ πάσχοντος, ἀναξέει ἀντὶ νὰ μαλάσσῃ τὴν πληγήν.

Ἐντοσούτῳ τὸ προκαταρκτικὸν μέρος τοῦ σχεδίου τοῦ Ἰαπετοῦ, περὶ ἀπομακρύνσεως τοῦ Θάνου, ἐπετύγχανε κατὰ τὴν εὐχήν του. Ἡ ἀναβολὴ μάλιστα τῆς ἀπελεύσεως τοῦ Ἀϋφαντοῦ μετὰ τὴν δηλωθεῖσαν ἀπόφασιν τοῦ Θάνου νὰ ἐγκατασταθῇ ἐν Τριβαῖς, ἦτο πρὸς ὄφελος τοῦ Ἰαπετοῦ, ὥστε νὰ λάβῃ καιρὸν πρὸς ἐκτέλεσιν καὶ τοῦ λοιποῦ μέρους αὐτοῦ τοῦ σχεδίου. Ὅλη του ἡ στρατηγηματικὴ τέχνη ἔμελλε ν' ἀναπτυχθῇ κατ' αὐτὴν τὴν κρίσιμον ἔφοδον, μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ὁποίας οὐδὲν πλέον ἠδύνατο νὰ ἐλπίζῃ Ἀπ' εὐθείας καὶ κατὰ μέτωπον δὲν ἠδύνατο ὅμως ν' ἀποταθῇ πρὸς τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἐφάνη τόσον ἀτίθασσον, ὥστε νὰ μὴ δώσῃ ἀκρόασιν εἰς τὴν ἀβρὰν διακήρυξιν τοῦ πάθους του. Μόνον διὰ σκολιῶν ἠδύνατο νὰ εὕρῃ πρόσβασιν πρὸς τὸ ἀπόκρημνον καὶ ἐρυμνὸν χωρίον. Ἰδοὺ λοιπὸν πῶς διέθεσε τὰς πολιορκητικὰς μηχανάς του.

Ὁ Ὀθωμανὸς Πρέσβυς ἦτο κατὰ τὴν κρίσιν του, ὁ μόνος, ὅστις ἠδύνατο νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τὸν νοῦν τοῦ Ἀϋφαντοῦ, καὶ ἂν κατώρθονε νὰ κερδήσῃ τὴν εὔνοιαν ἐκείνου, ὥστε ν' ἀντιληφθῇ τοῦ πράγματος, δὲν ἠδύνατο πλέον εὐκόλως νὰ τὸν ἐκφύγῃ ὁ δοῦλος Θεσσαλός. Διὰ νὰ φθάσῃ εἰς αὐτὸν τὸν βαθμὸν τῆς εὐνοίας τοῦ ὀθωμανοῦ Πρέσβεως, ὥστε νὰ τὸν ἔχῃ θερμὸν ὑπέρμαχον, πρὶν ὑποδείξῃ εἰς αὐτὸν τὸ κινοῦν συμφέρον, ἀφωσιώθη ὅλως εἰς τὴν θεραπείαν του. Καθ' ἑκάστην ἐπισκεπτόμενος αὐτὸν ἐκοινολογεῖτο ὅλας τὰς εἰδήσεις τῆς ἡμέρας, καὶ ὅ,τι ἐμάνθανεν ἀπόρρητον ἔστω καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ὑπηρεσίας του, ὥστε νὰ κατασταθῇ ἀπαραίτητος εἰς τὸν Πρέσβυν ὠτακουστής. Αὐτὸς τοιουτοτρόπως μανθάνων πρὸ παντὸς ἄλλου τὰ λεγόμενα, τὰ πραττόμενα καὶ τὰ πραχθησόμενα, ἦτον ἀδύνατον νὰ μὴ ἐκτιμήσῃ τὴν ἀξίαν τοιαύτης ὑπηρεσίας, διὰ τῆς ὁποίας ἔμελλε νὰ διαπρέπῃ μεταξὺ τῶν ὁμοίων του ὡς Ἄργος ἑκατὸν ἔχων ὀφθαλμοὺς, γινόμενος ἐπιζήτητος ὡς πολύκρουνος πηγὴ εἰδήσεων, καὶ καθ' ὅλα ἐκπληρῶν τὸν ὁρισμὸν τοῦ μεγάλου Φριδερίκου, ὅτι ὁ Πρέσβυς εἶναι προνομιοῦχος κατάσκοπος. Ἀφοῦ ἔμελλε τοιουτοτρόπως νὰ γίνῃ τὸ πᾶν τοῦ Πρέσβεως, μὴ δυναμένου νὰ στερηθῇ αὐτοῦ, ὡς ὁ μύωψ τῶν ὀπτικῶν ὑέλων του, μεταξὺ λόγων καὶ ὁδοῦ πάρεργον ἐσκόπει νὰ τὸν ζητήσῃ τὴν μεσιτείαν του κινῶν τὴν ἅμιλλάν του, περὶ τοῦ τί δύναται, καὶ τί δὲν δύναται, καὶ προβάλλων ὡς ἄθλον τὸν Ἀϋφαντὴν καὶ τὴν Εὐφροσύνην. Ἐννοεῖται οἰκοθεν, ὅτι ὁ Ἰαπετὸς ἔμελλε νὰ συνεπιβοηθήσῃ τὸ ἔργον τοῦ Πρέσβεως γεφυρῶν τὴν διάβασιν. Τούτου χάριν ἔμελλε νὰ διαδώσῃ σάτυραν δηκτικωτάτην, ἐκθέτουσαν ἀναφανδὸν τὸν ἔρωτα τῆς Εὐφροσύνης μετ' αὐτοῦ τούτου καὶ τὰς μυστικὰς δῆθεν συνδιαλέξεις των, πολλὰ δὲ ἀντίτυπα αὐτῆς τῆς σατύρας ἔμελλε νὰ διανείμῃ καθ' ὅλην τὴν ἀγυιὰν τῆς οἰκίας τοῦ Ἀϋφαντοῦ, ὡς καὶ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτήν, ὥστε νὰ γίνῃ πάνδημον καὶ γνωστὸν εἰς αὐτὸν τὸ ὄνειδος. Μετὰ τὸ σκάνδαλον τοῦτο εἶχε λοιπὸν δικαίαν ἀφορμὴν ὁ Πρέσβυς, ὡς κηδόμενος τῆς ὑπολήψεως ὑπηκόου δυνάμεως, τῆς ὁποίας ἦτον ἀντιπρόσωπος, νὰ προτείνῃ ὡς μόνην θεραπείαν τὸν γάμον τῆς κόρης του μετὰ τοῦ ἐπικινδύνου τούτου ἐρωτομανοῦς ὑπὸ κακοβούλων καὶ φθονερῶν διασυρθέντος. Καθόσον γνωρίζει αὐτὸν καὶ ὁ Πρέσβυς, δὲν εἶναι δυνατὸν νέος ἀγαπώμενος παρὰ πάντων διὰ τὰ παντοῖα προτερήματά του, νὰ μὴ καταστήσῃ εὐτυχῆ τὴν λατρευομένην του καὶ δι' αὐτῆς καὶ τὸν πατέρα της, ὅστις ἄλλο τι ἀγαπητότερον δὲν ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς. Στενοχωρῶν τοιουτοτρόπως τὸν Ἀϋφαντὴν, ἔνθεν μὲν διὰ τοῦ σκανδάλου καὶ τῆς ἐκ τούτου δυσφημίας, ἔνθεν δὲ διὰ τοῦ ἐμφύτου εἰς τοὺς δούλους τῆς ὀθωμανικῆς ἐξουσίας φόβου, μὴ ὑποπέσῃ εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ Πρέσβεως αὐτῆς, δεικνύων περιφρόνησιν εἰς τὰς προτροπάς του, καὶ ὡς ἐκ τούτου κακῶς διαθέσῃ τὰς ἐν Θεσσαλίᾳ ἀρχὰς, ἤλπιζεν ὁ Ἰαπετὸς ἐπὶ τέλους νὰ χαρυβδίσῃ τὴν μεμαγμένην μάζαν.

Ἡ ἐπιτυχία τὸν ἐφαίνετο σχεδὸν ἀλάνθαστος, ὅσον μάλιστα αἱ πρὸς τὸν Πρέσβυν θωπεῖαί του ἦσαν εὐπρόσδεκτοι καὶ ἔβλεπεν ἐπαισθητῶς αὐξάνουσαν τὴν εὔνοιάν του· ἐφρόνει ὅμως, ὅτι ἀπαιτεῖται χρόνος τις καὶ ποσὸν ἀνώτερον ἐκδουλεύσεων, ἑωσοῦ νὰ λάβῃ τὴν παρρησίαν ἐκείνην τοῦ δυναμένου ν' ἀπαιτήσῃ τὴν χάριν ὡς δικαίωμα, τὸ ὁποῖον ὁ ζῆλος τοῦ εὐγνωμονοῦντος πρέσβεως ἔμελλε νὰ καταστήσῃ τελεσφόρον.

Ἑωσοῦ νὰ ἔλθῃ ἡ εὔθετος ὥρα τῆς δευτέρας πράξεως τοῦ ἐντέχνου τούτου δράματος, ὁ Ἰαπετὸς, μὴ δυνάμενος νὰ ὑπομένῃ τὸν γρᾶσον τῆς μονοτόνου ἀδρανείας, κατεγίνετο εἰς τὰ λεγόμενα παρ' αὐτοῦ ἐπεισόδια. Ὀψὲ τὸ ἑσπέρας ἐπεσκέπτετο σχεδὸν καθεκάστην Κυρίαν τινα, τὴν ὁποίαν εὕρισκε μόνην, διότι ὁ σύζυγός της, κυριευθεὶς ὑπὸ τοῦ χρονικοῦ πάθους τοῦ χαρτοπαιγνίου, διεπαννύχιζεν ἐν καταγωγίῳ τοῦ δαίμονος τούτου. Ἡ Κυρία αὕτη, τὴν

ὁποίαν ὁ Ἰαπετὸς μεταφορικῶς πρὸς τὸν Τάσον ὠνόμασε Κολυμβάδα, ἤκμαζε μᾶλλον διὰ τῆς ἀνθηρᾶς εὐσαρκίας της, παρὰ διὰ τῆς ἁπαλῆς νεότητός της, ἀλλὰ τῶν καλῶν καὶ τὸ μετόπωρον καλόν. Μὴ ἐπαρκουμένη εἰς τὴν λευκὴν αἴγλην τῆς χροιᾶς της μετεχειρίζετο ψιμμύθιον καὶ φῦκος, καὶ ἐστίμμιζε τὰς ὀφρῦς καὶ τὰς βλεφαρίδας. Ἦσαν δὲ αἱ τρίχες της μέλαιναι, ὡς καὶ οἱ μελίγληνοι ὀφθαλμοί της, ὥστε τὸ πρόσωπόν της ἐφαίνετο ὡς πεδίον μάχης μεταξὺ μέλανος καὶ λευκοῦ. Ἡ φωνή της ἦτον διττή, πρὸς μὲν τοὺς οἰκείους καὶ ὑπηρέτας τραχεῖα καὶ χαλκίζουσα, πρὸς δὲ τοὺς ξένους γλυκυμειλίχος, καὶ ἐν γένει ὁ χαρακτὴρ τοῦ προσώπου της εἶχέ τι διασεσηρός, καὶ κατὰ τὸ βάδισμα της διεσαλακώνιζεν. Ἡ ὁμιλία της δὲν ἦτο στερημένη εὐφυΐας καὶ ἐμάνθανε τὰ πάντα, οὐχὶ ὅμως παρὰ τοῦ συζύγου της, τὸν ὁποῖον ἔβλεπε μόνον κατὰ τὴν ὥραν τῆς τραπέζης, καὶ τότε ἄναυδον καὶ ἐς Τροφωνίου μεμαντευμένον. Τὰ δύω βρεφύλιά της, τὰ ὁποῖα ἦσαν αὐτόχρημα δύω ἔρωτες καὶ τὰ ὁποῖα αὐτὴ ἠγάπα ἐξ ὀνύχων, ἐκοιμῶντο ἐνωρίς. Καθημένη ἐπὶ τοῦ κλιντῆρος ἀνεμασᾶτο μαστίχην καὶ ἐκρότει αὐτὴν περιμένουσα ζῶόν τι λογικόν, μεθ' οὗ νὰ συναλλάξῃ τὸν ῥῶπον τῶν ἰδεῶν της καὶ νὰ καπυρίσῃ, στερουμένη τοῦ φεύγοντος αὐτὴν συζύγου της καὶ ἀπαλλαττομένη τοῦ βαναύσου καὶ φορτικοῦ λήρου τῶν ὑπηρετῶν της. Ἡ εὐφυὴς Κυρία εἶχεν ἀναγνώσει τὰ μυθιστορήματα τῆς Κυρίας Σάνδης, καὶ τὰ θελκτικώτερα, ἄν καὶ ἐνίοτε ὀλισθηρὰ ἐπεισόδια αὐτῶν, διηγεῖτο ὁσονένεστι χαριέντως.

Κατὰ περίστασιν μίαν τῶν ἡμερῶν οἱ θιασῶται δὲν συνῆλθον εἰς τὸ καταγώγιον, ὥστε ὁ καλὸς Ἀμφιτρύων ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν του πρὸ τῆς συνήθους ὥρας αἰφνιδίως, πρὶν λάβῃ καιρὸν ὁ Ἰαπετὸς νὰ ἐκπερδικίσῃ. Ὁ κοιτὼν εἶχε μίαν μόνην θύραν καὶ οὐδὲν ἄλλο μέσον εἶχε νὰ κρυφθῇ ὁ Ἰαπετός, παρὰ ὑποδυόμενος ὑπὸ τὴν κλίνην. Ὁ Ἀμφιτρύων εἰσῆλθε βαρὺς καὶ δύσθυμος διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς διασκεδάσεώς του, καὶ σχεδὸν ῥογχάζων ὡς νυσταλογερόντιον, οὐδὲ καλὴν ἑσπέραν εἶπεν εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ κλιντῆρος ποροποιουμένην ὅτι κοιμᾶται σύζυγόν του· ἀλλ' εὐθὺ ἐβάδισε πρὸς τὴν κλίνην, καὶ κατὰ τὴν συνήθειάν του ἐζήτησε μηχανικῶς διὰ τῶν ποδῶν του τὰ σάνδαλά του. Δυστυχῶς ὑφέρπων ὁ Ἰαπετὸς διὰ τῶν μυρίων πτυχῶν τῆς φουστανέλλας του ἔσυρε μεθ' ἑαυτοῦ τὰ σάνδαλα, ὥστε ὁ Ἀμφιτρύων ἠναγκάσθη νὰ κύψῃ· ἀντὶ δὲ τῶν σανδάλων του ἀπήντησε τὸν Πάριν συνοκλάζοντα ἐν τῇ γωνίᾳ, ὡς ὁ μῦς, ἐφ' ὃν ἐπιπίπτει αἰφνιδίως ἡ γαλῆ.

— Λοιπόν, εἶπεν ὁ χαρτοπαίκτης, δὲν εἴμεθα δύω τὸ ἀνδρόγυνον, ἀλλ' ἔχομεν καὶ τρίτον; Ὁρίσατε, Κύριε, νὰ σᾶς ἴδω, ὡς τί ὁμοιάζετε;

Ἐκτείνας δὲ τὴν χεῖρα ὑπὸ τὴν κλίνην ἔλαβε τὸν Ἰαπετὸν ἐκ τῆς λιπαρᾶς καὶ σμηκτῆς κόμης του, καὶ σύρας αὐτὸν ἔξω ὡς σάκον ἀχύρων πυξ καὶ λαξ ἐπετέθη κατ' αὐτοῦ. Πρὶν φθάσῃ ὁ Ἰαπετὸς νὰ ὀρθωθῇ πρὸς ἄμυναν, συνετρίβη ἡ παρακειμένη ἕδρα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του καὶ τὰ ξύλα αὐτῆς ἐχρησίμευσαν πρὸς ῥαγδαίαν βροχὴν πληγῶν. Ἐντοσούτῳ ἡ σώφρων Σουσάνα δὶς καὶ τρὶς ἐλειποθύμησεν ἀπαρατήρητος, ἀλλὰ καὶ ἄνευ κινδύνου τῆς σφριγώσης ὑγείας της, οὔτε ἤθελε παύσει ὁ σύζυγός της μανιωδῶς διαξαίνων τὸν ἐκτάδην κείμενον Ἰαπετόν, ἂν ἐκ τοῦ θορύβου δὲν προσήρχοντο οἱ ὑπηρέται. Διὰ τῆς παρεμβάσεώς των ἔπαυσεν ἡ ξυλοκοπία, καὶ ὁπωσοῦν ἠρχισε νὰ αἰσθάνεται τὰς φρένας του ὁ ἐκμανής. Ἔπεμψε λοιπὸν ἀμέσως πρὸς ἀναζήτησιν Εἰσαγγελέως, Ἀνακριτῶν Ἀστυνόμου, ἢ ἄλλου τοιούτου, καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν κατακλινῆ σύζυγόν του, τῆς ὁποίας τὰ ἐπίθετα χρώματα δὲν μετεβλήθησαν, ἀναίσθητα εἰς τὴν ταραχὴν τῆς ψυχῆς της, Κυρία μου, την εἶπεν, δὲν πάσχετε τόσην ἐρημίαν, ὅσην παραπονεῖσθε εἰς τὸ ἑξῆς ὅμως θέλετε ἔχει περισσοτέραν ἄνεσιν, νὰ διασκεδάζετε, διότι ἐκ μέρους μου εἶσθε ἐντελῶς ἐλευθέρα.

Ἡ ταλαίπωρος ἀνεπήδησεν ἐκ τοῦ κλιντῆρος, μὲ ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας κατασπῶσα τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς της, καὶ σπαράσσουσα τὰς παρειάς της· ῥιφθεῖσα δὲ εἰς τοὺς πόδας τοῦ συζύγου της καὶ ὀλοφυρομένη καὶ κοπτομένη, Εἶμαι ἀθῶα! ἔλεγεν, εἶμαι ἀθῶα!

— Ναί! ναί! ἀπαράλλακτα ὡς εἰς τὸ μελόδραμα τῆς Βεατρίκης. Τώρα βλέπομεν, τί παραδέχεται καὶ ὁ Εἰσαγγελεύς.

Ὁ Εἰσαγγελεύς, ὁ Ἀστυνόμος καὶ οἱ κλητῆρες εἰσῆλθον συνάμα, καὶ συντάξαντες ἔκθεσιν ἀπήγαγον τὸν Ἰαπετόν, χρῄζοντα ἀναπαύσεως καὶ θεραπείας. Ὁ σύζυγος ἀφῆκε τὴν οἰκίαν του, ἑωσοῦ ν' ἀποφασίσουν περὶ τοῦ πράγματος τὰ δικαστήρια, καὶ ἐζήτησε τὴν γνώμην τῶν ἀρίστων νομικῶν, πῶς ν' ἀποπέμψῃ τὴν ὀλισθήσασαν μὴ ἀποδίδων τὴν προῖκα. Οἱ τοῦ καταγωγίου συνθιασῶταί του, τὸν ἔδωκαν αὐτὴν τὴν ὠφέλιμον γνώμην, ἐλπίζοντες νὰ λάβουν καὶ αὐτοὶ τὸ μέρος των, διότι ὁ καλὸς φίλος των, ἀπό τινος καιροῦ λαγχάνων πάντοτε χῖον βόλον καὶ ἐξαντλήσας τὴν περιουσίαν του, ἐπαιζεν ἐπὶ πιστώσει, παραχωρῶν ποσοστὸν τοῦ μισθοῦ του.

Ὡς ἐκ τούτου ὁ δυστυχὴς Ἰαπετὸς, ὅστις πολλάκις ἐπήδησεν ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα, ἀνελπίστως ἐνέπεσεν εἰς τὸν ἀκινδυνότερον βόθρον, ἐκ τοῦ ὁποίου δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξέλθῃ, εἰμὴ διερχόμενος τὸ πλημμελειοδικεῖον. Ἡ τραγικὴ περιπέτεια ἔμελλε νὰ διακωμῳδηθῇ πανδήμως, καὶ οἱ ψιθυρίζοντες περὶ τῆς αἰφνιδίου ἀσθενείας τοῦ ὀλισθήσαντος δῆθεν τὴν νύκτα ἐν τῷ σκότει ἐπὶ πετρῶν ἔμελλον νὰ καγχάσουν. Ὁ θροῦς ηὔξανε προοδευούσης τῆς ἀνακρίσεως καὶ ἡ παῦσις του ἐκ τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας τὸν ἀνήγγειλεν, ὅτι πλῆρες τὸ ναυάγιον. Οἱ ἐπιχειρηματίαι καὶ ἐκπάτριοι τοῦ εἴδους του, μὴ μιμούμενοι τὸν Οὐκαλέγοντα, τὸν περιεστοίχισαν συμπάσχοντες καὶ προσφέροντες τὴν συμμαχίαν καὶ ἐπιμαχίαν των κατὰ τοῦ πλεονέκτου συζύγου καὶ ἀπανθρώπου τυράννου τῆς τὰ πάντα ἀγογγύστως ὑπομεινάσης καὶ ἀγγελικῆς κατὰ τὴν καρδίαν γυναικός του. Ἡ φιλοτιμία καὶ παράταξις τοιούτων φίλων ἦσαν ὅμως

ἐξ ἐπιβλαβέστεραι εἰς τὸν Ἰαπετὸν, ἀναφαινόμενον πρωταγωνιστὴν τοιούτων ἄθλων, πρὸς καταστολὴν τῶν ὁποίων ἦτον ἀνάγκη παραδειγματισμοῦ. Τούτου ἕνεκα παρεπέμφθη ἡ δίκη συνοπτικῶς εἰς τὸ ἄκροα τήριον.

Δὲν θέλετε μᾶς ἐρωτήσει, Κύριοι, ἔλεγεν ὁ Συνήγορος τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος συζύγου, ἂν ὑπὸ σχῖνον ἢ ὑπὸ πρῖνον, διότι σᾶς ἀπεδείξαμεν, ὅτι ὑπὸ τὴν κλίνην. Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι νέον κατὰ Θεόφιλον, οὐχὶ τὸν νομικόν, ἀλλὰ τὸν κωμικόν·

Ὥσπερ γὰρ ἄκατος οὐδὲ μικρὸν πείθεται
Ἐνὶ πηδαλίῳ, τὸ πεῖσμ' ἀπορρήξασα δὶ
Ἐκ νυκτὸς ἕτερον λιμέν' ἔχουσ' ἐξευρέθη

Ὁ Συνήγορος τοῦ Ἰαπετοῦ, ἐκτραφεὶς ἐν τῇ σχολῇ τῶν δέκα ῥητόρων, μετεχειρίζετο τὸ ἐπιχείρημα τῶν ἐκδικούντων τὸν φόνον τοῦ Ἐρατοσθένους, ὅτι ὁ Ἰαπετὸς εἰσηρπάσθη ἐκ τῆς ὁδοῦ δι' ἐνέδρας ὑπὸ τοῦ οἰκοφθόρου χαρτοπαίκτου, ἐπιτεχνωμένου νὰ ἐκλάψῃ τὴν προῖκα. Ἰδοὺ τὸ συμβόλαιον, δι' οὗ ἐκχωρεῖ τὸ ποσοστὸν τοῦ μισθοῦ του εἰς τοὺς συμπαίκτορά του. Ἰδοὺ ὁ ἐνάρετος σύζυγος, ἰδοὺ ὁ φιλόστοργος πατὴρ εἰς τί δαπανᾷ τὸ μισθάριον του! Πρὸς τί αἱ πληγαί, ἂν συνελάμβανεν αὐτὸν ἐπ' αὐτοφώρῳ, πρὸς τί νὰ τὸν καταστήσῃ ἀναίσθητον;... Ὁ Εἰσαγγελεύς, ὁ Ἀστυνόμος, ὅλοι λέγουν, ὅτι τὸν εὗρον ἄναυδον καὶ κωματώδη. Ἐπὶ τῆς θύρας ἐτελέσθη τὸ ἀνοσιούργημα, καὶ εἰς τὸν κοιτῶνα ἐκλήθησαν οἱ μάρτυρες, παρὰ τὴν κλίνην, οὐχὶ δὲ ὑπ' αὐτήν.

Ἡ κατηγορουμένη ἐμελανοφόρει καὶ ἔλειβε δάκρυα, πολλάκις διακόπτουσα τὸν Συνήγορόν της, ἐνῷ αὐτὸς ἐξιστόρει τὴν Ἰλιάδα τῶν κακῶν, ὅσα ὑπέστη ὑπὸ τοῦ συζύγου της. Μὴ πρὸς Θεοῦ, Κύριε Συνήγορε, ἐπεφώνει μορμύλλουσα τὰ χείλη, μὴ τὸν σύζυγόν μου, τὸν πατέρα τῶν τέκνων μου!!... εἰς ὃν ὤμοσα πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν.... Ὁ Συνήγορος ὅμως, κατὰ προηγουμένην συνεννόησιν, ἐξηκολούθει οὐχ ἧττον, ἐναντιούμενος εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν της Ἄφες, ἄφες, ἀπήντα, δὲν λέγεις αὐτὰ σύ, ἀλλ' ὁ Συνήγορός σου, εἰς ὃν ἐπέβαλεν ὁ νόμος τὸ χρέος, νὰ εἰπῇ ὅλην τὴν ἀλήθειαν

Ὅλαι αὐταὶ αι τεχναι δὲν ὠφέλησαν. Οἱ κατηγορούμενοι κατεδικάσθησαν καὶ ἐβλήθησαν εἰς τὴν αὐτὴν φυλακὴν, ὡς ἂν συνίστατο ἡ ποινή των εἰς τὴν μετ' ἀλλήλων συμβίωσιν. Ἂν καὶ τοιαῦτα παραπτώματα δὲν εὑρίσκουν χάριν παρὰ τοῖς δικασταῖς, εὑρίσκουν ὅμως παρὰ τῷ δεσμοφύλακι. Ὅλοι οἱ φίλοι καὶ ὑπέρμαχοι τοῦ Ἰαπετοῦ ἤρχοντο εἰς ἐπίσκεψιν του, συμβάλλοντες εἰς εὐωχίας καὶ πότους, καὶ μετακοσμοῦντες τὴν φυλακὴν εἰς πολυκέλαδον μουσεῖον παντοίων διασκεδάσεων, μὴ ἀξίων ὅλως βέβαια τῆς ἐγκρίσεως τῶν αὐστηρῶν τιμητῶν τῶν ἠθῶν, ἐκτὸς ἂν οὗτοι ἦσαν αὐλικοὶ καὶ παρασημοφόροι Σαρδαναπάλου Ἀνακυνδαράξου. *Ἔσθιε, πῖνε, δχευε, ὡς τά γε ἄλλα οὐδὲ τούτου ἐστὶν ἄξια.* Τὸ παράσημον τοῦ Σαρδαναπάλου ἦσαν δύω χεῖρες ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἀπολικοῦντος τοῖς δακτύλοις. Βεβαίως θυμοῦ μεγάλου ταξιάρχου. Τοιοῦτον ἔχων βιωτικὸν ἀξίωμα ὁ Σαρδανάπαλος ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἔδειμε τὴν Ταρσὸν καὶ τὴν Ἀγχιάλην· ἴσως δὲ ἤλπιζον καὶ οἱ μοσχιῶντες ἑταῖροι τοῦ Ἰαπετοῦ, οὕτω μετ' αὐτοῦ φρονοῦντες καὶ πράττοντες, νὰ οἰκίσουν ἐν βραχεῖ τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Ἰαπετὸς δὲν περιωρίζετο εἰς μόνην τὴν ἐν τῇ φυλακῇ ψυχαγωγίαν. Ἀδεία τοῦ καλοῦ δεσμοφύλακος ἐνίοτε τὴν νύκτα ἐξήρχετο πρὸς τοὺς φίλους του, ὅπου ἐτελοῦντο ἀνετωτέρως ἄλλα παραπλήσια ὄργια, ἄξια τῆς γραφίδος τοῦ Ὀγάρτου.

Ἐντοσούτῳ ὅσα κατὰ τῆς Εὐφροσύνης ἐτολύπευεν ὁ Ἰαπετὸς, ἐματαιώθησαν, καὶ κατὰ τὴν παροιμίαν ἀπόλωλεν ἡ ὗς καὶ τὸ τάλαντον καὶ ἡ γνάθος.

ΙΕ'.

Τὸ χωρίον Τριβῶν.

—o—

Τὸ χωρίον Τριβῶν κεῖται εἰς ἀπόστασιν περίπου δέκα ὡρῶν τοῦ Ἀλφειοῦ, μεσογείως, μεταξὺ γηλόφων, περιστεφόντων τὴν ἐκτεταμένην καὶ ἀνώμαλον πεδιάδα, παρὰ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου τούτου ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων γεωργουμένην. Ἂν καὶ ἡ γῆ εὔφορος καὶ βαθεῖα, ὀλίγη ἦτον ἡ ἀρουμένη, τὸ δὲ πλεῖστον κατεῖχεν ἡ ἄγρωστις, καὶ αὐτὴ ξηρὰ ἐν μετοπώρῳ τότε, καὶ οὐδὲν ἴχνος φυτείας, ἢ ἀμπέλου, ἥτις βεβαίως ἔπρεπε νὰ εὐθηνῇ ἐπὶ τῶν προσηλίων κλιτῶν, ἐφαίνετο καθ' ὅλην τὴν περιφέρειαν, οὐδὲ φύλλωμά τι ἐκάλυνε τὰς κυματοειδεῖς κορυφὰς καὶ τὰ πολύπτυχα κράσπεδα τῶν γηλόφων. Ἐν τῷ μυχῷ δύο μαστῶν κεκρυμμέναι αἱ καλύβαι τῶν χωρικῶν, ἀναμὶξ καὶ ἀλλεπάλληλοι, ὡς ἂν ὑπῆρχεν ἔλλειψις τόπου, ἦταν ταπειναὶ καὶ πενιχραί, κατασκευασθεῖσαι ἐκ τῆς συναρπαγῆς ἐρειπίων παρακειμένων, ἐμφαινόντων ὅτι προηγούμενα καταστρεπτικὰ συμβάντα ἐσμίκρυναν τὸν πληθυσμὸν καὶ τὴν εὐπορίαν τῶν κατοίκων. Ἡ ἄρωσις τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο ἀπὸ κοινοῦ, ὥστε οὐδὲν ἴχνος ἐφαίνετο ὁρίων ἢ φραγμῶν, ἴδια δὲ εἶχεν ἕκαστος ὀλίγα κτήνη, ὁ μὲν αἶγας, ὁ δὲ πρόβατα ἢ χοίρους, ὁ δὲ ἡμιόνους, καὶ μόνοι οἱ ἀροτῆρες βόες ἦσαν κοινοί. Αὐτὸ τὸ μικτὸν σύστημα, κοινοκτημοσύνης κατὰ τὴν κάρπωσιν τῆς γῆς καὶ ἰδιοκτημοσύνης κατὰ τὰ λοιπὰ, διετηρεῖτο ἔκπαλαι, οὐδ' ἐγνώριζον οἱ χωρικοὶ ἄλλον τρόπον συμβιώσεως. Ἡ γῆ οὐδέποτε ὑπῆρξε κτῆμά των, ἀλλ' ἐν καιρῷ τῶν Ὀθωμανῶν ἀνῆκεν εἰς Σπαχῆν, ὅστις ἐλάμβανε τὴν δεκάτην. Τότε ὅμως αὐτοὶ οἱ χωρικοὶ ἀπεχώριζον τὸ τελούμενον, καὶ προσέτι διὰ τοῦ πρωτογέρου των κατέβαλον κεφαλικὸν φόρον εἰς τὸν προεστῶτα τῆς ἐπαρχίας, ὅστις ἀπέδιδεν αὐτὸν εἰς τὸν Πασᾶν. Πλέον τῆς σιταρκείας δὲν ἔσπειρον διὰ πολλὰς αἰτίας, καὶ

διότι οὐδεὶς ἐκ τῶν πέριξ εἶχεν ἀνάγκην σίτου, διὰ νὰ καταβιβάσουν δὲ αὐτὸν πρὸς πώλησιν εἰς τὴν θάλασσαν δι' ὑποζυγίων, ἔπρεπε νὰ διαβοῦν τὸν στερημένον γεφύρας ποταμόν, καὶ νὰ διέλθουν δρυμῶνας καὶ κρημνοὺς καὶ φάραγγας, καὶ ἐν γένει πάσχοντες ὅσα ἀγνοεῖ ὁ πορευόμενος τὴν ἀναξίτὸν, ὥστε, ὡς λέγει ὁ ἔμπορος, τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτον ἐπικερδὲς. Τὰ ὀλίγα κτήνη παρεῖχον εἰς αὐτοὺς τυρὸν, καὶ μάλιστα ὁ τῶν Τριβῶν εἶχεν ὑπόληψιν, ἔρια, ἐξ ὧν ὕφαινον τὰ ἐνδύματά των, καὶ οἱ ἔχοντες ἡμιόνους ἐμίσθουν αὐτὰς εἰς τοὺς ὁδοιπόρους. Ὅσα χρήματα ἐκέρδαινον ἰδίως ἐκ τοιαύτης προσόδου, κατώρυττον ἐν τῇ γῇ, ὥστε νὰ μὴ νομίζῃ αὐτοὺς ὁ Ὀθωμανὸς κύριος τῆς γῆς εὐποροῦντας, ὡς ἐκ τούτου αὐξάνων τὰς ἀπαιτήσεις του, *τάδε Μηδος οὐ φυλάξει*. ὀλίγα δέ τινα ἀργυρᾶ νομίσματα ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἐκρέμων αἱ κόραι περὶ τὸν τράχηλον ἢ τὴν κεφαλὴν, τὰ ὁποῖα ἀπετέλουν τὴν προῖκά των. Ἡ γλῶσσά των ἦτον ἡ ὁμιλουμένη, οὐχὶ ἡ ἀλβανική, ὥστε διὰ μόνης χημικῆς ἀναλύσεως ἠδύνατο ν' ἀποφασισθῇ τὸ φαλμεραϋερικὸν ζήτημα, ἂν ῥέῃ εἰς τὰς φλέβας των ῥαθάμιγξ ἐκ τοῦ ξανθοῦ αἵματος τῶν ἀρχαίων (1).

Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων, ἐφαίνετο ὅτι ἔπρεπε νὰ βελτιωθῇ ἡ τύχη των, διότι ὁ κύριος τοῦ κτήματος, ὁ Σπαχῆς, ἐξέλιπε, καὶ τὸ κεφαλικὸν τέλος κατηργήθη, ἀλλὰ τώρα εἰσήχθη τὸ διπλοῦν δέκατον, ἤτοι ὁ φόρος τῆς ἐπικαρπίας, τοῦ ὁποίου ἡ εἰσπραξις διὰ τῶν λεγομένων *ἐνοικιαστῶν*, καὶ κεφαλὴν καὶ ὤμους κατέβαλε. Πρὶν ὁ δεκατευτὴς καταμετρήτῃ καὶ λάβῃ τὸ μέρος του, ὁ χωρικὸς δὲν ἠδύνατο νὰ θέσῃ χεῖρα ἐπὶ τῶν θημωνιῶν του, εἰμὴ θεωρούμενος κλέπτης Ἐπὶ τέλους ἤρχετο ὁ πολυπόθητος δεκατευτὴς, ἀλλὰ ἡ τοῦ ὄνου συμφορὰ εἶχε διδάξει τοὺς χωρικοὺς πῶς γίνεται ἡ διανομή. Οἱ παρακρουσιχοίνικοι δεκατευταὶ ἐμέτρουν ἐπίμεστα, οἱ δὲ χωρικοὶ ἐσιώπων. Ἀφοῦ ἀπεχωρίζετο τὸ λεγόμενον διπλοῦν, ἀλλὰ πράγματι τετραπλοῦν δέκατον, οἱ χωρικοὶ ἐχρεώστουν διὰ τῶν ὑποζυγίων των νὰ τὸ μεταφέρουν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας εἰς τὰς ἀποθήκας τοῦ δεκατευτοῦ, ἑωσοῦ δὲ ν' ἀπαλλαχθοῦν τῶν τὰ πάντα ἐκμυζωσῶν τούτων Ἀρπυιῶν, ἐθεράπευον τὴν γαστέρα των, ἀγογγύστως παρέχοντες τὰ κάλλιστα τῶν βρεμμάτων.

Συνετέλει καὶ τοῦτο μεγάλως εἰς τὴν μὴ ἐπέκτασιν τῆς γεωργίας, διότι, κατὰ τὸ ἐν χρήσει φορολογικὸν σύστημα, ὁ παμοῦχος, ὅστις ἔχει κτῆμα ὅλην ἐπαρχίαν, ἀλλ' ἀργοὺς τοὺς ἀγροὺς, οὐδένα καταβάλλει φόρον, ἐνῷ ὁ οὐδ' ἔχων ὅσην νὰ ταφῇ, καὶ γεωργῶν τὴν ἀλλοτρίαν, φέρει ἐπὶ τῶν ὤμων του ὅλον τὸ φορτίον τῶν φόρων. Οἱ οἰκονομολόγοι ἡμῶν βεβαιοῦν, ὅτι ὑπὸ τὸν ἑλληνικὸν μεσημβρινὸν δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἀλλέως· ὡς λέγει ὁ Σακεσπίρος. *Οὕτως ἀπεφάνθη ὁ Βροῦτος. ὁ ἔντιμος πολίτης Βροῦτος*. Ὁ δημόσιος εἶναι λοιπὸν ὁ φυσικὸς συνέταιρος καὶ συγκοινωνὸς παντὸς ἐργαζομένου, ἀποφέρων τὴν κρείττονα μερίδα ἄνευ κόπων καὶ ἄνευ κινδύνων. Καὶ ἄνευ κόπων μὲν, διότι ἐκποιεῖ τὴν μερίδα του εἰς τοὺς ἐργολάβους *ἐκλήπτορας* ἢ δωρεκῶς *ἐκλάπτορας*, ἄνευ κινδύνων δὲ, διότι, ἅμα καταχρυσωθείσης τῆς ἐργολαβίας κατὰ τὴν νεωτέραν ἀνακάλυψιν, οὐδὲ λόγῳ θεομηνίας μειοῦται τὸ τίμημα. Ὁ ἐκλήπτωρ τοιουτοτρόπως, ἂν ἦναι καλὸς ἐπιμελητὴς τῶν ἰδίων, diligens paterfamilias, θέλει πράξει κατὰ τὸ συμφέρον του, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε συνταυτίζεται μετὰ τοῦ συμφέροντος τοῦ φορολογουμένου, διότι ὁ μὲν δημόσιος εἶναι διηνεκὴς συγκοινωνὸς τοῦ γαιοπόνου, ὁ ἐκλήπτωρ ὅμως ἀναφαινόμενος κατὰ τὴν ὥραν τῆς διανομῆς ὡς κυκλοβόρος· ἄραοῦτος ἐν καιρῷ εὐφορίας θέλει ἀποζημιωθῇ διὰ τὴν ἐν καιρῷ ἀφορίας ζημίαν. Καὶ τῷ ὄντι ὅταν οἱ Τριβαῖοι εἶχον θεοῦ διδόντος εὐθηνίαν, ἔπασχον ὑπὸ τῶν δεκατευτῶν τὰ πάνδεινα. Ἦτον ἀδύνατον νὰ συγκατανεύσουν οὗτοι εἰς τὴν καταμέτρησιν, πρὶν ὑποσχεθοῦν ἐκεῖνοι ἀξίαν λόγου ἀμοιβήν. Διὰ νὰ σώσουν λοιπὸν οἱ χωρικοὶ τὸν ἐν ὑπαίθρῳ ἐκτεθειμένον ῥόγον, συνεβιβάζοντο καθ' οὓς ὅρους ἤθελον οἱ δεκατευταί, διδάσκοντες ἐκείνους τὸ *μηδὲν ἄγαν*, ὥστε ἐπέτυχον νὰ τοὺς πείσουν, ὅτι προτιμότερον νὰ μὴ ὑπερβαίνουν γεωργοῦντες τὸ μέτρον τοῦ πρὸς ἰδίαν κατανάλωσιν ἀναγκαίου.

Δὲν ἦτον ἐν τούτοις αὕτη ἡ μόνη περίστασις, καθ' ἣν οἱ χωρικοὶ ἐσίτιζον τοὺς γύπας των· ὅλοι οἱ διοικητικοὶ ὑπάλληλοι καὶ στρατιῶται, ἢ χωροφύλακες, ὅσοι διήρχοντο διὰ τῶν Τριβῶν, δὲν ἐπίστευον ὅτι αἱ πενιχραὶ καλύβαι τῶν χωρικῶν ἐστέγαζον τὴν πενίαν, ἀλλ' ἤκουον μόνην τὴν φωνὴν τῆς μάργου γαστέρος των. Ἀπέχοντες πάσης δενδροφυτείας καὶ ἀμπελουργίας ἦταν ἀπηλλαγμένοι οἱ Τριβαῖοι τῶν ὑπερόγκων ἐκτιμήσεων τῆς ἐτησίας προσόδου αὐτῶν, ἀλλ' ἐκείροντο διὰ τοῦ ποιμνιακοῦ φόρου ὡς αἴξ ἐπτάπεκτος, ἐπικρεμαμένης ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των τῆς ἀπειλῆς καταμηνύσεως, ἐπὶ ψευδεῖ δηλώσει. Ἂν εἰς ταῦτα προσθέσωμεν τοὺς μηνύτορας καὶ ποινήτορας κατὰ τὴν εἰσπραξιν τοῦ φόρου τούτου, καὶ τῶν δημοτικῶν καὶ βουλευτικῶν ἐκλογῶν τοὺς κλύδωνας, δεν θέλομεν ἀπορήσει, διατί οἱ χωρικοὶ τῶν Τριβῶν ἦσαν ὡς νομάδες, προσκαίρως σκηνώσαντες ἐκεῖ καὶ ἐκ τοῦ προχείρου συναρμόσαντες φύρδην μίγδην τὰς καλύβας των, ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην συναυλιζόμενοι μετὰ τῶν κτηνῶν, παρὰ τὴν ἀνάβλυσιν ἀΰπνου πηγῆς ψυχροτάτου ὕδατος, ἀλλὰ στερουμένου ἐκροῆς καὶ αὐξάνοντος τὴν ἀκαθαρσίαν διὰ μελαίνης ζώνης πηλοῦ, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐκυλινδοῦντο οἱ χοῖροι.

Ἡ ἐλπὶς νὰ γίνουν κύριοι τῆς γῆς καλυπτούσης τὰ ὀστὰ τῶν ἐπὶ αἰῶνας προσδοκησάντων τὴν ἡμέραν τῆς ἀνεξαρτησίας προγόνων των καὶ τῶν ὑπὸ τῶν ἐνδημικῶν πυρετῶν κατ' ἔτος δεκατευομένων τέκνων των, ἦτον συτελεστικωτέρα εἰς τὸ νὰ μὴ περιπέσουν εἰς μασμὸν καὶ εἰς πλήρη ἐκφαύλωσιν, ἢ ἡ παρουσία ἱερέως, μηχανικῶς τελοῦντος τὰ τῆς θρησκείας, κατὰ τὰ λοιπὰ δὲ ὁμοίου των κατὰ τὴν ἀμάθειαν καὶ ἀνικάνου νὰ μεταδώσῃ τὴν ἱερὰν παρακαταθήκην τοῦ θείου λόγου, τοῦ ἀνυψοῦντος τὸ πνεῦμα εἰς περιφρόνησιν τῶν ἐφημέρων καλῶν τοῦ παρόντος βίου καὶ παρασκευάζοντος αὐτὸ εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἀϊδίων ἀγαθῶν τοῦ μέλλοντος. Ὑπ' αὐτῆς τῆς ἐλπίδος δελεαζόμενοι ἐδαπάνησαν κατὰ μικρὸν ὅσα εἶχον κατορωρυγμένα χρήματα, καὶ αὐτὰ τὰ νομίσματα, τὰ ὁποῖα συνήθως αἱ κόραι ἀναρτοῦν περὶ τὰ στήθη καὶ τὴν κεφαλὴν, ἀποτελοῦντα τὴν προῖκά των· ἀλλ' οἱ πρόθυμοι νὰ τὰ λάβουν προεστῶτες τῆς ἐπαρχίας, μεταλλάξαντες τὸ τουρκικὸν ὄνομα τοῦ *Κοτζάμπαση*, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τουρκικὰ ἤθη, οὐδὲν εἶχον πράξει μέχρι ἐκείνης τῆς στιγμῆς πρὸς βελτίωσιν τῆς τύχης των, καὶ ἐπειδὴ δὲν εὕρισκον πλέον παρ' αὐτοῖς χρυσὸν ἢ ἄργυρον, ἀλλὰ τυρὸν καὶ ἔρια, τοὺς ἐνθυμοῦντο μόνον ὁσάκις ἐπρόκειτο περὶ ψήφων.

Ἐπ' ἐσχάτων ἡ ἀπροσδόκητος ἐμφάνισις τοῦ Τάσου, ὡς ἐκ τῆς νόσου του δῆθεν παρεμποδισθέντος καὶ φιλανθρώπως ἀντιληφθέντος τῶν πραγμάτων αὐτῶν, ἀνερρίπισε πάλιν τὴν σχεδὸν σβεσθεῖσαν φλόγα τῶν ἐλπίδων των· τὸ τυχαῖον καὶ ἀπροκατασκεύαστον τῆς συμπράξεώς του ὡς ἀπὸ μηχανῆς, τὸ ἀφιλοκερδὲς τῶν τρόπων, προκαταβάλλοντος μάλιστα ἀντὶ νὰ ζητῇ ἐκ προκαταβολῆς ὡς οἱ προϋχοντές των. τὸ κατ' ἀρχὰς ἀπρόθυμον αὐτοῦ καὶ μετ' ὀλίγον ὡς ἐξ εὐγενοῦς αἰσθήματος καὶ ἐκ τῆς φορτικῆς λιπαρίας συναρωγὸν, καὶ ἐν γένει τὸ αἰφνίδιον, κατεκυρίευσαν τὸ πνεῦμα των καὶ ἐνέπλησαν αὐτοὺς πίστεως καὶ ἀσφαλείας, ἀποδίδοντας τὸ εὐεργέτημα εἰς τὸν ἐπιβλέποντα τὰ δεινὰ τῶν ἀδικουμένων, πρὸς οὓς πέμπει τὴν χάριν του δι' ἀγγέλου τινος, ἔστω καὶ ὑπὸ τὴν μορφὴν ὑπολοχαγοῦ, οἷος ὁ Τάσος

Ἐν τούτοις ἡ διὰ δημοπρασίας ἐκποίησις τοῦ χωρίου ἀντὶ φαλαγγιτικῶν γραμματίων ἐπ' ὀνόματι τοῦ Τάσου δὲν ἔγινεν ἄνευ κρότου καὶ πατάγου. Ὅλοι οἱ κινοῦντες τὸν πίθον των ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ εἶχον μάθει, ὅτι ἐκτίθενται εἰς δημοπρασίαν αἱ Τριβαί, καὶ ἡ πιστευομένη φήμη, ὅτι τοῦτο γίνεται πρὸς ὄφελος τῶν χωρικῶν, δὲν τοὺς ἀνεχαίτισε νὰ παρεμβάλουν ὁσαδήποτε ἐμπόδια καὶ νὰ προτείνουν παντὸς εἴδους παρατυπίας, συγχρόνως βεβαιοῦντες τοὺς χωρικοὺς περὶ τῆς προθύμου συμπράξεώς των εἰς ὅ,τι δύνανται. Ἀλλ' οἱ δυστυχεῖς χωρικοὶ δὲν ἐπίστευον πλέον αὐτοὺς τοὺς αἰλούρους, οὔτε ἂν ἐγίνοντο θύλακες. Μὴ δυνάμενοι οἱ φιλάγαθοι προστάται νὰ διαθέσουν κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν των τὰς Ἀρχὰς, ὡς ἐκ τῶν αὐστηρῶν παραγγελιῶν ἐξ Ἀθηνῶν συνεργείᾳ τοῦ Ἰαπετοῦ, ἐσπερμολόγουν παντοῖα περὶ τοῦ Τάσου, καὶ ἐνουθέτουν τοὺς χωρικοὺς, νὰ μὴ ἐμπέσουν εἰς παγίδα τινα, ἥτις ἐπὶ τέλους ἦτον καὶ εἰς τὸν τυφλὸν ὁρατὴ, ὅταν ἔγινε γνωστὴ ἡ ἀναφορὰ τῶν χωρικῶν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, αἰτούντων ὡς εὐεργέτημα, νὰ κατακυρωθῇ τὸ χωρίον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Τάσου. Ἀλλ' ὁ πολλάκις ψευσθεὶς οὐδὲ τὴν ἀλήθειαν λέγων πιστεύεται, ὥστε οἱ χωρικοὶ οὐδεμίαν ἔδιδον εἰς τὰς νουθεσίας ἀκρόασιν, μετά τινος κόμπου ἀπαντῶντες, ὅτι, ἂν τοιοῦτος μεγαλόδωρος αὐθέντης τοὺς ἀπατήσῃ, πάλιν εἶναι εὐτυχεῖς, διότι ζῶν μετ' αὐτῶν μέλλει νὰ μεταδώσῃ ἀφειδῶς τὰ πλούτη του.

Παρὰ τὰς συμβουλὰς καὶ τὰς ἐνεργείας τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ δυναμένων, ἐτελέσθη λοιπὸν ἡ δημοπρασία, ἀποδεικνύουσα αὐτοὺς ἀναξίους νὰ πράξουν εἴτε τὸ καλὸν, εἴτε τὸ κακὸν, καὶ ξένος τῆς ἐπαρχίας, οὔτε κἂν Πελοποννήσιος, ἄγνωστος καὶ ἄσημος, ἀλλὰ μεγαλοπράγμων καὶ πολλὰ ἐν τῇ πρωτευούσῃ δυνάμενος, ἔμελλε νὰ καθιδρυθῇ ἐν μέσῳ αὐτῶν, ἄγων καὶ φέρων τὸν λαὸν, καὶ ἐκ θεμελίων κατασκάπτων ὅλας τὰς ἡγεμονευούσας δυναστείας. Πρὸς τὰ λοιπὰ προστεθῇ τοιουτοτρόπως καὶ ἡ ἀκαταλόγιστος δύναμις τοῦ ἀποκλειστικοῦ πνεύματος, διὰ ν' ἀνατρέψῃ τὰ πάντα καὶ νὰ δείξῃ εἰς τὸν αὐθάδη τοῦτον τυχοδιώκτην *ἐξ ἀπίης γαίης*, κατὰ τὸ λέγειν των, *πόσ' ἀπίδια εἰς ἕνα σάκκον*.

Πρώτην ἁρμοδίαν περίστασιν διὰ νὰ ἐκδικήσουν τὸ πάθος των οἱ παρακουσθέντες προστάται ἔδραξαν τὴν κλήρωσιν στρατευσίμων. Ἐνῷ ὁ δῆμος, τοῦ ὁποίου μικρὸν μόριον αἱ Τριβαί, ἐχρεώστει νὰ δώσῃ ὅλους τρεῖς στρατευσίμους, καὶ οἱ τρεῖς ἐκληρώθησαν ὡς ἐκ τύχης ἐκ τοῦ εὐτελοῦς τούτου χωριδίου. Εἶχεν ἤδη ἔκτοτε τελειοποιηθῇ διὰ τῆς ἑλληνικῆς εὐφυΐας ἡ περὶ τὰς κάλπας τέχνη. Τὰ περιέχοντα τὰ ὀνόματα τῶν στρατευσίμων τῶν Τριβῶν ψηφοδέλτια ὑπερεῖχον κατὰ μέγεθος, ὥστε τὸ παχύτερον ἐνείλημα αὐτῶν ἦτον εἰς τὴν ἀφὴν εὐδιάγνωστον. Ἐν γένει ὁ γεωργὸς καὶ ὁ ποιμὴν δὲν ἐναλλάσσουν εὐχαρίστως τὸ ἄροτρον καὶ τὸν καλαύροπα χάριν τῶν ὅπλων· ἀλλ' ὅταν ἡ τοιαύτη μεταβολὴ τοῦ βίου ἐκ τῆς ἀγροδιαίτου ἐλευθερίας εἰς τὴν δουλικὴν πειθαρχίαν εἶναι νεοφανές τι, ὁ κληρωθεὶς λογίζεται ἀπολωλὼς καὶ ὡς δεκάτη ἀνθρώπων. Τὴν πικρίαν τοῦ παθήματος ἐπαυξάνει τὸ αἴσθημα, ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς κληρώσεως δὲν ἦτον ἔργον τῆς τύχης, ἀλλ' ἀδικίας καὶ ἀπάτης, καὶ μόνος ὅστις εὑρέθη εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἀδικουμένου δύναται νὰ ἐννοήσῃ, πόσον διὰ τοιούτων πράξεων ἐξαγριοῦται ὁ ἄνθρωπος.

Ἂν καὶ ἠγνόουν οἱ Τριβαῖοι διὰ τίνων μηχανῶν ἔπεσαν εἰς αὐτοὺς καὶ οἱ τρεῖς κληροι, δὲν ἠδύναντο νὰ πεισθοῦν ὅμως, ὅτι ὑπῆξεν εἰλικρινὴς ἡ κλήρωσις, καὶ μάλιστα καθόσον αἱ προηγηθεῖσαι ἀφορμαὶ τῆς γενικῆς κατ' αὐτῶν δυσμενείας καὶ καταφορᾶς κατεδείκνυον τὴν πρόθεσιν ἀδικίας. Διὰ νὰ καταστήσουν αὐτὴν ἔτι προδηλοτέραν, οἱ γεννάδαι τοὺς ἔλεγον, ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀθυμοῦν ἔχοντες προστάτην τὸν μέγαν ὁπλαρχηγόν.

Τεθλιμμένοι καὶ κατηφεῖς συνῆλθον οἱ χωρικοὶ παρὰ τὸ ἐκκλησίδιον τοῦ χωρίου, ἔχον μᾶλλον σχῆμα συφεοῦ, προεδρευόντων τοῦ παρέδρου Δουδούμη καὶ τοῦ ἱερέως Παπᾶ Βλάση

— Ὅπου πτωχὸς καὶ ἡ μοῖρά του, ἔλεγεν ὁ Πά-

(1) Ἐνθυμοῦμαι ὅτι συμπολίτης τοῦ Φαλμεραϋέρου ἐν Μονάχῳ μ' ἐρώτησε κατ' ἰδίαν καὶ ἐμπιστευτικῶς, νὰ τὸν εἴπω ἐν συνειδήσει, ἂν εἶμαι νέος, ἢ ἀρχαῖος Ἕλλην· ἀλλὰ τότε δὲν εἶχεν εἰσέτι ἀναπτυχθῆ διὰ τοῦ Δ ε ι β ί γ ο υ ἡ ὀργανικὴ χημεία. Σημ. Π.Κ.

ρεδρος. Μᾶς κατατρέχουν, διότι εὑρήκαμεν ἕνα καλὸν ἄνθρωπον, νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ τὴν γῆν.

— Μέχρι τρίτου οὐρανοῦ φωνάζει ἡ ἀδικία, ἔκραζε σγετλιώμενος ὁ γέρων Λαχανόπουλος, ἕνα υἱὸν εἰς ἡλικίαν καὶ αὐτὸν στρατιώτην! Ποῖος θὰ φροντίσει τὰ ζωντανά μου; Ἐγὼ ἐγήρασα, τὰ πόδια μου εἶναι πιασμένα καὶ ἔχω δύω τσούπραις νὰ ξεκάμω!!

— Μὴ ἀπελπίζεσαι, ὑπελάμβανεν ὁ Παπᾶ Βλάσης παραμυθητικῶς, δὲν ἐχάθηκε τὸ δίκαιον. Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ εὑρίσκεται. Αὐτὸς μᾶς ἔστειλε τὸν ἅγιον ἄνθρωπον, διὰ νὰ μᾶς λυτρώσῃ ἀπὸ τὰ στόματα τῶν λύκων.

— Πά! ἐφώναξε μὲ ὀξεῖαν καὶ χαλκίζουσαν φωνὴν γραῖά τις, ὅσον νὰν τὸ μάθῃ εἰς τὴν Ἀθήνα ἐκεῖνος, μοῦ ἐπέθαναν τὸ παιδί μου οἱ τακτικοί.

— Δὲν ἀποθνήτκει τόσον ἔξαφνα, Κυρὰ Ἀσημίνα, ἡσύχασε. ἔλεγεν ὁ Ἱερεύς· ὁ υἱός σου ἐξαιρεῖται ὡς μονάκριβος, διὰ τοῦτο νὰ κάμῃς ἀναφοράν.

— Καὶ ποῖος νὰν τὴν κάμῃ τὴν ἀναφοράδα. Ἀστραπὴ νὰν τοὺς κάψῃ!

— Εἶμαι ὀρφανὸς ἀπὸ κύρη καὶ μάννα· ποῖος θὰ θρέψει τ' ἀδελφάκια μου, ἂν γίνω τακτικός, Θὰ τὰ φάγουν οἱ λύκοι, ἔκραζε νέος, μόλις κουρίζων.

— Ὅλοι φωνάζετε μία κοπανιά, 'σὰν τοὺς σκύλλους τῆς μάνδρας· καὶ ποῖος ν' ἀκούσῃ τί λέγετε; Ἐπέπληττεν αὐτοὺς ὁ Πάρεδρος, ἐμφράττων τὰ ὦτά του, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ σιωπή.

— Βέβαια! ἀντέλεγεν ἡ Ἀσημίνα, δὲν πέρνουν τὸ παιδί σου καὶ δι' αὐτὸ σοῦ φαίνονται τὰ ξεφωνητά μας περίσια. Ἀκοῦς ἄνθρωπον, νὰ μᾶς σφάξουν καὶ νὰ μὴ 'μιλοῦμεν!

— Καλό, Κυρὰ Ἀσημίνα, σκοῦζε! σκοῦζε! κι' ἀπὲ νὰ μᾶς 'πῇς! τί 'βγαίνει!

— Ναί! ναί! τόλεγε καὶ ἡ κυρούλα μου· ἐξ' ἀπὸ τὸ χορό, πολλὰ τραγούδια ξεύρουν,

— Καὶ μὴν ἀφήτετε νὰ ποῦμεν καὶ μίαν γνώμην;

— Ἐγὼ ξεύρω, ἔκραζεν ὁ γέρων Λαχανόπουλος, ὅτι λεπτοῦλι δὲν ἔχω νὰ δώσω, διὰ νὰ ἐλευθερώσουν τὸ παιδί μου. Ὅλα μᾶς τὰ ἔφαγαν οἱ Τρανοί, διὰ τὸ καλόν μας, καὶ τώρα μᾶς πέρνουν καὶ τὰ παιδιά μας.

— Νὰν τοὺς πάρῃ ὁ Χάρος, ἐξεφώνει κρώζουσα ἡ Ἀσημίνα· ἄμ' δὲν ἐπούλησα καὶ τὸ κακάβι μου, τὴν τελευταίαν φορὰν, ποῦ τοὺς δώσαμεν διὰ νὰ γνωμοδοτήσῃ ὁ ἔφορας;

— Ναί! ἀνεφώνουν ὅλοι συναυλίαν, λεπτοῦλι δὲν ἔχομεν. Μὴν ἀρχίσωμεν πάλιν τὰ συνειθισμένα. Δόσε νὰ φάγῃ ὁ Δήμαρχος, δόσε νὰ φάγῃ ὁ ἔπαρχος, δόσε νὰ φάγῃ ὁ γραμματεύς, νὰ φάγῃ ὁ κλητὴρ! καὶ ποῖος νὰ φάγῃ καὶ νὰ χορτάσῃ!!

— Ὡς ἐν στιχομυθίᾳ ἀνελάμβανε τὸν λόγον ἡ Ἀσημίνα, ἅμα καταπαύοντος τοῦ ἀλαλαγμοῦ, καὶ κανοναρχοῦσα ἔλεγε· Μὲ τὸ δόσε, δόσε, μᾶς ἔφεραν μὲ τὴν ψυχὴν 'ς τὰ δόντια.

Ὁ Πάρεδρος καὶ ὁ ἱερεὺς ἀμηχανοῦντες ἀντέβλεπον πρὸς ἀλλήλους.

— Ἐγὼ ξεύρω τί θὰ κάμω, ἐγρύλλιζεν ὁ νέος Ταγαρόπουλος, κόπτω τον μεγάλον δάκτυλον καὶ μὲ ἀφίνουν νὰ κουρεύωμαι.

— Τί κατάστασις! συνεκραύγαζον ἀθρόοι, πρέπει νὰ σημειωθοῦν τὰ παιδιά μας, διὰ νὰ τὰ σώσωμεν ἀπὸ τὰ νύχια των!

Εἰς τὸν ἀλαλαγμὸν, καὶ τὸν βρυγμὸν τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὸν ὀλολυγμὸν τῶν γυναικῶν προσετίθεντο οἱ γόοι τῶν ἐπιμαστιδίων, καὶ τῶν παιζόντων παιδαρίων οἱ λαρυγγισμοί, ὥστε ἐφαίνοντο ὡς ἀγέλη λάρων καταληφθέντων ὑπὸ λαίλαπος.

Ἐν τῇ ἀκμῇ τοῦ πολυφώνου τούτου ταράχου ἐφάνη μακρόθεν ἄνθρωπος ἐρχόμενος πρὸς αὐτοὺς μετὰ σπουδῆς καὶ πρῶτος ὁ Πάρεδρος τὸν παρετήρησε καὶ τὸν ἐπέδειξεν, ὥστε νὰ καθησυχάσουν, ἕως νὰ μάθουν τίς καὶ πόθεν ὁ ἐρχόμενος.

— Μὴν ἔρχεται διὰ νὰ πάρῃ τὰ παιδιά; ἀνεβόησαν ὅλοι ὁμοῦ, δὲν τὰ δίδομεν, δὲν τὰ δίδομεν!...

— Τόσον γλίγορα δὲν γίνεται, ἀφήσετε νὰ μάθωμεν, εἶπεν ὁ Πάρεδρος· καὶ διέσχισε τοὺς συνεπικειμένους, διὰ νὰ ὑποδεχθῇ τὸν ἐρχόμενον.

Ἀπορῶν διὰ τὸν θόρυβον ἐπλησίασεν οὗτος, καὶ ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν ἁπαντῶντα Πάρεδρον·

— Τί ἐπάθετε, τὸν εἶπε; Μήπως ἐμάθετε ὅτι ἔρχεται ὁ ἄνθρωπος τοῦ Τάσου, διὰ νὰ γίνῃ ἡ ἐγκατάστασις;

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Τάσου ὅλοι ἐσιώπησαν ἀτενίζοντες πρὸς τὸν ἐλθόντα.

— Πῶς! ἠρώτησεν ὁ Πάρεδρος, κατωρθώθη ἡ ἔγκρισις τῆς δημοπρασίας;

— Βέβαια, εἶπεν ὁ ἐλθὼν, ἔρχομαι νὰ λάβω τὰ συγχαρίκια μου. Ὁ Τάσος στέλλει τὸν Σκιᾶν, διὰ νὰ γίνῃ ἡ ἐγκατάστασις, καὶ αὔριον ἔρχεται ἐδῶ μὲ τὸν ἔφορον, ὥστε ἑτοιμασθῆτε νὰ τὸν δεχθῆτε.

— Βλέπετε, εἶπεν ὁ ἱερεὺς, ὅτι ὁ πολυεύσπλαγνος, ἤκουσε τὰς δεήσεις μας καὶ μᾶς στέλλει τὸν καλὸν ἄνθρωπον, διὰ νὰ μᾶς σώσῃ ἀπὸ τὰ βάσανά μας!

— Εὐλογητὸς ὁ θεός! ἀνευφήμησαν ἀπαξάπαντες.

— Μέγας εἶ σὺ, κύριε!! ἐπεφώνησεν ἡ Ἀσημίνα σταυροσημειουμένη· αὐτὸ τὸ θαῦμα θὰν τὸ διηγοῦνται καὶ τὰ δισέγγονά μας.

Ὅλα τὰ πρόσωπα ἐφαιδρύνθησαν, ἐν ἀκαρεῖ, ὅλαι αἱ κακοπραγίαι ἐλησμονήθησαν, καὶ αὐτὰ τὰ παιδάρια, αὐτομάτως ἀκολουθοῦντα τὴν πρὸς χαρὰν ροπὴν, ἐσκίρτων καὶ ἐφίλουν τοὺς γονεῖς των.

Ὁ Πάρεδρος διέταξε τὰ πρὸς δεξίωσιν τοῦ ξένου, καὶ ὁμοθυμαδὸν ἀπεφασίσθη νὰ γίνῃ τὴν ἐπαύριον ἡ προϋπάντησις τοῦ Σκιᾶ μετὰ πάσης πομπῆς.

Τὴν ἐπαύριον τωόντι πασουδεὶ ἐπορεύθησαν οἱ χωρικοὶ εἰς προϋπάντησίν του καὶ μετ' ἀλαλαγμοῦ καὶ ζητωκραυγῶν τὸν ὑπεδέχθησαν. Προέτρεχον τὰ τραγίζοντα μειράκια καὶ τὰ παιδάρια κυβιστῶντα, εἴποντο οἱ κρούοντες τύμπανα καὶ κύμβαλα καὶ βυκανίζοντες ἀσκαύλους, ἐν πλήθει κακοφωνία, ὀλίγα δέ τινα βήματα μετ' αὐτοὺς ἤρχετο ὁ Σκιᾶς γαυριῶν καὶ λορδούμενος καὶ ἐνίοτε σείων ἀστραγαλωτήν. Τὸ πρόσωπόν του ἦτον ὡς κυναλώπεκος ἐχούσης ἐκ τῆς

ἀνθρωπίνου μορφῆς τὸν στρεπτὸν μύστακα, οἱ δὲ περκνοὶ ὀφθαλμοί του ἐσπινθήριζον ὑπὸ τοῦ καύματος τῶν πρωϊνῶν λοιβῶν. Μετ' αὐτοῦ συνεβάδιζεν ὁ Ἔφορος ὑπομειδιῶν σαρκαστικῶς, ἀλλ' ἄοπλος καὶ οὐδὲν φέρων στιλπνόν, ἐσκιάζετο ὑπὸ τοῦ ἑνὸς πλοῦ καὶ ἀργυρόφαντον φέροντος στολὴν, παρηκολούθουν δὲ τέσσαρες ἔνοπλοι, ἀκόλουθοι τοῦ Σκιᾶ. οὐδὲν χαρίεν ἔχοντες ἐπὶ τοῦ οἰνοβαροῦς προσώπου κατὰ πόδας συνέρρεον οἱ χωρικοὶ ἀγαλλόμενοι καὶ ληρωδοῦντες, καὶ τελευταῖαι αἱ γυναῖκες, κρατοῦσαι αἱ πλεῖσται βρεφύλλια καὶ λακερύζουσαι, μεθ' ὧν συμπορευόμενοι συνεκελάδουν αἱ κόραι.

Ἐν τοιαύτῃ παρατάξει προέβησαν μέχρι τοῦ Ἐκκλησιδίου, ὅπου πολλὴν ὥραν ἐπαιάνισαν παραταχθέντες περὶ τὸν Σκιᾶν καὶ τὸν Ἔφορον, ἀνακλιθέντας ἐπὶ τάπητος καὶ προσκεφαλαίων. Ὁ Δουδούμης, λεπτὸς καὶ ὑψηλὸς, κανονίας, καὶ ὁ λευχείμων Παπᾶ Βλάσης, ὑπὸ τοῦ ὁποίου τὸ μέλαν τρίχωμα ἐφαίνοντο μόνα τὰ ἐξέχοντα καὶ ξανθὰ μῆλα καὶ οἱ ἄκακοι ὀφθαλμοί, ὑπούργουν ἰδίαις χερσὶ μετ' ὄχλου, προσέχοντες νὰ μαντεύσουν ἐκ τῶν βλεμμάτων τοῦ Σκιᾶ τὰς ἐπιθυμίας του, ἐπιπλήττοντες βαρέως τοὺς χωρικοὺς διὰ τὴν ἀδεξιότητά των κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διαταττομένων καὶ τὴν ἀμβλύνοιαν, καὶ ἐκλέτοντες ὅλην τὴν ἀγροῖκον εὐγένειαν τῶν τρόπων των.

Ἀφοῦ οἱ δεξιούμενοι ἐρρόφησαν καφὲ καὶ ἐκάπνισαν, ὁ Ἔφορος ἐξήγαγεν ἔγγραφα ἐκ τοῦ κόλπου του καὶ ἔλαβε τὸν λόγον· ὅλοι δ' ἐσιώπησαν προσέχοντες εἰς τὰ λεγόμενα.

— Ἐξ ὅλων τῶν σημείων βλέπω, ὅτι ἡ πρᾶξις, διὰ τὴν ὁποίαν σήμερον ἦλθον ἐδῶ, σᾶς εἶναι χαρμόσυνος καὶ ἐπιθυμητὴ καὶ ὡς ἑορτὴν τὴν πανηγυρίζετε.

— Ναί! ἀνέκραξαν ὅλοι, εἶναι ἡ σωτηρία μας.

— Πλὴν κατὰ χρέος, πρέπει νὰ σᾶς ἐρωτήσω, διὰ νὰ συντάξω περὶ τούτου ἔκθεσιν. Ἦλθα λοιπὸν νὰ ἐγκαταστήσω σήμερον τὸν Κύριον Ἱπολοχαγὸν Τάσον Βλέκαν εἰς τὸ χωρίον Τριβῶν, καὶ σᾶς ἐρωτῶ, δέχεσθε αὐτὸν κύριον καὶ κάτοχον ὅλης τῆς περιφερείας τοῦ χωρίου σας;

— Μάλιστα! Μάλιστα!

— Εἰς τὸ ἑξῆς αὐτὸς καὶ μόνος εἶναι κύριος ὅλων τῶν γαιῶν, ἀρωσίμων καὶ μὴ, τῶν νομῶν καὶ τῶν ὑδάτων καὶ ἐν γένει ὅλων τῶν πραγμάτων, ὅσα ἐντὸς αὐτῆς τῆς περιφερείας εὑρίσκονται. Εἶσθε σύμφωνοι καὶ δίδετε τὴν συγκατάθεσίν σας ὅλοι; Τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις ἀπήγγειλεν ὁ Ἔφορος τονίζων ἀκριβῶς ἑκάστην, καὶ περισκοπῶν εἰρωνικῶς ὅλους τοὺς χωρικούς.

Οὗτοι ἀντέβλεψαν πρὸς ἀλλήλους ὡς ἀποροῦντες διὰ τὴν ἐπαναλήψιν τῆς ἐρωτήσεως, ἀλλὰ μὴ βλέποντές τι κρυπτόμενον ὑπ' αὐτὴν καὶ ἀκολουθοῦντες τὴν φωνὴν τοῦ ἐτυμωτέρου εἰς ἀπάντησιν, ὁμοῦ ἀνέκραξαν ὅλοι·

— Αὐτὸν θέλομεν!

— Καὶ ὁποιον δὲν ἀ.έσει, ἂς μᾶς συγχωρέσῃ, ἐπρόσθεσεν εἷς ἐξ αὐτῶν πρὸς κοινὸν γέλωτα.

— Τί μᾶς κάμνει τόσας ἐρωτήσεις; εἶπεν ἄλλος εἰς τὸν πλησίον του.

— Αὐτὰ, ἀπήντησεν οὗτος, τὰ κάμνουν ἐκεῖνοι οἱ Τρανοί, τάχα, πῶς καὶ τί, αὐτοὶ ξεύρουν.

— Ἀκούσετε λοιπὸν τὴν ἔκθεσιν, διὰ νὰ τὴν ὑπογράψετε, ὅσοι γνωρίζετε γράμματα. Σήμερον κτλ.

Ἐκτὸς τοῦ Δουδούμη καὶ τοῦ Παπᾶ βλάση μόλις δύω ἢ τρεῖς ὑπέγραψαν· ἀλλ' ὁ Ἔφορος εἶχε φέρει μεθ' ἑαυτοῦ καὶ δύω μάρτυρας, οἵτινες ἐβεβαίωσαν περὶ τῶν ἀναλφαβήτων καὶ τελευταῖος ὑπέγραψεν ὁ Σκιᾶς λέγων·

— Ἄς βάλω κι' ἐγὼ τὴν μαγκούραν μου.

— Σᾶς εὔχομαι λοιπὸν νὰ τὸν ἀπολαύσετε τὸν Κύριον Βλέκαν, ὅπως ἐπιποθεῖτε, εἶπεν ὁ Ἔφορος συνελίσσων τὰ ἔγγραφα, διὰ ν' ἀπέλθῃ.

— Νὰ μᾶς ζήσῃ! νὰ μᾶς ζήσῃ! ἐπάνω εἰς τὸ κεφάλι μας θὰν τὸν ἔχομεν Ὁ Θεὸς νὰν τὸν ποντικοδυναμόνῃ!! ἀνέκραξαν ὅλοι.

— Δὲν θὰ φύγῃς, Κύριε Ἔφορε, εἶπεν ὁ Σκιᾶς, πρὶν φάγωμεν τὸ κοκορέτζι,

— Ναί! ὑπέλαβεν ὁ Δουδούμης, περιμένετε ὀλίγον καὶ ἀμέσως εἶναι ἕτοιμον.

Μετολίγον παρετέθη τὸ ὀπτὸν ἀρνίον ἀκέραιον ἐμπεπαρμένον εἰς τὸν ὀβελὸν, εἰς δὲ τὴν ἄκραν αὐτοῦ τὰ ὀπτὰ ἔντερα, τὰ κολοκορδόκολα, καὶ ὁ Σκιᾶς διὰ τῶν χειρῶν του ἔκοπτε τεμάχια διὰ τὸν Ἔφορον καὶ δι' ἑαυτὸν, συχνάκις ἐκμυζῶν ἀσκοπιτύνην οἴνου *δίψους ἀρωγὸν*, τὴν ὁποίαν παρεῖχεν ἀμέσως εἰς τὸν Ἔφορον, αὐτὸς δὲ μετέδιδεν εἰς τοὺς ὀπισθεν καθημένους δορυφόρους τοῦ Σκιᾶ καὶ τοὺς δύω μάρτυρας, διαμελίζοντας καὶ αὐτοὺς ἄλλο ὀπτὸν ἀρνίον.

— Ἔχομεν, παρετήρει ὁ Δουδούμης, ψυχρότατον νερόν.

— Διὰ τὰ πρόβατα, ἔλεγεν ὁ Σκιᾶς.

Ἐντοσούτῳ ἐπλήσθη καὶ ἐβαπτίσθη ὁ ἀκροθώραξ, διὰ μικρῶν ἀναλωμάτων φθάσας εἰς ἐκεῖνον τὸν βαθμὸν, τὸν ὁποῖον ὁ γερμανὸς ποιητὴς εὐφυῶς εἰκονίζει λέγων· *αἰσθάνομαι τὴν κανιβαλικὴν ἡδονὴν ὁ μοῦ πεντακοσίων χοίρων*, ἢ κατὰ τὸν σήμερον ἐν χρήσει τοῦ λέγειν τρόπον, *δυνάμεως πεντακοσίων χοίρων*.

— Βρὲ Καλιακούδα! εἶπε πρὸς ἕνα τῶν δορυφόρων του, δὲν μοῦ βάνῃς αὐτὰ τὰ σπληνάντερα νὰ χοροπηδήσουν;

Ὁ Καλιακούδας παρευθὺς ἀνεπήδησε, καὶ λαβὼν ἐκ τῆς χειρὸς τὸν πλησιέστερόν του, γέροντα παλιὸν, ἔδωκε τὸ σημεῖον τοῦ κυκλίου χοροῦ, τὸ ὁποῖον ὅλοι ἠκολούθησαν ἀγαλλομένῳ ποδί.

Ὁ Ἔφορος, ἐκπληρώσας οὕτω ὅλους τοὺς τύπους τῆς ἐγκαταστάσεως καὶ προφασιζόμενος, ὅτι ἔχει ἄλλας ἐργασίας, ἀπεχαιρέτισε τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ ἐγκατασταθέντος, καὶ εὐχήθη πάλιν χλευαστικῶς τοὺς χωρικοὺς, τοὺς ὁποίους ἀφῆκεν, ἀπερχόμενος, νὰ χορεύουν νήστεις περὶ τὸν ἐκτάδην κείμενον καὶ ἔμπλεον Σκιᾶν.

— Στὸ καλό, Ἔφορε! ἀνέκραξαν οἱ χωρικοί.

— Καὶ νὰ μὴ σὲ ξαναδῶ! ἐπρόσθεσεν ἀστεῖος

τις ἐξ αὐτῶν, ἐπικροτούντων ἐκείνων, οἵτινες τὸν ἤκουσαν.

Ὁ Σκιᾶς, πολλὰς ἐκσιφωνίσας ἀσκοπιτύνας καὶ καταβαυκαλιζόμενος ὑπὸ τῆς χορῳδίας ἐκαρώθη, οἱ δὲ χωρικοί, μὴ θέλοντες νὰ ταράξουν τὸν ὕπνον του, μετέβησαν ἀλλοῦ, συμπαραλαβόντες καὶ τοὺς τέσσαρας δορυφόρους τοῦ Σκιᾶ καὶ ἐξηκολούθηταν τοὺς κυκλίους χορούς. Ἡ πολλὰ ἔτη κατακεχωσμένη καὶ σχεδὸν ἄγνωστος εἰς τὸ χωρίον Τριβῶν εὐθυμία, ἐκχαραδρώσασα, κατέκλυσε τὰς καρδίας των, ὥστε μόλις γευθέντες οἴνου καὶ αὐτοὶ οἱ γέροντες ἐξεβάκχευσαν, καὶ πυροβόλα ἐκένωσαν, καὶ ὅ,τι εἶχον κατ' οἶκον ἀπόθετον συνέβαλον εἰς τὴν πάνδημον εὐωχίαν.

Ὁ φαεινὸς δίσκος τοῦ ἡλίου, βαδίζοντος τὴν πρὸς τὰ κάτω πορείαν του, διὰ τῶν τελευταίων του ἀκτίνων ἐπεχρύσου τὴν ἐπὶ κορυφῆς τῶν γηλόφων καταπίπτουσαν πέζαν τοῦ οὐρανίου πέπλου, καὶ τῶν κοσμούντων αὐτὸν ἀδαμάντων καὶ σμαράγδων καὶ καρχηδόνων αἱ μαρμαρυγαὶ ἤδη ὑπέλαμπον. Αἱ προβαίνουσαι τότε σκιαί, ὡς συμπαρακολουθούμεναι ὑπὸ πλανωμένων φασμάτων, καταπαύουν τὸν ἀνθρώπινον θόρυβον καὶ καταβάλλουν τὰς πτέρυγας τῆς εὐθυμίας. Βαθμηδὸν ἔγινε καὶ ἡ τῶν χωρικῶν χαλαρωτέρα, ἑωσοῦ ἀπεκεδάσθησαν.

Μόνος ὁ Σκιᾶς ἦτον εἰς ὅλα ταῦτα ἀναίσθητος, ῥογχάζων ἐπὶ τῶν προσκεφαλαίων του. Οἱ ὀπαδοί του, Καλιακούδας, Ἀγριόγατος, Γρόθος καὶ Κόπανος δὲν τὸν ἐλησμόνησαν ὅμως, καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐκ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν, τὸν μετέφερον εἰς τὴν εὐπρεπεστέραν καλύβην, ἀποδιώξαντες τοὺς ὁμοστέγους χοίρους, δυσανασχετοῦντας καὶ γρυλλίζοντας. Ἐν τῇ καρηβαρίᾳ του ὁ Σκιᾶς ἐνόμισεν, ὅτι λαλοῦν πρὸς αὐτὸν οἱ χωρικοὶ καὶ τραυλίζων ἀπήντησεν.

— Αὔριον! αὔριον! μασκαράδες!!....

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΜΕΤΑΤΥΠΩΣΙΣ

τριῶν ἑλληνικῶν ἐπιστολῶν τοῦ ις' αἰῶνος.

—o—

Κύριοι Συντάκται τῆς Πανδώρας!

Διατρίβων κατὰ τὰς παρελθούσας θερινὰς τῶν μαθημάτων διακοπὰς ἐν Ζακύνθῳ, ἔτυχε νὰ λάβω παρὰ φίλου σπουδαίου βιβλίον εἰς ἀνάγνωσιν, περίεργον πάνυ, τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰταλοῦ Ἰω. Λαμίου ἐν Φλωρεντίᾳ κατὰ τὸ 1740 ἐκδοθὲν μὲ τὴν ἐξῆς ἐπιγραφήν· Deliciae eruditorum, seu veterum ἀνεκδότων opusculorum collectanea. Περιέχει δὲ τοῦτο ἐπιστολὰς Ἑλλήνων τοῦ 16ου αἰῶνος, ἀνδρῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συντελεσάντων εἰς τὴν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων διάσωσιν, καὶ διάδοσιν, καὶ ἀξίων διὰ τοῦτο νὰ γνωρίζωνται κοινότερον καὶ νὰ μνημονεύωνται μετὰ τιμῆς παρ' ἡμῶν τῶν σήμερον ζώντων. Διότι δὲν πρέπει νὰ μᾶς εἶναι ἀσπάσια μόνα τὰ ὀνόματα τοῦ Γαζῆ, τοῦ Λασκάρεως, τοῦ Βησσαρίωνος, τοῦ Χρυσολωρᾶ, τοῦ Χαλκοκονδύλη, τοῦ Ἀργυροπούλου καὶ τῶν συγχρόνων ἐκείνοις, ἀλλ' ἔτι καὶ τὰ τῶν ἄλλων, τῶν μετὰ τούτους πονηπάντων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, οἵτινες ὡς τὰ πολλὰ καὶ δυστυχεῖς διετέλεσαν κατὰ τὸν βίον των, κατατηκόμενοι ὑπὸ πατριωτικοῦ ἄλγους ἕνεκα τῆς ἐλεεινῆς τότε καταστάσεως τοῦ ἔθνους. Ἀποστρέφοντες δὲ ἐνίοτε τὰ ὄμματα ἡμῶν ἀπὸ τῆς σημερινῆς τύρβης τῶν πραγμάτων καὶ τρεπόμενοι εἰς ἀνάγνωσιν τῶν μνημείων ἐκείνων τῶν χρόνων, οὐ μόνον πληροφορούμεθα περὶ πολλῶν ἱστορικῶν καὶ φιλολογικῶν γεγονότων, ἀλλ' ὅπερ καθ' ἡμᾶς κυριώτερον, λαμβάνομεν ἀφορμὴν εἰς σπουδαίας σκέψεις καὶ κατανοοῦμεν μετά τινος ἐνδομύχου φόβου, ὁπόσης τωόντι προσοχῆς ἔχομεν ἀνάγκην, μὴ πάλιν, ἁμαρτάνοντες κοινωνικῶς, ἐμπέσωμεν εἰς ὁμοίαν τῆς τότε οἰκτρὰν κατάστασιν.

Ἐνόμισα λοιπὸν ὅτι δὲν κάμνω τι ἄχαρι εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς *Πανδώρας*, προσφέρων αὐτοῖς τρεῖς ἐπιστολὰς ἐκ τοῦ ἀνωτέρω σπανίου ὁπωσοῦν δι' ἡμᾶς βιβλίου. Εἴθε νὰ εὐκολυνθῇ τις τῶν ἡμετέρων λογίων εἰς ἔκδοσιν δευτέραν ὅλων τούτων τῶν ἐπιστολῶν, ὡς καὶ ἄλλων, τὰς ὁποίας ὁ αὐτὸς Λάμιος ἐδημοσίευσεν, ὅστις φιλοπόνως μὲν ἀνηρεύνησεν ἐκ χειρογράφων τὰ πρωτότυπα καὶ ἐξέδωκε καὶ μετέφρασε καὶ ἐσχολίασε, δὲν ηὐτύχησεν ὅμως νὰ παράσχῃ καὶ κείμενον αὐτῶν καθαρὸν καὶ ἀναγνώσιμον. Δι' ὃ ἠναγκάσθην ἐγὼ νὰ κάμω πολλὰς μεταβολὰς ἀναγκαίας. Δὲν ὑπεσημείωσα δὲ ἐνταῦθα τὰς ἡμαρτημένας γραφὰς τοῦ βιβλίου, διὰ νὰ μὴ ἐξογκωθῇ τὸ παρὸν ἄρθρον ὑπερμέτρως· διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀπέχω καὶ τοῦ νὰ εἴπω ἱστορικώτερόν τι ἄλλο περὶ τῶν ἐπιστελλόντων δύο ἀνδρῶν, εἰμὴ μόνον, ὅτι ὁ μὲν Ἀντώνιος ἦν Κερκυραῖος, ὁ δὲ Ἀρσένιος ἦν υἱὸς τοῦ συλλογέως τῶν ἑλληνικῶν παροιμιῶν Μιχαὴλ Ἀποστολίου, καὶ ἠσχολήθη περὶ τὸν Ἀριστοφάνη καὶ Εὐριπίδην λυσιτελῶς. Ἂς γνωρισθῶσιν ἀμφότεροι, εἰ καὶ ἀτελῶς, ἐκ μόνων τῶν ἰδίων αὐτῶν λόγων, πρὸς τὸ παρόν. Ἰδοὺ αἱ ἐπιστολαί·

« Ἀντώνιος ὁ Ἔπαρχος τῷ σοφωτάτῳ Ἀρσενίῳ Μονεμβασίας ἀρχιεπισκόπῳ εὖ πράττειν.

» Προσφόρως τῷ πράγματι, τοῖς Κωνσταντίνου γράμμασιν ἐχρησάμεθα τοῦ σοῦ μαθητοῦ, ἄριστε διὰ πάντων Ἀρσένιε. Ξυνήντησε γὰρ ἡμῖν πολλῇ ξυνεχομένοις δυσθυμίᾳ καὶ πάνυ χαλεπῶς διατεθεῖσιν, ἐφ' ᾧ τὸν βίον ἡμῶν μηδὲν ἡγεῖσθαι εἶναι. Ἐτυγχάνομεν γὰρ τοῦ ἄρχοντος τὸν ἕωλον νεκρὸν συμπαραπέμποντες τῶν Οὐενετῶν, ὅστις ἐτεθνήκει μὲν ἤδη πρότριτα, ἐξετέρετο δὲ μόλις ἐπὶ τρίτην, ὀψὲ τῆς ἡμέρας, πολλοῖς παρασήμοις τῆς ἀρχῆς, τῶν ἱεροποιῶν πομπευόντων, τῇ γερουσίᾳ μελανειμονοῦσῃ, τῷ δήμῳ παντὶ κατηφεῖ, πάντα κατὰ τὰ πάτρια. Τὸ ὑπέρογκον οὖν τοῦτο τῆς κηδείας θεωροῦντες ἡμεῖς, καὶ τῷ νεκρῷ πάλιν ἐν μέρει προσέχοντες τὸν νοῦν, τῇ μὲν ξυνδιετιθέμεθα τοῖς πενθοῦσι, τὸ ἀνθρώπινον ὁρῶντες οἷον, τῇ δὲ κατεγελῶμεν ἡμῶν αὐτῶν, ὡς οἴεσθαι, ὅτι μάτην ἡμῖν γένοιτο πάντα, καὶ αὐτὸ τὸ ζῆν, ἄνευ φιλοσοφίας. Ἐν τούτοις διατριβόντων ἡμῶν καὶ τῆς ψυχῆς οὕτω περιπολουμένης, ἐπέστη γραμματοφόρος ἐγχειρίζων Βελισσαρίῳ τῷ χρηστῷ τὰ γράμματα, ᾧ ξυνῆν δὴ ἐγὼ τότε. Ἅμα δὲ ταῦτα λαβόντες καὶ ἀναπτύξαντες, ὡς διεξίημεν δίς που καὶ τρὶς ληφθέντες τῷ χαρίεντι τοῦ λόγου, τῷ Ἑλληνισμῷ, ταῖς ἄλλαις τοῦ γράφειν ἀρεταῖς, αὖθις ἀπεβαλλόμεθα τὴν ἀχλὺν ἐκείνην ἀπὸ τῆς ψυχῆς, καὶ ἦν ἤδη πάντα καθαρὰ καὶ γαληνιῶντα, ἀνακαλουμένην δόξαντες ἰδεῖν τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν. Νεῦσον, μέγιστε, νεῦσον· καὶ γὰρ ἐν τῷ νυνὶ χρόνῳ μηδεμίαν ἢ μικρὰν ὅλως ὁρῶντες καταβάλλεσθαι φροντίδα περὶ τὰ γράμματα τοὺς Ἕλληνας διὰ τὴν ξυμβᾶσαν τῷ γένει καταστροφήν, ἀποπνιγόμεθα πάνυ χαλεπῶς. ὡς παρὰ τῷ τραχήλῳ τὸ πνὸ' ἐπιστηρίζοντι τῷ κακῷ, καὶ μᾶλλον ἀναπείθοντι διὰ τοῦτ' αὐτὸ χαλεπὸν ἡμᾶς, ἢ μηδὲν ὅλως ἡγεῖσθαι τὸ ζῆν, ἤπερ δῆτα διὰ τἆλλα, ὅσῳ γε τὰ μέν ἐστιν ἡμῖν φύσει, τὸ δὲ προαιρέσει τοῦ χείρονος καὶ ἤδη ἐναντίον τῇ φύσει, παρ' ὅσον τῷ λογικῷ ζώῳ τὸ μὴ βούλεσθαι μετὰ λόγου ζῆν ἀντιβαῖνόν ἐστιν. Ἀπέῤῥιψε νῦν ἀφ' ἡμῶν τὰ γράμματα τὸ λυποῦν, πάντως καὶ συνέστησε καὶ ηὔφρανε καὶ ἀνεζώωσε, καὶ ἡμῶν αὐτῶν μὴ ἀπογνῶναι, ἀλλὰ θαῤῥεῖν ἠνάγκασε καὶ ἀγαθὰς ἔχειν ἐλπίδας τοῦ σωθήσεσθαι κἂν δή γε τὴν γονὴν αὐτήν. Ἄλις τῶν κακῶν ἡμῖν· μὴ καὶ τοῦτο, ἀλεξίκακε. γένοιτο! Τὸ βέλτιστον ἡμῖν, ἡ πατρὶς, ἀπώλετο, ὁμοῦ δὲ ταύτῃ καὶ τὰ ἀγαθὰ ἔῤῥει πάντα. Παραλειφθήτω κἂν ἡ παιδεία! Εἰ ξυμβῇ καὶ ταύτην ἐπιτριβῆναι, τί δεῖ πλέον Ἕλληνας ζῆν ἐδιώτας, κορυζῶντας τὴν ῥῖνα καὶ τεράστιόν τι γεγονότας καὶ τῶν θρεμμάτων αὐτῶν ἥττονας, παρ' οὐδὲν λογιζομένους τῷ κόσμῳ τούτῳ; Ἀλλ' ἐπεπόνθαμεν ἄν, εὖ ἴσθ' ὅτι, καὶ τοῦτο, εἰ μὴ θεός τις ἄνωθεν παρακύψας καὶ τὸ γένος οἰκτείρας, τῷ αἰῶνι ἐχαρίσατο τούτῳ τὴν θείαν ψυχὴν Ἰωάννου τοῦ Λασκάρεως, ὅστις τὸ πρεσβεῖον ἔχων τῆς Ἰταλικῆς παιδεύσεως καὶ μέν γε καὶ τῆς Ἑλληνικῆς, ἀντέστη τῇ πονηρᾷ τῶν Ἑλλήνων τύχῃ, καὶ ταύτην καταγωνισάμενος, κατέστησε τοῖς Ἕλλησι τὴν δημοσίαν ταύτην σχολὴν ἐν Φλωρεντίᾳ, ἧς αὐτὸς σὺ προίστασαι, καὶ νῦν ἄλλην ἡμῖν ἐν Μεδιολάνῳ, δημοσίαν καὶ ταύτην, ᾧ δοίη γε θεὸς πᾶν ὅτι ἂν ξυμφέροι, μισθὸν τοιούτων ἀγαθῶν. Σὺ δὲ, ἀλλ' ὦ διδασκάλων ἄριστε, ἔχου τῆς ὁδοῦ ταύτης, μέχρις ἂν ἐς ἄκρον αὐτῆς γένωνται εἰ μὴ πάντες οἱ μαθηταὶ, ἀλλ' οὖν γε δή τινες, καὶ μὴ [σπεῦδε] τὴν ἐν Ταινάρῳ, ἐμφιλοχώρει μᾶλλον τῷ πονεῖν ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων δόξης, ἐνίστασο τῇ γνώμῃ, ξυμβάλλου τῷ βίῳ, ἀντέχου τῶν γραμμάτων ὅσῃ δύναμις, μὴ παρλισθήσῃ καὶ ταῦτα. Τότε γὰρ ἂν ὄντως εἴη πάλιν ὄντως ἡμῖν τὸ βιοῦν ἀβίωτον. Τί δεῖ πολλῶν; Αὐτὸς σὺ σαυτῷ μάρτυς τοῦ πράγματος. Ἔῤῥωσο, καὶ τὸν Λουκανὸν πρόσειπε παρ' ἡμῶν. Ἀπὸ Οὐενετιῶν, Βοηδρομιῶνος ιβ' φθίνοντος. »

—o—

« Τὴν Θεμιστίου εἰς τὸ Α' καὶ Β' ἀναλυτικῶν παράφρασιν κατὰ τὴν σὴν πρόσταξιν μεταγράψαντες καὶ μετὰ ἐπιμελείας αὐτὴν συγκρούσαντες, ἀποπέμπομεν τῇ σῇ μεγίστῃ αἰδεσιμότητι, πρόθυμοι ὄντες ὑπηρετῆσαι καὶ εἴ του ἄλλου δέῃ, ὧν ἱκανοί ἐσμεν ὑπουργῆσαι τῇ δεσποτείᾳ σου. Ἐγὼ μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀποδημίαν σου ποδάγρᾳ καὶ ἀπορίᾳ χρημάτων ἑξατονήσας, κλινήρης ἐς τόδε κατάκειμαι, πλὴν καθ' ἑκάστην σὺν θεῷ ἐμαυτὸν ἐπαναλαμβάνω, ῥωννύμενος τῇ ἐλπίδι τῶν σῶν ὑποσχέσεων, ἃς ἐγώ γε ὁ ἐκείνας ἀπεκδεχόμενος καὶ ἡ τῶν Ἐνετιῶν γερουσία ἐκ τῶν Διὸς δέλτων εἶναι αὐτὰς πεπιστεύκαμεν, ἃς ὅσον τάχος πρὸς θεοῦ ἐπισφραγίσας τῷ τέλει τῆς σῆς ἀληθείας ἀπόπεμψον. Ἐναγχος ἐκ Κρήτης ἐδεξάμην γραφὰς, δι' ὧν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτ' ἔμαθον, ὡς Μιχαῆλος ὁ Μηλῖνος, ἀνὴρ πλούτῳ καὶ παιδείᾳ καὶ πλείσταις βίβλοις κομῶν, ἐς μακάρων ᾤχετο νήσους, καταλιπὼν τοῖς κληρονόμοις χρυσίνων χιλιάδας τὸν ἀριθμὸν ἑπτὰ καὶ δέκα· καὶ βίβλους σπανίας τε καὶ ἀξιολογωτάτας ὑπὲρ τὰς τριακοσίας οὗτος ἐκέκτητο καὶ ἃς προὔλεγον τῇ σῇ μεγίστῃ αἰδεσιμότητι. Εἰ οὖν δι' ἐφέσεως ἔχεις κτήσασθαι ταύτας, τελέσας τὴν ὑπόσχεσιν Ἀρσενίῳ καὶ ἐφοδιάσας αὐτὸν χρυσίνοις ὅσοις ἂν φανείῃ τῇ δεσποτείᾳ σου, ὥςτε ταύτας ὠνήτασθαι, ἀπόλυσον αὐτὸν τὴν ἐς Κρήτην φέρουσαν στείλασθαι διὰ τῆς νεὼς τῶν τοῦ ἁγίου τάφου προσκυνητῶν, ἢ καὶ διά τινος τῶν τῇ δε ἐρχομένων πληροῦσθαι τριήρεων, αἳ μετὰ τὴν ἑορτὴν τῆς ἁγίας πεντηκοστῆς εὐθὺς τῆς ἀποδημίας μνησθήσονται. Ἐῤῥωμένος διαβιώης. Γνωστὸν ἔστω τῇ δεσποτείᾳ σου, ὅτι ἐκ τῆς τῶν χρυσίνων ἑκατοντάδος, ἣν προσέταξας διὰ ταχέων δοθῆναί μοι, ἐς τόδε ἔλαβον οὐδὲ ὀβολὸν, καὶ ταῦτα ἐμοῦ τε καὶ τοῖν διακόνοιν καὶ αὐτοῦ στερουμένου τοῦ ἀναγκαίου. Πρόσταξον τοίνυν τούτους δοθῆναί μοι, εἴ γε ἡμᾶς αὐτοὺς βούλει ζῶντας καταλαβεῖν, τῇ τῶν χρημάτων ἀπορίᾳ ἑξατονήσαντας. Πάλιν καὶ πολλάκις ἔῤῥωσο. Ἐξ Ἐνετιῶν, φθίνοντος ἕκτῃ τοῦ Μεταγειτνιῶνος. »

—o—

« Ὁ Μονεμβατίας Ἀρσένιος τῷ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχῃ.

» Πολὺς μὲν χρόνος τυγχάνει παρικπεπωκὼς, ἐξ ὅτου με τὴν ποιμαντικὴν ἐπανατεινάμενος ῥάβδον, πανανιώτατε δέσποτα, τῶν ὀρθοδόξων τῆς ἐκκλησίας ἀποσοβεῖς, δέον ἐκείνην γε ἀποθέμενον καὶ τὰς πατρικὰς ἀγκάλας ἀναπετάσαντα, τὸν ταπεινὸν Ἀρσένιον ἐπανακαλέσασθαι, τὸν μηδ' ὁτιοῦν εἰπόντα, κατὰ τῆς ἐκκλησίας μηδέποτε, (εἰπεῖν γε τοῦτ'

ἐμοί . . .) μηδὲ διαπραξάμενόν τι τὸ σύνολον· ἀλλ' εὐπειθῶς μὲν ἀδιαλείπτως πρός σε τὸν δεσπότην μου μετὰ Θεὸν, πρὸς δὲ τοὺς ὑμετέρους ἐξάρχους εὐγνωμόνως τε ἅμα καὶ εὐνοϊκῶς διακείμενον. Ἀλλ' ὦ πρὸς Θεοῦ, παναγιώτατε κύριε, τί τόσον ὀδύσσαο τὸν ταπεινὸν Ἀρσένιον; Ἀρ' ὅτι οἱ τῶν Γραικῶν ἀπαυθήσαντες λόγοι καὶ οἷον εἰπεῖν νεκρωθέντες πάλιν ἀνθοῦσί τε καὶ ἀναβιώσκουσι καὶ τὰ βελτίω ὑπισχνοῦνται, ὅσον τὸ μέρος τὸ κατ' ἐμέ; ἢ τὸ μὲν εἰς ὀρθὴν ἀτραπὸν οὐκ ἔμολεν, ἀλλ' ὅτι πολλοὺς τῶν ἡμετέρων δυνάμενος τίσασθαι, οὐκ ἐξὸν αὐτοῖς, κατὰ τὰ ψηφίσματα τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς, διατρίβεν πρὸς τὰ ἡμέτερα, ἐπέσχον πολλάκις ἐμαυτόν, αἰδὼ καὶ εὐπειθειαν διαφυλάττων τῇ ὑμετέρα παναγιότητι; ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο, φῆς, τὴν ὀρθὴν ἐβάδισε. Νῦν γοῦν ἐφρασάμην τὸ αἴτιον, οἶομαι· ὅτι παρὰ τοῦ Μονεμβασίας Κυρίλλου, δυοῖν χωρεπισκόποιν ἐν τῷ χειροτονεῖν με συμπαρόντοιν τάνδρὶ, τὴν χειροτονίαν ὑπεδεξάμην. Νῦν ἔβαλεν εὐστόχως τὸν σκοπὸν Ἀρσένιος! Ἀλλὰ καὶ τοῦτο γέγονεν, ὦ παναγιώτατε, κατὰ τοὺς τῆς ἐκκλησίας θεσμοὺς καὶ τὰ βασιλέων χρυσόβουλλα, ἃ προστάσσουσι, τὰς ἐπισκοπὰς, ἑπτὰ δὲ εἰσὶν αἱ τῇ ἡμετέρᾳ μητροπόλει ὑπόκειν-ται, μὴ ἄλλους ἐπισκόπους δέχεσθαι, παρ' οὓς ὁ κατὰ καιροὺς εὑρισκόμενος τῆς Μονεμβασίας ἀρχιερεὺς ἐκλέξει τε καὶ χειροτονήσει (*), ὅπερ ἐπεκράτησεν ἐς τόδε, παναγιώτατε. Μέχρι μὲν οὖν αἱ ἐπισκοπαὶ τῇ ἀρχῇ τῇ τὰς ἡνίας ἡμῶν κρατούσῃ ὑπέκειντο, μεταπεμπόμενος ἕνα ἢ δύο τῶν ἐπισκόπων, τῶν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Μονεμβασίας ὑποκειμένων, ὁ τῆς Μονεμβασίας ἀρχιερεὺς σὺν ἐκείνοις ἐχειροτόνει ἐπίσκοπον. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς ἡγεμονίας κεκύβευται πρὸς ἑτέραν ἀρχὴν, καὶ τῶν ἐπισκόπων μεταπεμπομένων, οὐ τολμώντων ἐλθεῖν· ἤδη πεποίηκε καὶ Κουρούβελις, ὑποσχεθεὶς μὲν ἐλθεῖν πρὸς τὴν ἐμὴν χειροτονίαν, τῷ φόβῳ δὲ τῆς ἀρχῆς παραγενέσθαι τὸ σύνολον οὐκ ἐτόλμησε, καὶ εἴη γε συγγνώμη τῷ πανιερωτάτῳ· ὡς γὰρ ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς χειροτονίας ἕνεκεν, οὕτω δὴ καὶ ὑμῖν πρὸς ἡμᾶς ἀφικέσθαι, ὃ δεῖ κἀκεῖνος εὐλαβούμενος οὐδέπω μέχρι καὶ τήμερον παραγέγονεν. Ἀλλὰ τί καὶ πάθοιμεν ἂν, ὦ σεβασμιώτατε, δόξαν οὕτω τῇ τύχῃ καὶ τῷ καιρῷ, μᾶλλον δὲ θεῷ τῷ μεγίστῳ καὶ πρώτῳ βασιλεῖ βασιλέων, τῷ τε τύχης καὶ χρόνων καὶ καιρῶν αἰτίῳ καὶ κυβερνήτη· τούτου χάριν πρὸς ταῖς αἰτίαις, ἃς ὑπεθέμην, δυοῖν χωρεπισκόποιν πρὸ μιᾶς ἡμέρας τῆς χειροτονίας ψηφισθέντοιν, Μαΐνης δήπουθεν, ἢ Ἕλους, ἢ ἡττινοσοῦν τῶν ἐπισκοπῶν, τῶν ἔκπαλαι ὑποκειμένων ἡμῖν, ὁ Μονεμβασίας χειροτονεῖ· ὃ δὴ καὶ μέχρις ἐμοῦ γε προύχώρησε. Πέμπεται δὴ τὸ ἴσον τῆς πατριαρχικῆς γραφῆς τῇ ὑμετέρᾳ παναγιότητι. Ἀλλὰ πρὸς τῆς Τριάδος αὐτῆς, ἐρασμιώτατε δέσποτα, ἱκετεύω καὶ δέομαι καὶ ἀντιβολῶ, κάμφθητί μου τοῖς στεναγμοῖς καὶ παράσχου μοι αἰτοῦντι τὴν εἰρήνην, ὁ καὶ μειζόνων ἁμαρτημάτων διορθωτής. Ἐπικύρωσον τὴν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου χειρονομίαν, παναγιώτατε, ἐπικαλεσάμενος καὶ αὐτὸς τὴν χάριν τοῦ παναγίου πνεύματος. Τοῦτο καὶ ἀπόντος μου δυνατὸς εἶ ὁ οἰκουμενικὸς διαπράξασθαι, ὡς ἄλλος ἥλιος ἐπαφιεὶς ἡμῖν τὰς ἀκτῖνας τῶν σῶν ἱεραγίων εὐχῶν. Τελέσας δὲ τοῦτο καὶ τῇ παναγιωτάτῃ σου ἐμπεδώσας γραφῇ, θεραπεύσεις πρῶτον τὸν τὴν ψυχὴν βαρεῖα λύπῃ καὶ ἀθυμίᾳ τετρωμένον ἐμὲ, ἔπειτα δὲ καὶ ἄλλους πλείστους πραγμάτων ἀπαλλάξεις καὶ κινδύνων, περιαντλουμένους ὁσημέραι παρὰ τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς οὕτω ποικίλοις καὶ συχναῖς γε ταῖς συμφοραῖς, τῷ μὴ πείθεσθαι, ὡς ἐκείνῃ δοκεῖ, τῇ ἡμετέρᾳ οὐτιδανότητι, καὶ μᾶλλον ὅσοι τῶν Γραικῶν τὰς Ἐνετίας οἰκοῦσιν, οἷς ἡ τῶν Ἐνετῶν ἀρχὴ ἡ ὑψηλοτάτη καὶ πολυύμνητος συνεχώρησεν ἀνεγεῖραι ναὸν, ὃν τῷ μεγαλομάρτυρι καὶ τροπαιοφόρῳ Γεωργίῳ ἀνέθεντο. Ἐμοῦ γὰρ ἀποτυχόντος τῆς διορθώσεώς τε καὶ συγχωρήσεως, ὅπερ ἀπείργοι θεός, δέδοικα μήπως καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κράτους τῶν Ἐνετῶν τὴν παλινῳδίαν ᾄσηται, καὶ οὕτω πᾶς τις ἂν εἴποι, δοκεῖν ἐμοὶ, ὁ τὰ σπέρματα καταβαλὼν οὗτος τῶν φύντων αἴτιος. Ταῦτα δ' ἡ σὴ παναγιότης πιστωθεὶη καὶ διὰ γραμμάτων ἑτέρων φιλοθέων καὶ εὐλαβεστάτων ἀνδρῶν πρὸς δὲ καὶ εὐπειθεστάτων τῇ ὑμετέρᾳ παναγιότητι, ἤ γε τάμὰ μετὰ θεὸν συνίστημί τε καὶ ἀνατίθημι. Ἐρρωμένος μοι διαβιώης εἰς ἐκπλήρωσιν καὶ καταρτισμὸν παντὸς τοῦ χριστωνύμου πληρώματος. Ἐξ Ἐνετιῶν, Βοηδρομιῶνος ἕκτῃ ἱσταμένου τοῦ ἀφλα'. ἔτους ἀπὸ τῆς θεογονίας.

» Ὁ Μονεμβασίας ταπεινὸς Ἀρσένιος, ὁ πειθήνιος κατὰ πάντα τῆς σῆς δεσποτείας τε καὶ παναγιότητος.»

(*) Παράβαλε τὸ ἐν τῷ 85 φυλλαδίῳ τῆς Πανδώρας (σελ. 338) τυπωθὲν χρυσόβουλλον.

ΠΕΡΙ ΒΙΡΜΑΝΩΝ.

—o—

Οἱ Βιρμάνοι κατοικοῦσιν εἰς ἐκτεταμένην τῆς μεσημβρινῆς Ἀσίας χώραν, ἥτις κεῖται ἐν τῇ τοῦ Γάγγου χερσονήσῳ, καὶ ἐμπεριέχεται μεταξὺ τῆς 9.ης 27' μοίρας βορείου πλάτους, καὶ τῆς 98.ης 40' μοίρας μήκους· Συνορεύει δὲ ἡ χώρα αὕτη μὲ τὸ Θιβὲτ, τὴν Κίναν, τὸ Σιάμ, τὴν Βεγγάλην κτλ, καὶ ἔχει ἔκτασιν κατὰ μῆκος μὲν 500 περίπου μιλίων, κατὰ πλάτος δὲ 160. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς ὑπολογίζεται εἰς 41,000 τετρ. μιλίων Καὶ τὸ μὲν βόρειον τῆς χώρας ταύτης μέρος εἶναι ὀρεινὸν, τὸ δὲ μεσημβρινὸν ὁμαλὸν, καὶ χθαμαλὸν μάλιστα πρὸς τὸν αἰγιαλόν· ὅθεν ὑπάρχουσιν ἐκεῖ κόλποι καὶ λιμένες ἐξαίρετοι, ὡς καὶ τινες νῆσοι παρὰ τὰ παράλια. Πολλοὶ ποταμοὶ διαβρέχουσι τὴν Βερμανίαν χώραν, ἰδίως ὅμως οἱ Ἰρράουάδυοι πλημμυρίζουσιν αὐτὴν, ὡς ὁ Νεῖλος τὴν Αἴγυπτον, κατὰ τοὺς

μῆνας Ἰούλιον καὶ Αὔγουστον, ὅτε καταῤῥέουσι μετὰ μεγίστης ὁρμῆς. Τὸ κλίμα εἶναι εὔκρατον καὶ ὑγιεινὸν, ἡ γῆ εὔκαρπος προάγουσα ὀρύζιον, σῖτον, ζακχαροκάλαμον, βαμβάκιον, ἴσατιν, νικοτιανὴν, καὶ ὅλους τοὺς καρποὺς τῶν τροπικῶν. Ἔχει δὲ καὶ παχείας νομὰς, καὶ τὸ μέγα δένδρον *τέκταινα* πληροῖ τὰ δάση αὐτῆς· εἰς δὲ τὰ ὄρη ἀπαντᾶται μόνον ἡ ἐλάτη Εὑρίσκονται πρὸς τούτοις ἐκεῖ καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, κασσιτέρου, μολύβδου, σιδήρου καὶ ἄλλων μετάλλων· ἔτι δὲ καὶ λατομεῖον λαμπρῶν μαρμάρων, ὧν ἡ ἐκ τοῦ κράτους ἐξαγωγὴ ἀπαγορεύεται, ὡς χρησίμων εἰς κατασκευὴν εἰδώλων. Πρὸς τούτοις εὑρέθησαν καὶ ἄρθονοι πηγαὶ πετρελαίου, ὡς καὶ ἤλεκτρον, σάπφειροι, ἄνθρακες ῥοδόχροοι καὶ ἄλλοι πολύτιμοι λίθοι. Τὰ ζῶα εἰσὶν αὐτὰ τὰ ἀπαντώμενα εἰς τὰς λοιπὰς θερμὰς τῆς Ἀσίας χώρας· ὁ ἀριθμὸς ὅμως τῶν ἐλεφάντων εἶναι πολὺ ἀνώτερος διὸ καὶ ὁ Βιρμάνειος αὐτοκράτωρ φέρει πρὸς τοῖς ἄλλοις τίτλοις καὶ τὸν τοῦ *Κυρίου τοῦ λευκοῦ ἐλέφαντος καὶ πάντων τῶν τῆς ὑφηλίου ἐλεφάντων*. Τούτου ἕνεκεν οὐδεὶς δύναται νὰ κατέχῃ ἐλέφαντα ἄνευ προηγουμένης βασιλικῆς ἀδείας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν πόλεων καὶ χωρίων τῆς αὐτοκρατορίας ταύτης ἀναβαίνει εἰς ὀκτὼ περίπου χιλιάδας, ὁ δὲ πληθυσμὸς τῶν κατοίκων εἰς 8—9 ἑκατομμύρια.

Οἱ Βιρμάνοι ὁμοιάζουσι κατὰ τὴν φυσιογνωμίαν τοὺς Σίνας εἰσὶ δὲ μετρίου μᾶλλον ἀναστήματος, ἀλλὰ δυνατοὶ καὶ εὐλύγιστοι, ἔχοντες τὴν κόμην μακρὰν, μέλαιναν καὶ δασεῖαν. Διατηροῦσι δὲ ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη τοὺς χαρακτῆρας τῆς νεότητος, διότι ἀντὶ νὰ κείρωσι τὸν πώγωνα ἀνασπῶσι τὰς τρίχας. Αἱ γυναῖκες, καὶ μάλιστα αἱ τὰς βορείους ἐπαρχίας κατοικοῦσαι, εἰσὶ μὲν εὐειδεῖς καὶ λευκότεραι τῶν τῆς Ἰνδοστάνης, ἀλλὰ στεροῦνται τῆς ἀνθηρότητος ἐκείνων. Αὐταὶ γυμνάζονται παιδιόθεν εἰς τὸ νὰ στρέφωσι τοὺς βραχίονας πρὸς τὰ ἔξω, καὶ οἱ μὴ γνωρίζοντες τὴν συνήθειαν ταύτην νομίζουσιν ὅτι ἔχουσιν αὐτοὺς ἐξηρθρωμένους. Καὶ αἱ γυναῖκες καὶ οἱ ἄνδρες βάπτουσι τὰ βλέφαρα καὶ τοὺς ὀδόντας μὲ μέλαιναν τινα βαφήν. Συνεθίζουσι δὲ καὶ νὰ στίζωσι πολυμόρφως τοὺς βραχίονας καὶ τοὺς μηροὺς αὐτῶν, φρονοῦντες ὅτι τὰ στίγματα ταῦτα ἔχουσι τὴν δύναμιν νὰ ἀμβλύνωσι τὴν ἐνέργειαν τῶν ἐχθρικῶν ὅπλων.

Αἱ γυναῖκες τῶν Βιρμάνων δὲν εἶναι πάντοτε περιωρισμέναι εἰς γυναικωνῖτας, οὐδὲ φρουροῦνται ὑπὸ εὐνούχων, ὡς παρὰ τοῖς λοιποῖς ἀσιατικοῖς ἔθνεσιν· ἀλλὰ καὶ ἔγγαμοι καὶ ἄγαμοι ἀπολαύουσι τῆς αὐτῆς τῶν ἀνδρῶν ἐλευθερίας· δὲν ἀπολαύουσιν ὅμως ἐνώπιον τοῦ νόμου καὶ τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων. Οὕτως ἡ μαρτυρία γυναικὸς δὲν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν τοῦ ἀνδρὸς, οὐδὲ συγχωρεῖται εἰς αὐτὴν νὰ εἰσέλθῃ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ δικαστηρίου. Ἀλλ' ὁ ἀνὴρ ἔχει καὶ ἄλλο δικαίωμα· δύναται νὰ πωλήσῃ τὴν ἰδίαν σύζυγον ὡς κτῆμα, ὃ καὶ πράττουσί τινες ἐκ τῶν τῆς κατωτέρας τάξεως. Καὶ εἰς μὲν τὸν ἄνδρα εἶναι συγκεχωρημένον νὰ μεταναστεύσῃ, εἰς δὲ τὰς γυναῖκας, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐκ Βιρμανίδων γεννηθέντων θηλέων, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐξέλθωσι τοῦ κράτους.

Ὁ γάμος θεωρεῖται ὡς ἁπλοῦν πολιτικὸν συμβόλαιον, ὁ δὲ νόμος δὲν ἀναγνωρίζει ὡς νόμιμον σύζυγον, ἢ μίαν μόνην γυναῖκα, ἥτις καὶ *μίκα* καλεῖται. Συγχωρεῖται ὅμως ἡ συντήρησις ἀπεριορίστου ἀριθμοῦ παλλακίδων, αἵτινες ὑπηρετοῦσι τὴν σύζυγον καὶ παρακολουθοῦσιν αὐτὴν ἐξερχομένην τῆς οἰκίας, καὶ καθίστανται ἰδιοκτησία τῆς συζύγου ἐὰν ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς. Ἐὰν δὲ οὗτος ἀποβιώσῃ ἀδιάθετος, τὰ τρία τεταρτημόρια τῆς περιουσίας αὐτοῦ μεταβαίνουσιν εἰς τὰ νόμιμα αὐτοῦ τέκνα, τὸ δὲ τέταρτον εἰς τὴν χήραν, ἥτις θεωρεῖται καὶ νόμιμος τῶν τέκνων κηδεμών.

Οἱ Βιρμάνοι δὲν διαροῦνται, ὡς οἱ λοιποὶ Ἰνδοὶ, εἰς φυλὰς ἢ τάξεις, ἀλλ' ἕκαστος ἐπιδίδεται, κατὰ τὴν κλίσιν αὐτοῦ, εἰς οἱονδήποτε ἐπάγγελμα, καὶ διὰ τῆς ἱκανότητός του προάγεται καὶ εἰς τὰς ἀνωτάτας ὑπουργίας.

Εἰσὶ δὲ ζωηροὶ, εὔτολμοι, ἐπιχειρηματίαι, περίεργοι, ἀνυπόμονοι καὶ ὀργίλοι. Καὶ συνήθως μὲν φαίνονται εὔθυμοι, δεικνύοντες πολλάκις τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν πραότητα τῶν ἐξευγενισμένων ἐθνῶν· ἐνίοτε ὅμως εἰσὶν ὠμότατοι ὡς οἱ βαρβαρώτεροι τῶν λαῶν.

Τὸ ἔνδυμα αὐτῶν εἶναι μακρὸν καὶ ποδῆρες ὡς τῶν λοιπῶν τῆς Ἀσίας λαῶν. Καὶ αἱ μὲν γυναῖκες τοῦ ὄχλου φοροῦσιν εἶδός τι χιτῶνος ἢ *ἀντεριοῦ* ἀνασυρομένου ὑπὸ τοὺς βραχίονας, καὶ σταυρουμένου ἐπὶ τοῦ στήθους, ἵνα καλύπτῃ ἐν μέρει αὐτό· ἀλλὰ καί τοι τοιούτου ὄντος τοῦ ἐνδύματος, ἀνακαλύπτονται ὅμως ὅταν περιπατῶσιν αἱ κνῆμαι αὐτῶν μέχρι γονάτων. Αἱ δὲ τῆς ἀνωτέρας τάξεως, φοροῦσι βραχὺ μέχρι τῶν ἰσχίων χιτῶνα, ὃν συσφίγγουσι περὶ τὸν λαιμόν· ἄνω δὲ τούτου καὶ περὶ τὰς ὀσφῦς περιτυλίσσονται δίς ἢ τρὶς διὰ βαμβακίνου ἢ συρικοῦ ὑφάσματος, ὃ καταπίπτει μέχρις ἐδάφους. Καὶ ὅταν ἐξέρχωνται τῆς οἰκίας φοροῦσι μακρὰν ζώνην ἐκ συρικοῦ ὑφάσματος, ἣν διασταυροῦσιν ἐπὶ τοῦ στήθους ῥίπτουσαι ἐπιχαρίτως τὰς ἄκρας ἐπὶ τῶν ὤμων. Ἀμματίζουσαι τὴν κόμην ἐπὶ τοῦ ἰνίου, περιτυλίσσουσιν αὐτὴν μὲ ποικίλματα (κεντήματα) καὶ κοσμήματα, ἐμφαίνοντα τὸν κοινωνικὸν αὐτῶν βαθμόν. Βάπτουσι τοὺς ὄνυχας καὶ τὰς παλάμας μὲ ἐρυθρόν τι χρῶμα, καὶ ἐπιπάσσουσι τὰ στήθη μὲ λεπτὴν κόνιν ἐρυθροξύλου (μπακάμι) ἢ σονέκης. Τινὲς δὲ ἀλείφουσι δι' αὐτῆς καὶ τὸ πρόσωπον. Ἐκ τῶν ἀῤῥένων οἱ μὲν τῆς κάτω τάξεως φέρουσι συνήθως ἀναζυρίδα, προσλαμβάνοντες κατὰ τὰς χειμερινὰς μόνον ἐποχὰς καὶ μακρόν τι ἔνδυμα, ἐξ εὐτελοῦς εὐρωπαϊκοῦ ὑφάσματος· τὸ δὲ τῶν τῆς ἄνω τάξεως εἶναι ποδῆρες, (ἀντερὶ) ἐκ λεπτοτάτου ἐγχωρίου βαμβακίνου ὑφάσματος (μουσελίνας) ἢ ἀρίστης ναγκίνης, καὶ συρική τις ζώνη περὶ τοὺς νεφρούς. Κατὰ τὰς ἐπισήμους ἡμέρας φέρουσιν ἄλλο ἔνδυμα μέχρις ἀστραγάλων, ἔχον πλατείας τὰς χειρίδας καὶ ἀνοικτὸν τὸ περιλαίμιον. Ἐπ' αὐτοῦ δὲ ῥίπτουσιν ἐλαφρὸν καὶ οὕτως εἰπεῖν μετέωρον μανδύαν, μόλις τοὺς ὤμους καλύ-

πτοντα. Τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς εἶναι κίδαρις μεταξωτὴ, κεκοσμημένη ἐνίοτε δι' ἀνθέων δεικνυόντων τὸν βαθμὸν τοῦ φέροντος αὐτήν. Οἱ ἄνδρες καὶ μάλιστα οἱ εὐγενεῖς φέρουσιν ἐνώτια χρυσᾶ ἔχοντα σχῆμα μικρᾶς τινος σάλπιγγος· ἄλλοι δὲ φέρουσι μικρούς τινας κυλίνδρους ἢ σωλῆνας ἐκ χρυσοῦ, οἵτινες διὰ τοῦ βάρους αὐτῶν ἐπεκτείνουσι τοὺς λοβοὺς τῶν ὠτίων ἐπὶ δύω περίπου δακτύλους.

Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ τοῦ Βούδα, ὃν ὑπὸ τὸ ὄνομα *Γόδαμα* λατρεύουσιν, ὡς ὅσιον καὶ θεόπνευστον τοῦ δόγματος αὐτῶν θεμελιωτήν. Παριστῶσι δὲ αὐτὸν ὑπὸ μορφὴν νέου εὐειδοῦς καθημένου σταυροποδητὶ ἐπὶ θρόνου. Οἱ ναοὶ αὐτοῦ εἰσὶ πάμπολλοι καὶ ἐξ αὐτῶν τινὲς περιέχουσι κολοσσιαῖα ἀγάλματα τοῦ θεοῦ, οὗτινος τὸ λείψανον σώζεται. Τῶν ναῶν τὸ σχῆμα εἶναι πυραμοειδὲς, καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς, ἀντὶ τοῦ ἡμετέρου σταυροῦ, φέρουσιν εἶδος μεταλλίνου ἀλεξιβρόχου.

Οἱ ἱερεῖς διαιροῦνται εἰς δύο τάγματα. Οἱ μὲν πρῶτοι ὀνομάζονται *ραγαάναι* καὶ φέρουσι μακρὸν ῥάσον ξανθόν· οἱ δὲ ἄλλοι *φογγίσοι*, ἔχοντες πάντοτε τὴν ψιλὴν αὐτῶν κεφαλὴν ἀσκεπῆ, καὶ περιπατοῦσι γυμνόποδες. Οὐδέποτε δὲ συνέρχονται εἰς γάμον, ἀλλὰ ζῶσι μετὰ μεγίστης ἐγκρατείας. Ἐγκαταβιοῦσι δὲ κοινοβιακῶς ἐντὸς τῶν μονῶν, αἵτινες ὁμοιάζουσι τὰς οἰκοδομὰς τῶν Σινῶν, ἔχουσαι στέγην ἐπίπεδον, πολλὰς ὀροφὰς, καὶ μίαν εἰς ἑκάστην ὀροφὴν αἴθουσαν ἀνοικτὴν καθ' ὅλας τὰς πλευρὰς, ὥστε πανταχόθεν φαίνεται τί γίνεται ἐν τῇ αἰθούσῃ. Εἰς τοὺς *ραγαάνας* καὶ ἰδίως τοὺς νέους δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐξέρχωνται τοῦ καταστήματος ἄνευ προηγουμένης ἀδείας τῶν ἡγουμένων ἢ *ἀουπίζγων*. Οἱ δὲ δόκιμοι, πρὶν ἢ προβιβασθῶσιν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ *ραγαάνος*, ὑποβάλλονται εἰς αὐστηρὰν ἐξέτασιν περὶ τὰ δόγματα τῆς θρησκείας, καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ ἱεροῦ ἐπαγγέλματος. Ἅπαντες οἱ μοναχοὶ οὗτοι διάγουσιν ἐν προσευχῇ καὶ μελέτῃ ἀμεριμνῶντες περὶ τῶν πρὸς συντήρησιν ἀναγκαίων, ὡς χορηγουμένων ἀφθόνως ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐξέρχονται καθ' ἑκάστην *ραγαάναι* τινὲς καὶ περιφέρονται εἰς τὴν πόλιν, ἔχοντες τὰ βλέμματα προσηλωμένα κατὰ γῆς, καὶ δεχόμενοι πᾶν ὅ,τι ἑκουσίως προσφέρεται αὐτοῖς. Γεύονται ἅπαξ τῆς ἡμέρας, τὰ δὲ λείψανα τῶν φαγητῶν διαμοιράζονται εἰς τοὺς ἀπόρους τῶν ξένων, καὶ τοὺς πτωχοὺς μαθητὰς πρὸς οὓς διδάσκουσι τὰ κοινὰ γράμματα καὶ τὴν κατήχησιν.

Δὲν ἀναμιγνύονται δὲ πώποτε εἰς τὰ πολιτικὰ, καὶ οὐδέποτε μετέσχον ἐμφυλίων πολέμων ἢ ἐπαναστάσεων· διὸ σέβεται αὐτοὺς καὶ ἡ κυβέρνησις καὶ ὁ λαός.

Συνεχῶς τελοῦνται θρησκευτικαὶ τελεταὶ, καὶ ἰδίως λιτανεῖαι, αἵτινες μάλιστα γίνονται μετὰ μεγίστης παρατάξεως καὶ πομπῆς, ὁσάκις πρόκειται νὰ καθῇ ὁ νεκρὸς πλουσίου τινὸς ἄρχοντος, ἢ νὰ ἀφιερωθῇ εἰς τὸν ἱερατικὸν βίον ὁ παῖς εὐπόρου πολίτου.

Εἰ καὶ ἀπαγορεύεται εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τῆς θρησκείας ἡ κατάλυσις παντὸς εἴδους κρέατος, αὐτοὶ ὅμως ἀπέχουσιν ἀπὸ μόνου τοῦ τῶν κατοικιδίων ζώων, τρώγοντες ἄγρια πτηνὰ καὶ τετράποδα. Συνήθως ὅμως τρέφονται δι' ὀρυζίου, ὀσπρίων, λαχανικῶν καὶ ἰχθύων· ὁ δὲ ὄχλος τρώγει καὶ πάντα τὰ ἑρπετά.

Οἱ Βιρμάνοι διαιροῦσιν ὡς καὶ ἡμεῖς εἰς δώδεκα μῆνας τὸ ἔτος, ἕκαστος δὲ τούτων ὑποδιαιρεῖται εἰς 29 ἢ 30 ἡμέρας· κατὰ πᾶσαν δὲ τριετίαν προσθέτουσι καὶ ἐμβόλιμόν τινα μῆνα. Καὶ μέχρι μὲν τῆς πανσελήνου ἀριθμοῦσι κατ' αὔξοντα ἀριθμὸν, μετ' αὐτὴν ὅμως ὀπισθοποδοῦσι μέχρι τέλους τοῦ μηνός. Ἡ ἑβδομὰς περιέχει ἑπτὰ ἡμέρας καὶ ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἡμετέρας Κυριακῆς. Ἑορτάζουσι δὲ ἀκριβῶς τὴν ὀγδόην τῆς νεοσελήνου, τὴν δεκάτην πέμπτην τῆς πανσελήνου, τὴν ὀγδόην τῆς φθινούσης σελήνης, καὶ τὴν τελευταίαν ἑκάστου μηνός.

Ἡ κυβέρνησις αὐτῶν ὡς καὶ πάντων τῶν λοιπῶν τῆς Ἀσίας λαῶν, εἶναι ἀπόλυτος· κατὰ τὴν μαρτυρίαν ὅμως πολλῶν περιηγητῶν, ἡ ζωὴ, ἡ ἰδιοκτησία, καὶ ἡ ἐλευθερία τῶν κατοίκων εἶναι μᾶλλον σεβαστὴ ἢ εἰς πολλὰ συνταγματικὰ κράτη. Ὁ Κυριάρχης τοῦ κράτους φέρει τὸν τοῦ Αὐτοκράτορος ἢ *Βοὲ* τίτλον, καὶ πάντα τὰ εἰς αὐτὸν ἀνήκοντα διακρίνονται διὰ τοῦ ἐπιθέτου *χρυσοῦ (χόε)*. Ὅθεν ἀντὶ νὰ εἴπῃ τις *ὁ αὐτοκράτωρ ἤκουσεν ἢ εἶπε τόδε· παρουσιάσθην εἰς τὸν αὐτοκράτορα κτλ*, ὀφείλει νὰ λέγῃ *ἔφθασεν εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ χρυσοῦ, ἐπρόφερε τὸ στόμα τοῦ χρυσοῦ· παρουσιάσθην ἐνώπιον τῶν χρυσῶν ποδῶν* κτλ. Καὶ ὡς ἱερὸν μὲν πρόσωπον σπανίως φαίνεται ὁ αὐτοκράτωρ, ἀκροάζεται δὲ τοὺς προσερχομένους μετὰ μεγίστης πομπῆς καὶ πολυτελῶς ἐνδεδυμένος, καὶ καθήμενος ἐπὶ θρόνου ὁλοχρύσου καὶ μεγαλοπρεποῦς, κλειομένου διὰ δικλίδων.

Τὸ ὑπουργεῖον συγκροτεῖται ἐκ τεσσάρων ὑπουργῶν (*βουγγεῖς*) ἀποτελούντων τὸ ἀνώτατον τοῦ κράτους συμβούλιον ἤτοι *τολοῦ*, εἰς ὃ προσέρχονται καὶ οἱ συμβοηθοὶ τῶν ὑπουργῶν, ἤτοι *οὐνδόξοι*, συμβουλευτικὴν μόνον ἔχοντες ψῆφον. Αἱ ἐπαρχίαι διοικοῦνται ὑπὸ σατραπῶν καλουμένων *μαϋδούνων* ἐκπληρούντων καὶ δικαστικὰ καθήκοντα. Πάντες δὲ οἱ ἱεραρχικοὶ τοῦ κράτους βαθμοὶ διακρίνονται διά τινων ὀρειχαλκίνων ἐλασμάτων, ὧν οἱ μὲν ὑποδεέστεροι ὑπηρέται τοῦ δημοσίου φέρουσι τρία, οἱ δὲ ἀνώτατοι δώδεκα, καὶ ὁ αὐτοκράτωρ εἰκοσιτέσσαρα. Διακρίνεται δ' ὡσαύτως ὁ βαθμὸς ἑκάστου δημοσίου ὑπαλλήλου καὶ ἐκ τῆς κιδάρεως καὶ τῆς ἱππασκευῆς. Ὅστις τολμήσει νὰ μεταχειρισθῇ διακριτικὰ σημεῖα ἀνωτέρου βαθμοῦ τιμωρεῖται αὐστηρότατα.

Ἡ αὐτοκρατορία αὕτη εἶναι πλουσιωτάτη καὶ τοι μὴ βεβαρημένων τῶν κατοίκων ὑπὸ ὑπερόγκων φόρων ὡς εἰς τα συνταγματικὰ κράτη, διότι ἐκεῖ ἡ Κυβέρνησις εἰσπράττει μόνον τὸ δέκατον τῶν ἐγχωρίων προϊόντων καὶ τῶν ξένων ἐμπορευμάτων. Ἀλλὰ καὶ τὸ δέκατον αὐτὸ λαμβάνει εἰς εἴδη, ἃ διανέμει ἀντὶ μισθοῦ καὶ κατ' ἀναλογίαν εἰς τοὺς δημοσίους ὑπηρέτας, τὸ δὲ περίσσευμα, ἀνταλάσσουσα πρὸς ἄργυρον, ἐναποταμιεύει εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν θησαυρόν.

Ἡ στρατιωτικὴ δύναμις σύγκειται ἐκ τῆς σωματοφυλακῆς τοῦ αὐτοκράτορος, τῆς χωροφυλακῆς, ἑνὸς τάγματος ἱππικοῦ καὶ ἑνὸς λόχου πυροβολιστῶν· ἔτι δὲ ἐκ 500 περίπου μικρῶν πλοίων διαπλεόντων τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰ παράλια τοῦ κράτους. Χρείας δὲ τυχούσης καλοῦνται εἰς τὰ ὅπλα ἅπαντες σχεδὸν οἱ κάτοικοι, οἵτινες εὐχαρίστως συντρέχουσι θεωροῦντες ἐντιμότατον ἔργον νὰ μάχεταί τις ὑπὲρ πατρίδος.

Τὸ κράτος τοῦτο ἔχει ἰδιαίτερον πολιτικὸν ποινικὸν ἢ καὶ ἠθικὸν κώδικα, καλούμενον *δέρμα σὰθ ἢ δέρμα γάστρα*, ἐμπεριέχοντα τοὺς νόμους τοῦ Μενοῦ καὶ ἠθικωτάτας συμβουλάς τε καὶ παραδείγματα. Ἐπὶ τέλους δὲ ἀρὰς καὶ φρικτὰς ἀπειλὰς κατὰ τῶν μοναρχῶν τῶν καταθλιβόντων τοὺς ὑπηκόους αὐτῶν.

Οἱ Βιρμάνοι δὲν μεταχειρίζονται ὡς καὶ οἱ Σῖναι νομίσματα, ἀλλὰ τεμάχια ἀργύρου καὶ μολύβδου. Τὰ δὲ σταθμὰ δι' ὧν σταθμίζονται τὰ ἀνταλλασσόμενα ταῦτα μέταλλα, κατασκευάζονται ἐν μόνῃ τῇ πρωτευούσῃ καὶ φέρουσι ἰδιαιτέραν σφραγῖδα.

Ἐκτὸς τῆς βιρμανείου γλώσσης, ἥτις εἶναι ἡ κοινωτέρα πασῶν οὐ μόνον ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ καὶ εἴς τινα ἄλλα τῶν Ἰνδῶν μέρη, ὁμιλοῦσι καὶ τινες ἄλλας διαλέκτους. Ὀλίγοι Βιρμάνοι ἀγνοοῦσι τὸ ἀναγινώσκειν καὶ γράφειν, καὶ μάλιστα πλεῖστοι εἰσὶ καὶ καλλιγράφοι. Ὡσαύτως δὲν ὑπάρχει σχεδὸν Βιρμάνος, ὅστις νὰ μὴ παίζῃ μουσικόν τι ὄργανον, ἂν καὶ τὰ γνωστὰ εἰς αὐτοὺς εἰσὶν εὐάριθμα. Ἡ μουσικὴ αὐτῶν εἶναι μονότονος ὡς πάντων τῶν Ἀσιατικῶν λαῶν. Δὲν στεροῦνται δὲ οὔτε ποιητῶν, οὔτε ἱστοριογράφων, ἂν καὶ τὰ τοιαύτης φύσεως συγγράμματα πλησιάζουσι μᾶλλον τὰ ἡμέτερα μυθιστορήματα. Εἰς δὲ τὴν πρωτεύουσαν τοῦ κράτους *Ἀμαραπούραν*, ὑπάρχει καὶ δημοσία οὐκ εὐκαταφρόνητος βιβλιοθήκη, πλὴν τῶν ἰδιαιτέρων ἑκάστης μονῆς βιβλιοθηκῶν.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες ἀκριβεστέρας περὶ τοῦ ἔθνους τούτου πληροφορίας παραπέμπονται εἰς τὰ ἑξῆς Ἀγγλικὰ συγγράμματα « Tandy, A description of the Burnese empire — καὶ T. Buchanan, On the religion and literature of the Burmans. (Asiatic researches, V. VI.)

Ι. ΔΕ-ΚΙΓΑΛΛΑΣ.

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ.

—ο—

Ὡμιλήσαμεν ἄλλοτε (φυλλάδ. 122. Πανδ. σελ. 45) περὶ τῶν ἐρευνῶν εἰς ἃς ἐπεδόθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ Κ. Λεβαρβιὲ, μέλος τοῦ ἐν Ἀθήναις Γαλλικοῦ σχολείου, ἀναζητῶν ἀρχαία χειρόγραφα.

Εἰ καὶ μὴ ἐγένοντο εἰσέτι γνωστὰ ὅλα τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀγώνων τοῦ ζηλωτοῦ τούτου Γάλλου, διότι πιθανώτατον ἀπήντησε τὰς δυσκολίας τὰς ὁποίας συνειθίζει νὰ παρεμβάλλῃ ἡ ἀμάθεια ἢ ἡ ἀντιζηλία, ὁ Κ. Reinaud ὅμως ὅστις φυλάττει ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ τῶν Παρισίων βιβλιοθήκῃ τὰ ἐξ ἀνατολῶν χειρόγραφα, ἐθεώρησε τὰ ἀνακαλυφθέντα ἄξια λόγου δι' ἐκθέσεως δημοσιευθείσης διὰ τοῦ *Μηνύτορος*. Ἄξια δὲ λόγου ἐθεωρήθησαν καὶ ὑπὸ τοῦ Κ. Hase, σοφοῦ ἐφόρου τῶν ἐν τῇ αὐτῇ βιβλιοθήκῃ Ἑλληνικῶν χειρογράφων. Ὡς γνωστὸν εἰς πολλοὺς ἐξ ἡμῶν γνωρίσαντας ἐνταῦθα πρό τινων ἐτῶν τὸν Κ. Hase, ὁ σοφὸς οὗτος περιηγήθη τὴν Ἑλλάδα ὅπως ἀνεύρῃ τοιαῦτα χειρόγραφα, ὡς καὶ τῷ ὄντι ἀνεῦρε καὶ παρέλαβεν ἱκανὰ, παραμελούμενα ἀξιοκατακρίτως παρ' ἡμῶν. Ἐκ δὲ τῶν παρὰ τοῦ Κ. Λεβαρβιὲ μέχρι τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος Μαΐου εὑρεθέντων, ὁ Κ. Hase καταδεικνύει ἰδίως τὰ ἑξῆς·

α. *Ἐφημερίδες Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου*, ἢ ἡμερολόγιον μνημονεῦον τὰ συμβάντα τοῦ 1682 ἔτους. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο θεωρεῖται πολύτιμον καὶ διὰ τὴν κοινωνικὴν θέσιν τοῦ συγγραφέως, Διερμηνέως διατελέσαντος τῆς Ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως, καὶ διὰ τὴν παιδείαν τοῦ ἀνδρός. Πρὸς τὰς *Ἐφημερίδας* ταύτας ὑπάρχει καὶ μετάφρασις τῆς συνθήκης δι' ἧς Πέτρος ὁ Μέγας ὑπόσχεται ν' ἀποδώσῃ τὴν Ἀζοφικὴν εἰς τὴν Τουρκίαν (1713).

β'. *Πραγματεία περὶ συνθέσεως τῶν ῥημάτων, ὑπὸ Μαξίμου Πλανούδου*. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο τοῦ περιωνύμου τούτου γραμματικοῦ, τοῦ συλλέξαντος τοὺς αἰσωπείους μύθους, δὲν περιλαμβάνεται εἰς τὸν κατάλογον τῶν πολυαρίθμων αὐτοῦ συγγραμμάτων, ὃν ἐδημοσίευσεν ὁ Φαβρίκιος.

γ'. *Λόγος ἐπιτάφιος ὑπὸ Γεμιστοῦ Πλήθωνος*, εἰς μνημόσυνον τῆς βασιλόπαιδος *Κλεόπης*, *συζύγου Θεοδώρου τοῦ Παλαιολόγου*, καὶ γυναικαδέλφης τοῦ τελευταίου αὐτοκράτορος τῶν Ἑλλήνων.

δ'. *Κατάλογος χρονολογικὸς τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, ὑπὸ Δαμασκηνοῦ τοῦ Στουδίτου*. Ὁ ἀναφερόμενος τελευταῖος Πατριάρχης ὀνομάζεται Ἱερεμίας ἐκ Λαρίσσης, ἐκλεχθεὶς τὸ 1573 ἔτος. Τὰ στοιχεῖα εἶναι μεγάλα, ὡραῖα, οἱ δὲ τίτλοι ἐρυθροὶ, ὅπως συνείθιζον οἱ πατέρες ἡμῶν εἰς τὰ τετράδιά των.

ε. *Ἱστορία τοῦ ὄρους Σινᾶ, ὑπὸ Δοσιθέου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων*. Ὁ Δοσίθεος ὑπῆρξεν, ὡς καὶ ὁ Χρύσανθος, ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων πατριαρχῶν τῆς νεωτέρας ἐποχῆς. Ἡ ἱστορία αὕτη εἶναι λεπτομερεστάτη. Διαιρεῖται δὲ εἰς βιβλία ὀκτὼ, καὶ περιέχει πάντα τὰ ἀφορῶντα τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τοῦ Σινᾶ ἔγγραφα, καὶ μάλιστα τὰς ἐπιταγὰς τῶν πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων.

ς'. *Ἱστορία τῆς Ἱερουσαλὴμ*, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, εἰς φύλλον, ἐκ σελίδων 61. Εἶναι δὲ τὸ πρωτότυπον τῆς ὑπὸ τοῦ Χρυσάνθου δημοσιευθείσης

ζ'. *Διήγησις τῆς κατὰ τὸ 1675 σταλείσης ἐκ*

Μόσχας εἰς Πεκίνον ῥωσικῆς πρεσβείας, ὑπὸ Νικολάου Σπαθάρου. Αὐτὸς οὗτος ὁ Σπαθάρος ἦτο ὁ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσίας σταλεὶς πρέσβυς εἰς Κίναν. Μετεφράσθη δὲ ἡ διήγησις ἐν Μόσχᾳ τὸ 1693, κατ' αἴτησιν τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων, εὑρισκομένου τότε ἐν Ῥωσίᾳ.

ἡ. *Ὁμιλία τοῦ Κυρίλλου πρὸς Βλαδίμηρον τὸν Μέγαν*, ὅτε ὁ μέγας οὗτος δοὺξ τῆς Ῥωσίας ἠσπάσθη τὸ χριστιανικὸν δόγμα τὸ 989 ἔτος. Ὁ Βλαδίμηρος, ὡς ἀνέγνωμεν ἐν τῷ φυλλαδ. 132 τῆς *Πανδώρας*, ἐνυμφεύθη τὴν ἀδελφὴν Ἄνναν τῶν αὐτοκρατόρων Βασιλείου τοῦ Β' καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Η', καὶ ἐγένετο χριστιανὸς βαπτίσας συγχρόνως καὶ πάντας τοὺς ὑπηκόους του.

θ'. *Διήγησις τῶν συμβάντων ἐν Μολδαυΐᾳ καὶ Βλαχίᾳ τὸ 1756 ἔτος, ἐπὶ τῆς αὐθεντείας τοῦ ἡγεμόνος Μιχαὴλ Ῥακοβίτζα.*

ι'. *Διήγησις τῆς ἁλώσεως Τεμεσβαρίου ὑπὸ τῶν Τούρκων*, γεγραμμένη εἰς τὸ τέλος ἀναλέκτων τινῶν, ὑπὸ Χρυσάνθου.

ιά. *Ποίημα διὰ στίχων πολιτικῶν περὶ τῆς ἱστορίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τῆς τουρκικῆς κατακτήσεως.* Οἱ στίχοι οὗτοι, 740 τὸν ἀριθμὸν εἰσὶ γεγραμμένοι εἰς τὸ τέλος συλλογῆς τινων χειρογράφων τοῦ Ἱέρακος ἀλλ' Κ ὁ Λεβαρβιὲ ἀμφιβάλλει εἰ καὶ αὐτοὶ ἀνήκουσιν εἰς ἐκεῖνον.

Ἄλλο χειρόγραφον, ἄξιον πολλῆς προσοχῆς, περιέχει τὰς *Ἐπιστολὰς τοῦ Φωτίου* φαίνεται δὲ ἀνῆκον εἰς τὴν θ' ἑκατονταετηρίδα. Εἰ τὸ χειρόγραφον τοῦτο εἶναι τῳόντι τοσούτῳ ἀρχαῖον, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς διόρθωσιν, εἰ δέον, τῆς γενομένης τὸ 1651 ὑπὸ Μονταιγίου, καὶ τὸ 1705 ὑπὸ τοῦ Ἀνθίμου ἐκδόσεως αὐτῶν.

Τὴν 24 Ἰουνίου ἐστάλησαν καὶ νέα χειρόγραφα ὑπὸ τοῦ Κ. Λεβαρβιέ ὁ δὲ Κ. Hase κατέδειξεν ἐξ αὐτῶν τὰ ἑπόμενα·

ά. *Ὁμιλία ἀνέκδοτος*, ἀποδιδομένη μὲν εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, πιθανῶς ὅμως ὑποβολιμαία. Ἀλλ' ὁπωσδήποτε θεωρηθῇ, εἶναι ἀξία προσοχῆς· ὑπόθεσιν ἔχει τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰούδα.

β'. *Συλλογὴ καὶ μετάφρασις τῶν Χάτι σεριφέων*, ἢ ἐπιταγῶν τῶν Σουλτάνων, πρὸς τοὺς πατριάρχας Ἱεροσολύμων. Τὴν συλλογὴν ταύτην, εἰ εἶναι πλήρης καὶ ἀληθής, θεωροῦμεν πολυτιμοτάτην, διότι θέλει χρησιμεύσει εἰς ἐξέλεγξιν τῶν ἀνυποστάτων λόγων ὅσοι προήχθησαν εἰς τὸ μέσον πρότινων ἐτῶν μόνον, ὅπως καταστραφῶσι τὰ κεκτημένα δικαιώματα τῶν ἀνατολικῶν χριστιανῶν εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον.

γ'. Σύγγραμμα συγκείμενον ἐξ εἴκοσι χιλιάδων στίχων καὶ 767 κεφαλαίων, ἀποδιδόμενον μὲν εἰς *Μελέτιον τὸν Μελετηνόν*, ἀρχιεπίσκοπον Ἀντιοχείας, ἀλλὰ διὰ δύο λόγους ὕποπτον· πρῶτον μὲν διότι οὐδεὶς τῶν βιογράφων ὁμιλεῖ περὶ συγγράμματος τοῦ Μελετίου τοσούτῳ ἐκτεταμένου, καὶ δεύτερον διότι οἱ στίχοι εἰσὶ *πολιτικοί*, ἐνῷ τὴν τετάρτην ἑκατονταετηρίδα, ὅτε ἤκμαζεν ὁ Μελέτιος, τοιοῦτοι δὲν ἐγράφοντο. Τοιούτους στίχους ἐπεχείρησαν τὸ πρῶτον νὰ συντάξωσιν οἱ πατέρες ἡμῶν, εἰ μὴ ἐλησμονήσαμεν, κατὰ τὸν αἰῶνα τῶν Κομνηνῶν.

δ'. *Δεκατρία Χρυσόβουλλα* τῆς ιδ' ἑκατονταετηρίδος· ἑπτὰ μὲν Ἀνδρονίκου τοῦ Α, τοῦ Παλαιολόγου, πέντε δὲ Ἀνδρονίκου τοῦ Β', καὶ ἓν τοῦ Στεφάνου βασιλέως τῆς Σερβίας καὶ γαμβροῦ Ἀνδρονίκου τοῦ Α'. Ὁ Κ. Λεβαρβιὲ εἶχε καὶ πρὸ δύω ἐτῶν εὑρεῖ ἄλλα χρυσόβουλλα εἰς Πάτμον.

Ὁ Κ. Λεβαρβιὲ ἐξακολουθεῖ ἀκαμάτως τὰς ἐρεύνας αὐτοῦ. Εἰς τοιαύτας ἐρεύνας προσκαλοῦμεν καὶ ἡμεῖς πάντας τοὺς φίλους τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, καὶ μάλιστα τοὺς ὁμογενεῖς. Πᾶν σύγγραμμα, πᾶν ἔγγραφον ὁποιονδήποτε, γενόμενον μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν πρὸ τοῦ ἀγῶνος τελευταίων ἐτῶν, ἔχει ἀξίαν, διά τε τὴν γλῶσσαν, τὰ ἤθη, τὰ ἔθιμα καὶ τὴν φιλολογίαν, καὶ ὀφείλομεν νὰ τὰ ἀναζητήσωμεν ἐπιμόνως, καὶ νὰ τὰ θησαυρίσωμεν μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας.

ΜΝΗΜΕΙΑ

ΤΗΣ

ΦΛΩΡΕΝΤΙΝΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ.

—o—

Ὁ ἐν Φλωρεντίᾳ ναὸς τῆς Θεομήτορος S. Maria Novella, ἀναμιμνήσκει εἰς πᾶσαν ἑλληνικὴν καρδίαν συμβεβηκότα περιπαθῆ.

Ὅτε κατὰ πρῶτον εἰσῆλθον εἰς αὐτόν, ἀνεπόλησα τὴν Φλωρεντινὴν ψευδοσύνοδον, διότι εἰς αὐτὸν συνελθόντες οἱ λογάδες τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ὁ μὲν πάνυ ἐκεῖνοι, λέγω, περί τε τὴν εὐγλωττίαν καὶ τὰς θεολογικὰς γνώσεις, Ἰσίδωρος καὶ Σχολάριος (ὁ καὶ Πατριάρχης μετὰ τὴν ἅλωσιν) καὶ Γεμιστὸς ὁ ἐκ Λακεδαίμονος, καὶ Ἀργυρόπουλος, καὶ ὁ περιβόητος Μάρκος ὁ Ἐφέσου· ὁ ἐν Ἑλληνικοῖς μαθήμασι καὶ ὁσίοις τῶν ἁγίων Συνόδων κανὼν καὶ στάθμη ἀπαρέκβατος· » ὁ Βησσαρίων, ὁ Μονεμβασίας, ὁ Ἀγχιάλου, ὁ Βαλσαμὼν καὶ ἄλλοι πολλοὶ κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, συνεκρότουν τὰς συνεδριάσεις συζητοῦντες μετὰ τῶν Λατίνων τὸ περὶ ἑνώσεως τῶν δύο ἐκκλησιῶν, παρόντων τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰωάννου, τοῦ Πάπα Εὐγενίου καὶ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἰωσήφ.

Ἱερουργήσαντος τούτου μίαν τῶν ἡμερῶν εἰς ἰταλικὸν θυσιαστήριον παρόντων τοῦ τε Αὐτοκράτορος Παλαιολόγου καὶ τινων ἄλλων Ἰταλῶν, οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων παρευρέθη πλὴν δύο ἢ τριῶν φρονούντων τὰ τῶν δυτικῶν.

Ἐκφωνεῖ τὸ α Μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης προσέλθετε· » ἀλλ' οὐδεὶς ἐκ τῶν τοῦ ποιμνίου προσέρχεται. Τότε φρίκη τὸν καταλαμβάνει καὶ τὸ Ποτήριον τῆς Ὀρθοδοξίας κινδυνεύει νὰ πέσῃ ἀπὸ τὰς χεῖράς του. Ἴσως ὁ τάλας ἐνθυμήθη τὸν χρησμὸν λέοντος τοῦ Σοφοῦ, τὸν ὁποῖον ὁ τῆς Ἐφέσου ἐπίσκοπος Μάρκος πολλάκις εἰς αὐτὸν ἀνέφερεν (1), ἔχοντα οὕτω·

« Πατριάρχης.

. . . . . .

» Βλέπε δὲ σὺ ὁ τὰ θεῖα φρονῶν, καὶ τὰ θεῖα » φέρων ἐπ' ὤμων, μήσου ἡ κόνις ὄνειδος γένηται, » καὶ πώγωνα βαθὺν ἐνδίκως καρήτῃ, καὶ μεγάλως » ἀγριωθήτῃ. Αὐτὸς ὁ φόνου σύμβουλος Ἀρχιερεὺς » οὗ τὸ ὄνομα ΙΩ (σήφ)· καὶ ἀποκαλυφθήσεται ὁ » ἠλειμμένος ἐπώνυμος Μεναχείμ. »

Ὁ Πατριάρχης μετ' ὀλίγας ἡμέρας αἰφνιδίως τελευτᾷ. Διαθρυλλοῦσι δὲ οἱ Λατῖνοι ὅτι πρὶν ἢ παραδώσῃ τὸ πνεῦμα, ἐγγράφως τὸ ῥωμαϊκὸν ὡμολόγησε δόγμα. Ἀλλ' εἰς τὰ Πρακτικὰ τῆς Φλωρεντινῆς Συνόδου εὑρίσκομεν τοὺς τελευταίους λόγους του ἀναιροῦντας τὴν ψευδεπίγραφον ὁμολογίαν. « Οἱ Λατῖνοι, ἐκφωνεῖ, *οὐκ ἐξ ἑαυτῶν ἀλλ' ἐκ τῶν Γραφῶν ἐξηγοῦνται τὴν ἐκπόρευσιν τοῦ Παναγίου Πνεύματος.* » Προστίθησι δέ·

« *Ἐγὼ τὸ πατροπαράδοτον δόγμα ἡμῶν οὐδέποτε παραμείψω, ἢ παραλλάξομαι, ἀλλὰ μενῶ ἕως ἐσχάτης μου ἀναπνοῆς ἐν αὐτῷ.* »

Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἰδίων Πρακτικῶν τῷ 1439 ἔτει, Ἰουνίου μηνὸς 9, ἐπληρώθησαν τὰ τῆς ταφῆς τοῦ Πατριάρχου ἐν τῷ Ναῷ τῆς Ἁγίας Μαρίας τῆς Νοβέλλας, παρὰ τῷ Σκευοφυλακείῳ. Φαίνεται δὲ εἰσέτι δεξιόθεν, ἐν τῇ σταυροειδῇ διατομῇ τοῦ Νοῦ, τοιχογραφία ἀτέχνως καὶ βαναύσως ἐξειργασμένη, καὶ παριστάνουσα εἰς φυσικὸν μέγεθος τὴν εἰκόνα τοῦ Πατριάρχου ἐν ἀρχιερατικῇ στολῇ, φέροντος πώγωνα, καὶ ἀσκεποῦς, καὶ κρατοῦντος τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ἄνωθεν δὲ ἀγγέλους ἱσταμένους ἑκατέρωθεν καὶ κρατοῦντας ἐρυθρὰν οὐρανίαν. Καὶ παρὰ μὲν τῇ κεφαλῇ ἀναγινώσκεται διὰ χρώματος κιβδηλοῦ τὸ ἑξῆς· « *Ἰωσὴφ ἐλέῳ θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης* MPI † » παρὰ πόδας δὲ πλὰξ μαρμάρινος ἐφῆς ἐστὶ κεχαραγμένη ἡ ἐφεξῆς ἐπιγραφή « Hic jacet Eximius Joseph Constantinopolitanus qui obiit *An. Dom. MCCCCXXXIX* die Junii

† ECCLESIAE ANTISTES FVERAM QVI MAGVS EOAE : HIC IACEO MAGNVS RELIGIONE IOSEPH : HOC VNVM OPTABA MIRO INFLAMMATVS AMORE : VNVS VT EVROPAE CVLTVS VT VNA FIDES : ITALIAM PETII FOEDVS PERCVSSIMVS VNVM : IVNCTAQ: ROMANAE EST ME DVCE GRAIA FIDES : NEC MORA DECVBVIN VNC ME FLORENTIA SERVAT : QVA TVNC CONCILIVM FLORVIT VRBE SACRVM : FELIX QVI TANTO DONARER MVERE VIVENS : QVI MORERER VOTI COMPOS EST IPSE MEI : † ΙΩΣΗΦ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ. — ι ϛ̅ π̅ ϡ̅ μ̅ϛ̅

Ὁ Πάπας πολῶν τὴν ἕνωσιν καὶ βλέπων τὴν ἐπίμονον καρτερίαν τῶν Ἑλλήνων, κινεῖ πάντα λίθον ὅπως πειθαναγκάσῃ αὐτούς· καὶ ἐπὶ τέλους ἠρνήθη εἰς τοὺς κληρικοὺς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ αὐτὰ τὰ πρὸς τὸ ζῆν, τόσον ὥστε, συμβουλίου γενομένου παρὰ τοῦ Βασιλέως καὶ τῶν Ἀρχιερέων, ἀπεφασίσθη κατὰ πλειονοψηφίαν ὅτι ἑκόντες ἄκοντες νὰ διακηρύξωσι τὴν ἕνωσιν.

Ὅθεν τὴν 6 Ἰουλίου 1439 τελεῖται μετὰ μεγίστης πομπῆς ἐν τῇ ἐν Φλωρεντίᾳ Μητροπόλει Sta Maria del Fiore ἡ ἕνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀναγνωσθέντος τοῦ ὅρου πρῶτον μὲν λατινιστὶ παρὰ τοῦ Καρδιναλίου τῆς Ἁγ. Σαβίνης Ἰουλιανοῦ, εἶτα δὲ ἑλληνιστὶ παρὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Νικαίας Βησσαρίωνος. Σύγχρονός τις συγγραφεὺς διηγεῖται τὰ τῆς τελετῆς οὕτω· « La cerimonia di questa so- » lennità fu tale, che dopo cantata la Messa » dal Papa, salirono sopra un pergamo posto » in mezzo della Chiesa con frequenza gran- » dissima di popolo il Cardinale Cesarino ed » un Prelato Greco, di cui non ritrovo il » nome, avendo in mano una lunga carta pe- » cora in due colonne divisa dall'una delle » quali in sermone latino e dall'altra in Greco » erano i capi della detta concordia scritti, e » recitata la Latina dal Cesarino da Padri Latini » e da Greci fu con lietissime ed altissime voci » approvata; cosi fu parimente approvata la » Greca da amendue le nazioni, finito che eb- » be di leggere il prelato Greco; del quale atto » quattro Greci ne furono rogati; ma sopra » tutto ebbe cura la Repubblica di serbarne » la memoria in lettere scolpite nel marmo il » quale allato alla porta della Sagrestia Mag- » giore di Sta Maria del Fiore ha collocato. » » (Scipione Ammirato Ste Fiorentine lib. XXI).

Ἤτοι α Ἡ τελετὴ ἐγένετο ὡς ἐφεξῆς· Ἱερουργοῦντος τοῦ Πάπα, καὶ παρόντος ἀναριθμήτου λαοῦ, ἀνέβησαν μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ἐπὶ ἄμβωνος ὑψουμένου ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ ὁ Καρδινάλιος Καισαρινὸς καὶ Ἐπίσκοπός τις Ἕλλην, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα δὲν ἐνθυ-

(1) Ζαμπελίου, Δημοτικὰ ᾄσματα, σελ. 526.

μοῦμαι, κρατοῦντες περγαμηνὴν εἰς δύο στήλας διηρημένην, τὴν μὲν λατινιστὶ τὴν δὲ ἑλληνιστί, ἐν ᾗ ἦν γεγραμμένος ὁ ὅρος τῆς Ἑνώσεως. Καὶ εἰς μὲν τὴν λατινικὴν φωνὴν ἀναγνωσθεὶς ὑπὸ τοῦ Καισαρινοῦ ἐνεκρίθη μετ' εὐφημιῶν ὑπὸ τῶν δυτικῶν καὶ ἀνατολικῶν κληρικῶν· εἰς δὲ τὴν Ἑλληνικὴν ὑπὸ τοῦ Ἕλληνος ἐπισκόπου ἐπίσης ἐνεκρίθη ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν. Συνετάχθησαν δὲ ἑλληνιστὶ τέσσαρα ἀντίγραφα τοῦ ὅρου· πρὸ πάντων ὅμως ἡ Δημοκρατία εἰς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος ἐφρόντισε νὰ χαραχθῇ ἐπιγραφὴ ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς ἥτις ἐτέθη παρὰ τὴν θύραν τοῦ μεγάλου Σκευοφυλακείου ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεομήτορος. »

Ἡ πρὸς ἀνάμνησιν τῆς Φλωρεντινῆς Συνόδου ἐπιγραφή, τῆς ὁποίας ὁ συγγραφεὺς ποιεῖται ἐνταῦθα μνείαν, φαίνεται εἰσέτι ἐν τῇ Μητροπόλει ἐπὶ τῆς τοῦ Σκευοφυλακείου θύρας, ὅθεν ἀντέγραψα αὐτήν. Ἔχει δὲ οὕτω·

« Ad perpetuam rei Memoriam Generali Con-
» cilio Florentiae celebrato post longas dispu
» tationes unio Graecorum facta est in hac
» ipsa Ecclesia die VI Julii MCCCCXXXIX.
» Praesident eidem concilio Eugenio Papa
» cum Latinis Episcopis et praelatis et Impe-
» ratore Constantinopolitano cum Episcopis
» praelatis et proceribus Graecorum, in copioso
» numero sublatisq: erroribus in unam ean-
» demq: rectam fidem quam Romana tenet
» Ecclesia consenserunt. »

Ἐν τῇ Λαυρεντιανῇ βιβλιοθήκῃ τηροῦνταί τινα τῶν πρακτικῶν τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ συνόδου, ὡς καὶ ὁ ἐκ μεμβράνης ὅρος τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, εἰς δύο στήλας, ἀριστερόθεν μὲν λατινιστὶ μετὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Πάπα καὶ τῶν λοιπῶν δυτικῶν Καρδιναλίων καὶ Ἐπισκόπων, δεξιόθεν δὲ ἑλληνιστί, μετὰ τῆς κατωτέρω ἐρυθρᾶς ὑπογραφῆς τοῦ Ἰωάννου Β' τοῦ Παλαιολόγου. Προσήρτηται δὲ καὶ τὸ χρυσόβουλλον, ἤτοι ἡ χρυσῆ σφραγὶς τοῦ αὐτοκράτορος, ἀπεικονίζουσα αὐτὸν ἐνδεδυμένον τὴν αὐτοκρατορικὴν στολήν. « † Ἰωάννης ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ πιστὸς βασιλεὺς καὶ Αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων Παλαιολόγος †»

Εἰκοσιεννέα ἕτεραι ὑπογραφαὶ Ἀρχιερέων, Ἱερέων, Διακόνων προσεπιβεβαιοῦσι τὸν ὅρον τῆς ἑνώσεως.

Ὁ Μητροπολίτης Ἡρακλείας καὶ Ἀρχιερεὺς πάσης Θρᾴκης καὶ Μακεδονίας Ἀντώνιος, καὶ ὁ Πρωτοσύγκελλος Γρηγόριος ἀντεπροσώπευον τὸν τῆς Ἀλεξανδρείας Πατριάρχην Φιλόθεον.

Ὁ Ἰσίδωρος Μητροπολίτης Κιαίβου καὶ πάσης Ῥωσσίας ἀντεπροσώπευε τὸν τῆς Ἀντιοχείας Πατριάρχην Δωρόθεον.

Ὁ Μονεμβασίας Μητροπολίτης Δοσίθεος ἀντεπροσώπευε τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων Ἰωακείμ.

Ὁ δὲ ὅρος ἄρχεται οὕτως·

« *Ὅρος τῆς Ἁγίας καὶ Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ γενομένης.*

» Εὐγένιος Ἐπίσκοπος δοῦλος δούλων τοῦ Θεοῦ εἰς ἀΐδιον τοῦ πράγματος μνήμην, συναινοῦντος τοῖς ὑπογεγραμμένοις καὶ τοῦ ποθεινοτάτου υἱοῦ ἡμῶν Ἰωάννου Παλαιολόγου τοῦ περιφανοῦς Βασιλέως τῶν Ῥωμαίων, καὶ τῶν τοποτηρητῶν τῶν σεβασμίων ἀδελφῶν ἡμετέρων τῶν Πατριαρχῶν καὶ τῶν λοιπῶν τῶν τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν παριστανόντων.

» Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοί, καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, ἀφῄρηται μὲν γὰρ τὸ μεσότοιχον τὸ τὴν Δυτικὴν καὶ Ἀνατολικὴν διαιροῦν Ἐκκλησίαν καὶ ἐπανῆλθεν ἡ εἰρήνη καὶ ἡ ὁμόνοια, καὶ ἐξήστραψεν ἡ γαληνιῶσα ἀκτὶς τῆς ποθεινοτάτης Ἑνώσεως μετὰ τὴν μακρὰν ὀμίχλην τῆς ἀθυμίας καὶ τὴν ἀχλὺν τὴν ἄχαριν τὴν ἀπὸ τῆς χρονίου διαστάσεως προκύψασαν! Σήμερον ὁμολογοῦσιν οἱ Γραικοὶ τὴν ἐκ Πατρός τε καὶ υἱοῦ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐκπόρευσιν.

» Ἐν τῷ ὀνόματι τοίνυν τῆς Ἁγίας Τριάδος ὁρίζομεν, ὅτι αὕτη ἡ τῆς πίστεως ἀλήθεια ὑπὸ πάντων τῶν Χριστιανῶν πιστευθῇ καὶ ἀποδεχθῇ. Ἔτι ὁρίζομεν τὴν ἀκραιφνῆ διατήρησιν τῶν ἑτέρων δογμάτων καὶ ἐθίμων τῆς Καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Ἔτι ὁρίζομεν τὴν ἁγίαν ἀποστολικὴν Καθέδραν καὶ τὸν Ῥωμαϊκὸν Ἀρχιερέα εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην τὸ πρωτεῖον κατέχειν καὶ εἶναι πάσης τῆς Ἐκκλησίας κεφαλὴν καὶ πάντων τῶν Χριστιανῶν Πατέρα καὶ Διδάσκαλον. ὥστε τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχην δεύτερον εἶναι μετὰ τὸν ἁγιώτατον Πάπαν τῆς Ῥώμης, τρίτον δὲ τὸν τῆς Ἀλεξανδρείας, τέταρτον δὲ τὸν τῆς Ἀντιοχείας καὶ πέμπτον τὸν τῶν Ἱεροσολύμων, σωζομένων δηλαδὴ καὶ τῶν προνομίων ἁπάντων καὶ τῶν δικαίων αὐτῶν.

» Ἐδόθη ἐν Φλωρεντίᾳ ἐν δημοσίᾳ συνελεύσει ἑορτασίμως ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ τελεσθείσῃ, ἔτει ἀπὸ τῆς τοῦ Κυρίου ἐνσαρκώσεως χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ τριακοστῷ ἐννάτῳ, Ἰουλίου ἕκτῃ, ἡμέρᾳ δευτέρᾳ ἰνδικτιῶνος δευτέρας (ἀπὸ δὲ κτίσεως Κόσμου ἔτει ἑξακισχιλιοστῷ ἐνεακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ ἑβδόμῳ καὶ τῆς Ἀρχιερατείας ἡμῶν ἔτει ἐννάτῳ).

Ἀλλ' ὁ Τόμος τῆς Συνόδου εἶναι ἐλλειπής,

α') διότι ὁ Αὐτοκράτωρ πρὶν ἢ θέσῃ τὸ χρυσόβουλλον (καθὼς λέγει ὁ Συντάκτης τῶν Πρακτικῶν) « μετὰ τὸ τελεσθῆναι πάντα, γράφει ἐν τῷ Ὅρῳ *Σωζομένων τῶν δικαίων καὶ τῶν προνομίων τῶν τεσσάρων Πατριαρχῶν.* » Εὑρίσκεται δὲ ἐν τούτῳ ἡ προσθήκη τῆς λέξεως *πάντων* . . .

β') διότι ἐλλείπει ἡ ὑπογραφὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωσὴφ τοῦ τεθνεκότος προηγουμένως ἐν Φλωρεντίᾳ, ἡ τοῦ Ἀντιοχείας, ὃν ἀντεπροσώπευε Μάρκος ὁ Εὐγενικός, καὶ τέλος πάντων ἡ τοῦ Εὐγενικοῦ τούτου, καθὸ τῆς Συνόδου πρωταγωνιστοῦ καὶ τῆς Ἐφέσου Μητροπολίτου. Ὁ ἀτρόμητος οὗτος ἀνὴρ ἠρνήθη τὴν συγκατάθεσίν του μένων ἀδιάφορος εἰς τὰς αἰσχρὰς προσβολάς, τὰς ὕβρεις, τὰς λοιδορίας, τὰς καταδιώξεις τοῦ ὄχλου καὶ τοῦ κλήρου τῆς Ἰταλίας. Δεδιωγμένος, πεινῶν, διψῶν καὶ γυμνητεύων, ὁ ἀδιάσειστος οὗτος ἀπόστολος τοῦ Ἑλληνισμοῦ, καταλείπει τότε νύκτωρ τὴν Ἰταλίαν, γῆν καταισχύνης καὶ ἐξευτελισμοῦ, καὶ μετὰ πολλὰς περιπετείας προσφεύγει εἰς Δαλματίαν, ὅθεν πλέει πρὸς τὸ Βυζάντιον (1). Γράφει δὲ ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Σχολάριον ἱκετεύων νὰ ἐμμένῃ σταθερὸς εἰς τὸ πάτριον δόγμα. Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἀνέκδοτον σωζομένην ἔν τινι χειρογράφῳ τῆς δημοσίου βιβλιοθήκης Ταυρίνου, θέλομεν δημοσιεύσει ἀκολούθως, ἵνα πλειότερον καταδειχθῇ ἡ ἀρετὴ τοῦ ὑπερμάχου τῆς Ὀρθοδοξίας.

Σ. Ν. ΚΑΛΟΥΤΣΗΣ.

ΠΕΡΙ ΦΑΛΑΙΝΗΣ.

—o—

Ἡ φάλαινα εἶναι, ὡς γνωστόν, τὸ μέγιστον τῶν ζώων ὅσα ἐδημιούργησεν ὁ Θεός. Ἄλλοτε, καθὰ λέγουσιν ὁ Πλούταρχος, ὁ Πλίνιος, καὶ ἄλλοι ἀρχαῖοι συγγραφεῖς, τὸ κῆτος τοῦτο ἐπεχωρίαζε καὶ εἰς τὰς ἡμετέρας θαλάσσας. Φαίνεται ὅμως ὅτι μετὰ ταῦτα, φεῦγον τὴν καταδίωξιν, ἀφῆκε τὴν Μεσόγειον, καὶ μετέστη εἰς εὐρυχωροτέρους ὠκεανούς. Ὡς ζῶν δὲ εἰς πάντα τὰ κλίματα, εὑρίσκεται σήμερον εἴς τε τὴν Ἀφρικὴν, καὶ τὴν Βρασιλίαν, καὶ τὸν κόλπον τοῦ Πανάμα, καὶ τὰ παράλια τῆς Εὐδαίμονος Ἀραβίας, καὶ εἰς τὰς νήσους Ἀλλαπάγους, ὑπὸ τὴν ἰσημερινὴν γραμμὴν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν κατὰ τὸν πόλον παγετῶν, ἐκεῖθεν τῆς 86° ἀρκτικοῦ πλάτους, καὶ πρὸς μεσημβρίαν τοῦ ἀκρωτηρίου Ὄρνου καὶ τῶν νήσων Μαλουϊνῶν. Φαίνεται δὲ ὅτι αἱ φάλαιναι εἶναι νομάδες, διότι παρετηρήθη ὅτι αἱ τοῦ ἀρκτικοῦ ἡμισφαιρίου, αἱ ἐπισκεπτόμεναι τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Ἀφρικῆς, τὸ Εὐελπι ἀκρωτήριον κλ, διατρίβουσιν ἐκεῖ ἀπὸ Ἰουνίου μέχρι Δεκεμβρίου, ὅπου καὶ γεννῶσιν· ὕστερον δὲ διευθύνονται πρὸς δυσμὰς, εἰς τὰς νήσους Τριστὰν δὰ Κούνα, τὴν Παραγουαίην καὶ τὴν Παταγονίαν.

Αἰσθανόμεναι πλέον παντὸς ἄλλου ἐνύδρου ζώου τὸν ἐκ τῶν ἀνθρώπων κίνδυνον, καταδιωκόντων αὐτὴν μετὰ μεγίστης ἐπιμονῆς, δὲν ἔχουσιν, ὡς πάλαι, κατοικίαν ὡρισμένην, ἀλλ' οὔτε περιοδικαὶ εἰσὶν, ὡς αἱ τῆς χελιδόνος, αἱ περιπλανήσεις αὐτῶν. Ὁ γίγας τῶν θαλασσῶν φεύγει τὸν μικρὸν κάτοικον τῆς γῆς μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν παγετῶν τοῦ ἀκατοικήτου κόσμου. Καὶ ὅμως οὐδ' ἐνταῦθα μένει, διότι ἔχων ἀνάγκην ἀέρος ἀτμοσφαιρικοῦ, δὲν δύναται νὰ ζήσῃ τὸν χειμῶνα ὑπὸ τὸν πάγον.

Ἰδοὺ οἱ συνήθεις χαρακτῆρες τῆς φαλαίνης·

Μῆκος, τεσσαράκοντα, ἑξήκοντα ἢ καὶ ἑκατὸν ποδῶν. Εἰσὶ δὲ καὶ τινες βεβαιοῦντες ὅτι εἶδον φαλαίνας καὶ ἑκατὸν τριάκοντα, καὶ διακοσίων ποδῶν μῆκος ἐχούσας. Ἄλλοι πάλιν, ἀγαπῶντες τὰ τεράστια, ἀναβιβάζουσιν αὐτὸ καὶ ἔτι πρός.

Κεφαλὴ ὑπερμεγέθης, ἴση σχεδὸν πρὸς τὸ τέταρτον τοῦ ὅλου μέρους. Δύο φυσητῆρες, τὴν ῥίζαν ἔχοντες εἰς τὸ ἐνδότερον τοῦ στόματος, ἀπολήγουσιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ κρανίου. Ἐγένοντο δὲ ἵνα διευκολύνωσι τὴν ἀναπνοὴν τοῦ κήτους, καὶ ἀναῤῥίπτωσι τὸ παρ' αὐτοῦ καταπινόμενον ὕδωρ ὁσάκις βυθίζεται εἰς τὴν θάλασσαν. Τὸ ὕδωρ τότε ὑψοῦται, ὡς δύο στῆλαι, εἴκοσι πόδας ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, καὶ φαίνεται δύο λεύγας ἢ δεκαὲξ σταδίους μακρόθεν.

Στόμα μέγιστον, ὥστε ὁλόκληρος ἄνθρωπος δύναται νὰ διαβῇ δι' αὐτοῦ. Ἀπὸ δὲ τῆς ἄνωθεν σιαγόνος κρέμανται παραλλήλως τετρακόσιοι ἢ πεντακόσιοι τελαμῶνες, ἤτοι τὰ εὐλύγιστα ἐκεῖνα ἐλάσματα, ἅτινα πωλοῦνται ὑπὸ τὸ ὄνομα *μπαλέναι*, καὶ χρησιμεύουσιν ἰδίως εἰς κατασκευὴν τῶν γυναικείων περιζηθίων. Ἕκαστος δὲ τῶν μικρῶν τούτων τελαμώνων ἐξήρτηται ἀπὸ τῶν αὐλῶν, ἐπειδὴ αἱ φάλαιναι στεροῦνται ὀδόντων, καὶ ὡς μὴ μασσῶσα τρέφονται διὰ μικρῶν ἰχθύων καὶ μάλιστα διὰ μαλακίων.

Ἡ φύσις ἔδωκεν εἰς τὴν φάλαιναν πτερύγια ἰτυνότατα οὐχὶ ἀκανθώδη καὶ μεμβρανώδη ὡς τῶν λοιπῶν ἐνύδρων ζώων, ἀλλ' ὀστέϊνα καὶ διηρθωμένα ὡς δάκτυλοι ἀνθρώπου. Ἡ γιγάντειος αὐτῆς οὐρὰ εἶναι ὁριζόντειος καὶ οὐχὶ ὡς ἡ τῶν ἄλλων ἰχθύων κάθετος· τὸ δὲ παχύτατον λῖπος τὸ περιβάλλον τὸ τερατῶδες τοῦτο κῆτος, ἀνακουφίζει τὸ σῶμα καὶ ἐμποδίζει τὴν συναφὴν τοῦ ὕδατος μετὰ τοῦ αἵματος, ὅπερ ἄλλως ἤθελε καταψύχεσθαι.

Τὰς φαλαίνας διαιρουμένας εἰς δύο ἢ τρία εἴδη, θηρεύουσιν ἰδίως οἱ Ὁλλανδοί, οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Ἄγγλοι ἵνα ἐκθλίβωσιν ἔλαιον ἐξ αὐτῶν ἢ καὶ ἐμπορεύωνται τοὺς τελαμῶνας. Γίνεται δὲ ἡ θήρα ὡς ἕπεται·

Τὰ ἐπιχειροῦντα αὐτὴν πλοῖα εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεγάλα καὶ παρεσκευασμένα ἵν' ἀνθίστανται εἰς τὰς τρικυμίας καὶ τοὺς πάγους. Ἔχουσι δὲ καὶ πληρώματα ἐκ τριάκοντα ἀνδρῶν, ὧν τέσσαρες ἢ πέντε εἰσὶν ἀξιωματικοί, εἷς χειροῦργος, εἷς ξυλουργὸς, δύο πιθοποιοὶ, εἷς χαλκεὺς, δύο μάγειροι καὶ εἷς ἐπιστάτης πρὸς δὲ καὶ ἀνὰ ἓξ ἢ ἑπτὰ κέλητας θηρευτικοὺς, ἐφ' ἑκάστου τῶν ὁποίων ἀναβαίνει θηραγρέτης φέρων ἁρπάγας, δόρατα, πελέκεις, πτύα καὶ ἄλλα ὄργανα καὶ σκεύη ἐπιτήδεια εἰς τὴν θήραν ταύτην.

Οἱ κέλητες ἀνάγκη νὰ ὦσιν ὠκυπλοότατοι καὶ οὕτως εἰπεῖν ὑπόπτεροι· διότι μόνη ἡ ταχύτης σώζει αὐτούς. Ἔχουσι δὲ μῆκος μὲν 25—26, πλά-

(1) Σ. Ζαμπελίου, Δημοτικὰ ᾄσματα. σελ. 533.
Ἰδὲ πρὸς τούτοις περὶ Φλωρεντινῆς Συνόδου τὸ σύγγραμμα Συροπούλου Μεγάλου Ἐκκλησιάρχου, μεταφρασθὲν καὶ λατινιστὶ ὑπὸ Ῥοβέρτου Creighton.
Ἡ τοῦ Ξανθοπούλου Ἱστορία τῆς Φλωρεντινῆς Συνόδου σώζεται χειρόγραφος ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ βιβλιοθήκῃ Βιέννης.

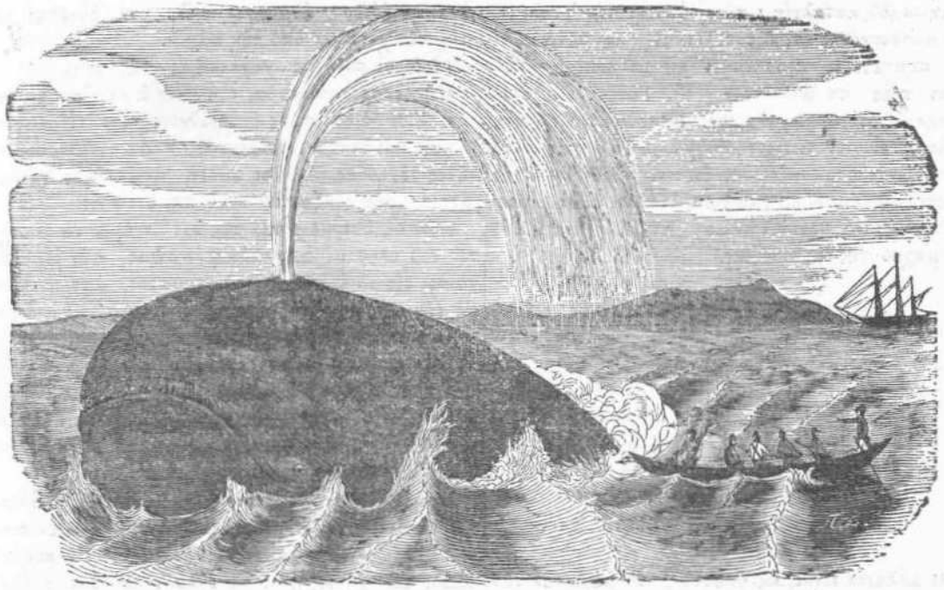

Ἄγρα φαλαίνης.

τος δὲ τεσσάρων ποδῶν καὶ δέκα δακτύλων· καὶ ἀντὶ πηδαλίου, χρῶνται κώπης μακρᾶς 21 — 22 ποδῶν, καὶ πέντε ἄλλων κωπῶν 16 — 17 ποδῶν μῆκος ἐχουσῶν. Φέρουσι δὲ καὶ πάντα τὰ ἀναγκαῖα εἰς ἐπισκευήν.

Ἡ ἁρπάγη, ὅπλον τρομερώτατον, εἶναι σιδηρὰ, γωνίαν ἀμβλεῖαν καὶ πλάγια ὀξύτατα ἔχουσα· ὁ δὲ σίδηρος, ἵνα μὴ συντρίβεται καὶ ἵνα ἐξισάζεται εὐκόλως ἐάν ποτε λυγισθῇ, κατασκευάζεται ἐλατός.

Μόλις οἱ φύλακες παρατηροῦσι μακρόθεν φάλαιναν, καὶ ἀνακράζουσι· « *φάλαινα!* Right twale, she blows! ἤτοι ἡ φάλαινα φυσᾷ! » Καὶ ἀμέσως πάντες ὁρμῶσιν εἰς τὰς οἰκείας θέσεις, οἱ μὲν εἰς τοὺς κέλητας, οἱ δὲ εἰς τὰς κώπας· ἄλλοι δράττουσι τὰς ἁρπάγας, καὶ ὁ ἐκ κελήτων στολίσκος παρασκευάζεται εἰς ἔροδον.

Τιμὴ καὶ δόξα εἰς τὸν φθάνοντα πρῶτον! Καὶ εἰ μὲν κοιμᾶται τὸ κῆτος, ἡ σιωπὴ βαθυτάτη, εἰ δὲ φεύγῃ, ὁποία ἡ καταδίωξις!

Τέλος πάντων πλησιάζουσιν εἰς αὐτό. Ὁ μὲν ἀξιωματικὸς κυβερνᾷ τὸν κέλητα, ὁ δὲ θηραγρέτης πάλλει τὸ δόρυ, καὶ ἅμα ἀκουσθέντος τοῦ προστάγματος, τὸ δόρυ πετάννυται, συρίζει καὶ καταφέρει βαθεῖαν πληγήν.

Τὸ τραυματισθὲν θηρίον συγκρούει τότε λυσσῶν τὰς σιαγόνας, καὶ πατάσσει τὴν θάλασσαν διὰ τῆς οὐρᾶς. Καὶ ἂν κατὰ δυστυχίαν ἐγγίσῃ τὸν κέλητα, ὁ κέλης καταποντίζεται αὐτάνδρος! Φεύγει μετ' ἀπεριγράπτου ταχύτητος, καὶ ῥυμουλκεῖ τὸ τροπαιοῦχον σκαφίδιον, τῆς ἁρπάγης οὔσης δεδεμένης εἰς σχοινίον οὗτινος ἡ ἄκρα μένει ἐντὸς αὐτοῦ. Ἡ φάλαινα βυθίζεται καὶ ἀναβαίνει ἀλληλοδιαδόχως εἰς τὴν καθημαγμένην ἐπιφάνειαν, καὶ ἀσπαίρουσα, καὶ πνευστιῶσα τελευτᾷ ἐπὶ τέλους.

Ὁ θηραγρέτης πλησιάζων τότε εἰς τὸ στῆθος τοῦ ἀγωνιῶντος ἐχθροῦ, βυθίζει εἰς τοὺς πνεύμονάς του μακρὸν δόρυ ἀμφίτομον καὶ ἀνακράζει· « Μακράν, φίλοι μου, μακράν· διότι οἱ τελευταῖοι σπασμοὶ τοῦ ἀναφυσῶντος αἷμα θηρίου εἰσὶν εἰς ἄκρον ἐπικίνδυνοι ». Πολλάκις ἡ ἀγωνία του διαρκεῖ ὥρας ὁλοκλήρους.

Ἵνα ἐπισπεύσωσι τὸν θάνατον αὐτοῦ, τὸ κατατραυματίζουσι καὶ διὰ νέων πληγῶν. Ἂν δὲ ὁ θηραγρέτης καταφθάσῃ νὰ χωρίσῃ ἀπὸ τοῦ σώματος τὴν οὐρὰν, ἡ ταχύτης τοῦ θηρίου ἐλαττοῦται κατὰ τὸ ἥμισυ.

Οἱ κίνδυνοι οὓς διατρέχουσιν οἱ εὔθραστοι κέλητες εἰσὶ τρομεροί. Εἷς μόνος κτύπος τῆς οὐρᾶς ἀρκεῖ, ὡς πολλάκις συνέβη, νὰ καταποντίσῃ αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς. Πολλάκις δὲ καὶ ἀνατετάννυνται μέχρι νεφῶν, ἂν εὑρεθῶσιν ἄνωθεν τῆς ἀναβαινούσης φαλαίνης. Ἐν γένει σπανίως πλοῖον θηρευτικὸν ἐπανέρχεται ἀβλαβὲς εἰς τὸν λιμένα του.

Μετὰ τὸν θάνατόν του τὸ κῆτος σύρεται πρὸς τὸ πλοῖον, καὶ δεόμενον δι' ἁλύσεως εἰς τὴν ἑτέραν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ κρεουργεῖται. Τὰ δὲ τεμάχια, ἀναβιβαζόμενα ἀναλύονται καὶ μεταβάλλονται εἰς ἔλαιον. Ἡ δυσκολωτέρα πασῶν τῶν ἐργασιῶν εἶναι ἡ διαχώρισις τῆς κεφαλῆς ἀπὸ τοῦ σώματος, διότι τὸ συνδέον αὐτὰ ὀστοῦν εἶναι γιγαντῶδες. Ὁ δὲ σκελετὸς ῥίπτεται, καὶ κακατρώγεται ὑπὸ τῶν σαρκοβόρων ὀρνέων καὶ καρχαριῶν.

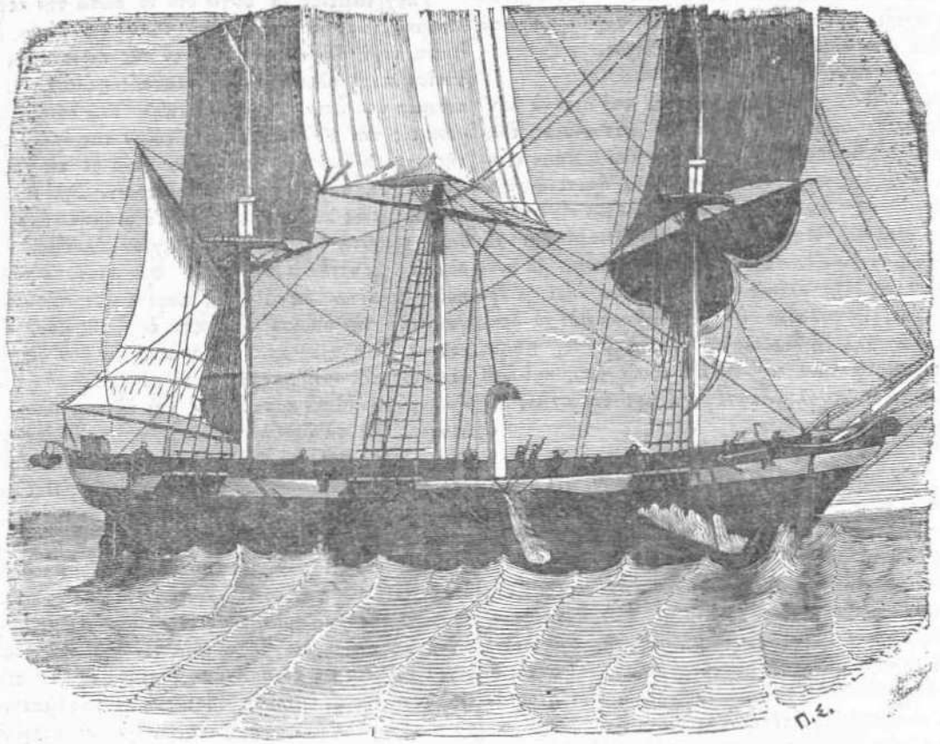

Κρεουργία Φαλαίνης.

ΤΑ ΠΕΡΙΑΠΤΑ.

(Τέλος. Ἴδε φυλλάδ. ΡΑΗ'.)

—o—

— Ἄκουσε λοιπόν· καὶ ἡ μυστηριώδης αὐτὴ ἐπιῤῥοὴ θὰ σὲ φανῇ τότε δικαιολογημένη. Μάθε ἐν πρώτοις ὅτι ὀνομάζομαι κόμης Ῥοζενάϊμ..

— Ῥοζενάϊμ! ἀνεφώνησεν ἐντόνως ὁ Φρεδερῖκος.

— Ὅλος, ὅλος, ἐπανέλαβε μειδιῶν ὁ ἄγνωστος. Εἶμαι πρωτότοκος ἀδελφὸς τοῦ Ῥοζενάϊμ καὶ θεῖος τῆς Κωνσταντίας. Ἐννοεῖς τώρα ὅτι δὲν μὲ ἦτον δύσκολον νὰ σὲ εἰσάξω εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ ὅτι ἡ δύναμις τοῦ περιάπτου ἦτον γνωστὴ καὶ εἰς αὐτόν.

— Ὦ κύριε! ἀνέκραξεν εὐγνωμόνως ὁ Φρεδερῖκος, τείνας πρὸς τὸν ξένον τὰς χεῖρας. Πῶς ἔγεινα ἄξιος;...

— Τώρα τὸ μανθάνεις. Θὰ σὲ εἰπῶ διὰ τί σὲ υἱοθέτησα καὶ διὰ τί συνεκέντρωσα εἰς σὲ ὅλην μου τὴν ἀγάπην καὶ ὅλας μου τὰς ἐλπίδας.

Πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν ἤμην νέος, καὶ καθὼ πρωτότοκος εἶχα ὄνομα καὶ κατάστασιν. Ἀπαντήσας τὴν μητέρα σου ἥτις ὠνομάζετο τότε Σοφία Ῥ... τὴν ἠγάπησα ὡς τρελός. Μὲ ἠγάπησε δὲ καὶ αὐτή... Τοὐλάχιστον τὸ ἐπίστευα, καὶ συνέλαβα τὴν ἰδέαν νὰ τὴν ὑπανδρευθῶ· ἀλλ' ἡ μήτηρ σου ἦτον μὲν ὡραία, φρόνιμος, καὶ πνευματώδης, δὲν εἶχεν ὅμως οὔτε περιουσίαν, οὔτε ἐπισημότητα γένους. Ὁ ἔρως μου λοιπὸν δὲν ἐσύμφερεν εἰς τὴν οἰκογένειάν μου, ἥτις κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν, μεταχειρισθεῖσα καὶ πανουργίας, καὶ συκοφαντίας, διὰ νὰ μὲ ἀποτρέψῃ.. δυστυχῶς δὲ ἐπέτυχε. Ἡ Σοφία ὑπανδρεύθη τότε τὸν πατέρα σου, τὸν βαρόνον Νέϋβεργ, καὶ ἐγώ... τὴν Ἀμαλίαν Ζέρτ.

— Τὴν Ἀμαλίαν! ἀνεφώνησεν ὁ Φρεδερῖκος.

— Τὸ δακτυλίδιον τὸ ὁποῖον σ' ἔδωκα ἦτον τὸ τῆς ἀῤῥαβῶνός μου, εἶπε σκυθρωπάσας ὁ Ῥοζενάϊμ. Ἡ Ἀμαλία ἦτο νεωτάτη, πλουσιωτάτη καὶ εἰς ἄκρον ὡραία. Ἡ συγγένεια ἄρα ἦτον συμφέρουσα, τοὐλάχιστον τοῦτο ὑπέθετον οἱ γονεῖς μου.

Ἀλλὰ ἐξ ἀρχῆς δὲν ὑπῆρξεν ἡ ἕνωσίς μας εὐτυχής. Οὔτε ἐγὼ ἠγάπων τὴν Ἀμαλίαν, οὔτε αὐτὴ ἐμέ. Μετὰ καιρὸν μόνον ἔμαθα τὰς ἀγνώστους αἰτίας αἱ ὁποῖαι τὴν παρεκίνησαν νὰ ἑνδώσῃ εἰς τὸν γάμον. Βαρυνθεὶς καὶ ἀηδιάσας τὸν οἰκιακὸν βίον μου, ἐζήτησα ἄλλας διασκεδάσεις. Ἐγώθην εἰς τὰ πολιτικὰ, καὶ ὠνειρεύθην τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Γερ-

μανίας. Συνεκροτήσαμεν λοιπὸν συνελεύσεις, ἐκάμαμεν σχέδια... καὶ ὁ Γροσεστέϊν συνεμερίζετο τὰ σχέδιά μου μετὰ μεγίστης θερμότητος.

— Ὁ Γροσεστέϊν!

— Ὁ ἴδιος καὶ ἀπαράλλακτος. Καὶ διὰ νὰ λανθάνωμεν τὸ ἄγρυπνον ὄμμα τῆς ἀστυνομίας, ἐλάβαμεν κοινὸν σύμβολον, τὸ ἰδικόν μου! Mens constia recti, οὗτινος τὰ πρῶτα τρία ἀρκτικὰ στοιχεῖα ἑκάστης λέξεως, ἀνταποκρίνονται εἰς τὰ τοῦ ὀνόματός μου, Maurice, Charles Rosenheim. Τὰ σχεδιά μου ἦσαν ἐν τάξει ὅταν μίαν πρωΐαν μὲ συνέλαβαν εἰς τὴν κλίνην μου, μ' ἔδεσαν καὶ μ' ἔρριψαν εἰς τὴν φυλακήν. Καὶ κατώρθωσα μὲν νὰ δραπετεύσω, ἀλλ' ἡ διαδικασία ἐξηκολούθησε. Κατεδικάσθην εἰς θάνατον, ἐκάη ἡ εἰκών μου, καὶ ἐγὼ μεταβὰς εἰς Ἀγγλίαν κατέφυγα μετ' ὀλίγον εἰς Ἀμερικήν.

— Ἀλλά... ὁ Γροσεστέϊν;

— Ἔμαθα μετὰ ταῦτα, τέκνον μου, ὅτι ὁ Γροσεστέϊν εἶχε γείνη συνωμότης μὲ δολίους σκοπούς· ἦτον ὄργανον αἰσχρὸν τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἡγεμόνος, ὅστις ἤθελε νὰ ἐκθρονίσῃ τὸν πατέρα του καὶ ν' ἀποκληρώσῃ τὸν ἀδελφόν του. Ἐνῷ ἀνελογίζετο τοιαῦτα ἀπέθανεν ἐκεῖνος αἴφνης ἀπὸ δυσπεψίαν, ὁ δὲ Γροσεστέϊν, φοβηθεὶς μὴ φωραθῇ, ἐγύρισε τὸ φύλλον. Οἱ δημοκράται κατεστράφησαν, καὶ αὐτὸς ἔγινε πρωθυπουργὸς τοῦ ἡγεμόνος τὸν ὁποῖον ἡτοιμάζετο νὰ ἐξοντώσῃ ἐπὶ προφάσει ὅτι εἶναι βλάξ.

— Ὁ κακοῦργος! ἀνεφώνησεν ὁ Φρεδερῖκος.

— Καὶ δὲν ἦτον μόνος εἰς τὴν προδοσίαν αὐτήν, ἐπανέλαβεν ὁ Ῥοζενάϊμ ἀλλοιωθεὶς τὴν φωνήν· ἦτον σύμφωνος καὶ ἡ Ἀμαλία. Μὲ ὅλην τὴν μεταξύ μας ψυχρότητα, ἡ Ἀμαλία ἐμάντευσε τὰ σχεδιά μου, καὶ τὰ μετεχειρίσθη διὰ νὰ μὲ ἐκβάλῃ ἀπὸ τὴν μέσην καὶ νὰ μείνῃ ἐλευθέρα. Ὅταν μὲ ὑπανδρεύθη, Φρεδερῖκε, εἶχε κατὰ νοῦν ὅτι ὁ σύζυγος ἦτον ἀναγκαῖος διὰ νὰ σκεπάσῃ μίαν ἀνταπόκρισιν τῆς ὁποίας ἐφοβεῖτο τὰ ἀποτελέσματα. Ὁ Λουδόλφος...

— Ὁ Λουδόλφος!

— Ναί, τέκνον μου· φρονῶ ὅμως ὅτι ἠγνόει τότε μὲ ποῖον ἄνθρωπον ἐσχετίζετο. Ὁ Λουδόλφος εἶχεν ὑπηρετήσει εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅπου, ἕνεκα τῆς διαγωγῆς του, κατεδικάσθη εἰς δεκαετῆ δεσμά. Δραπετεύσας δὲ ἦλθεν ἐδῶ διὰ νὰ ζήτῃ δι' ἁρπαγῶν καὶ ἀπάτης. Καθὼ δὲ ὡραῖος, τολμηρὸς καὶ ἐλκυστικὸς, ἠπάτησε τὴν Ἀμαλίαν... καὶ... τὴν ὑπανδρεύθην. Αὐτὴ ὅμως ἐξηκολούθει νὰ ἀγαπᾷ τὸν κύριον τοῦτον, καὶ ὅταν προδοθεὶς κατεδικάσθην καὶ ἔφυγα, αὐτὴ, γνωρίζουσα τὸ μυστικὸν τοῦ Γροσεστέϊν, ἐπέβαλεν εἰς αὐτὸν τὸν Λουδόλφον. Ἀλλὰ καὶ ὁ Γροσεστέϊν ἔγινε κύριός της. Ἐρωμένη ἡγεμόνος, συνενοεῖτο καὶ μὲ τὸν συνένοχόν της, ὡς καὶ μὲ τὸν ἀρχαῖόν της ἐραστήν. Ἐντεῦθεν ἡ κακοποιὸς αὐτὴ καὶ ἀχρεία τριανδρία, ἡ ὁποία διέφθειρεν ἐκ συμφώνου τὴν πολιτείαν. Γνωριζόντες ὁ εἷς τοῦ ἄλλου τὰ μυστικά, ἀλλὰ μὴ δυνάμενοι νὰ τὰ φανερώσουν διὰ νὰ μὴ χαθοῦν, ἐπροτίμησαν νὰ συνενοῶνται, καθὼς καὶ συνενοοῦντο θαυμάσια.

Ὑποχρεωμένος νὰ φύγω διὰ νὰ σώσω τὴν κεφαλήν μου, καὶ νὰ τρέχω ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, δὲν ἔμαθα εἰμὴ ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰς περιστάσεις αἱ ὁποῖαι παρηκολούθησαν τὴν καταδίκην μου. Ἡ ἐπιθυμία μου ἦτον πῶς νὰ ἐκδικηθῶ. Ἐνῷ λοιπὸν διέμενα εἰς τὴν Γαλλίαν, ἐπρομηθεύθην τὰς ἀποδείξεις τῆς κακουργίας τοῦ Λουδόλφου· εἶχα δὲ εἰς χεῖρας καὶ τὰς τῆς συνωμοσίας τοῦ Γροσεστέϊν· ἀλλ' ὡς καταδιωκόμενος καὶ ἐξόριστος πῶς ἐδυνάμην νὰ προσβάλω τοιαύτην τρομερὰν συμμαχίαν; Ἀνέθεσα λοιπὸν τὴν φροντίδα αὐτὴν εἰς σὲ, Φρεδερῖκε, σὲ τὸν ὁποῖον ἠγάπων ὡς υἱὸν τῆς Σοφίας μου, τῆς μόνης γυναικὸς τὴν ὁποίαν ἠγάπησα ἐπὶ ζωῆς μου, ἐδικαίωσε δὲ πληρέστατα τῆς προσδοκίας μου διὰ τῆς γενναιότητός σου. Ἀπεφάσισα νὰ μείνω ἄγνωστος διὰ ν' ἀποφύγω πᾶσαν καταδίωξιν, καὶ νὰ συμβιβάσω ἐν ἡσυχίᾳ ὅλα τὰ διαβήματά σου. Μόνος ὁ ἀδελφός μου, καὶ οἱ παλαιοὶ καὶ πιστοὶ φίλοι μου Λίεβμαν καὶ Μαλβέργερ ἐγνώριζαν τὰ μυστικά μου. Ἠξεύρεις τόσον ἐπιτυχῶς ἔγειναν ὅλα. Τώρα δὲ περιμένω τὴν τελευταίαν καὶ δυσκολωτέραν ὅλων τῶν πράξεων. Ὁ ἡγεμὼν ἔχει τὴν ὥραν ταύτην εἰς χεῖράς του τὰς ἀποδείξεις πῆς προδοσίας καὶ τῶν σχεδίων τοῦ Γροσεστέϊν· τὰς εἶχε φυλάξει ὡς τελευταῖον προμαχῶνα. ἀλλὰ φοβηθεὶς χθὲς ὅταν εἶδα τὸν ἡγεμόνα εἰσελθόντα κρυφίως εἰς τὸ παλάτιον, ἔσπευσα νὰ τὰ στείλω εἰς αὐτόν. Θὰ σὲ ὁμιλήσῃ βεβαίως· ἡ πρὸς σὲ ἐμπιστοσύνη του εἶναι μεγίστη. Ἐνήργησε νὰ καρατομηθῇ ὁ Γροσεστέϊν καὶ νὰ μείνω ἐδῶ πλησίον εἰς τὸν υἱόν μου.

Αὐτὸς δὲ ἀνοίξας τὰς ἀγκάλας του περιεπτύχθη τὸν Φρεδερῖκον. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἐλθὼν ὁ Λίεβμαν,

— Κ. Νεύβεργ, εἶπεν, ἦλθε κάτω μία ἅμαξα μὲ ὑπηρέτας τοῦ ἡγεμόνος, καὶ σᾶς ζητεῖ νὰ ὑπάγετε ἀμέσως εἰς τὸ παλάτιον. Εἷς τῶν ὑπηρετῶν ἤθελε νὰ ἀναβῇ διὰ νὰ σᾶς παρακαλέσῃ νὰ καταβῆτε· ἀλλὰ τὸν ἐμπόδισα διὰ νὰ σᾶς προειδοποιήσω.

— Ὑγίαινε, Φρεδερῖκε, εἶπεν ὁ Ῥοζενάϊμ. Ἰδοὺ ἡ τελευταία ὥρα· τώρα τὰ ἠξεύρεις ὅλα. Λυποῦμαι διότι δὲν ἐπρόφθασες νὰ ἀναγνώσῃς ἐκεῖνα τὰ ἔγγραφα. Πλὴν ὀρκεῖ ὅτι γνωρίζεις τί περιέχουν, διὰ νὰ φωτίσῃς τὸν ἡγεμόνα. Ὕπαγε εἰς ὁδὸν εἰρήνης. Ὑγίαινε!

Καὶ ἀνεχώρησεν. Εἰσελθὼν δὲ μετὰ μικρὸν ὁ Φρὰνς,

— Ζητῶ συγγνώμην, εἶπεν, ἐξοχώτατε, διότι ἔρχομαι τόσον πρωΐ νὰ σᾶς ἐνοχλήσω· ἀλλὰ διετάχθην νὰ ἐπιταχύνω τὴν ἀναχώρησίν σας ὅσον τὸ δυνατόν. Πρόκειται περὶ σημαντικωτάτων ὑποθέσεων, καὶ φαίνεται ὅτι ἡ παρουσία σας εἶναι ἀναπόφευκτος.

— Ἕτοιμος εἶμαι νὰ σὲ ἀκολουθήσω, ἀπεκρίθη ὁ Φρεδερῖκος· ἀλλὰ, ἐπρόσθεσε μετ' ὀλίγον ἀπενίσας τὸν Φρὰνς, δὲν ἦσο σὺ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Κ. Ζέφτ;

— Ὦ! εἶπε κατ' ἰδίαν ὁ ὑπηρέτης· τί διαβολάνθρωπος εἶναι αὐτὸς, τί μνήμην ἔχει! — Εἰς

τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Κ. Ζέφτ! ἐπανέλαβεν ἀπορῶν. Ὄχι, ἐξοχώτατε, ἀνήκω εἰς τὸ παλάτιον, καὶ μεταβαίνω καθ' ἑβδομάδα ἀπὸ ἕνα εἰς ἄλλον.

— Ἀ!... καλὰ, εἶπεν ὁ Φριδερῖκος· εἶμαι ἕτοιμος, ἂς ἀναχωρήσωμεν.

— Ὁρίσατε, ἐξοχώτατε· αἱ ἅμαξαι εἶναι ἕτοιμοι, προσμένουν εἰς τὴν μεγάλην θύραν· διότι, κατὰ τὴν ἐθιμοταξίαν, δὲν ἐμβαίνουν εἰς ξενοδοχεῖα.

— Καλά! Καὶ ἀποταθεὶς πρὸς τὸν ὑπηρέτην του ὁ Φρεδερῖκος, Ῥοδόλφε, εἶπε, λάβε τὴν ῥάβδον σου, καὶ ἀνάβα ὄπισθεν τῆς ἁμάξης.

— Ὦ! ὦ! εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Φρὰνς. — Δὲν συγχωρεῖται, ἐξοχώτατε, δὲν εἶναι συγχωρημένον

— Ἀδιάφορον, ἀνεφώνησεν ὁ Φρεδερῖκος ἀγερώχως. Ἔχω τὸν λόγον μου.

Ὁ Φρὰνς δὲν ἀπεκρίθη, ἀλλὰ κατέβη μετὰ τοῦ Φρεδερίκου καὶ Ῥοδόλφου. Λαβὼν δὲ λαμπάδα ἀνημμένην ἐπροχώρησε διὰ νὰ ὁδηγήσῃ τοὺς καταβαίνοντας· ἀλλὰ συγχρόνως συνενοήθη διὰ νεύματος μετά τινος τῶν ὑπηρετῶν.

— Ὁ Κ Νεύβεργ, εἶπε μεγαλοφώνως, ἐπιθυμεῖ νὰ ἀναβῇ ὁ ὑπηρέτης του ὄπισθεν τῆς ἁμάξης

— Πολλὰ καλά! ἀπεκρίθη ὁ ὑπηρέτης.

Ὁ Φρεδερῖκος ἔφθασεν ἐν τοσούτῳ πρὸ τοῦ ὀχήματος. Δύω δὲ ὑπηρέται ἀνοίξαντες τὴν θυρίδα, κατεβίβασαν τὰς βαθμίδας, καὶ ἐγύμνωσαν τὰς κεφαλάς· ἀλλ' ἐνῷ ἡτοιμάζετο ν' ἀναβῇ, ὠπισθοδρόμησε καὶ εἶπε·

— Τί τρέχει; τίς εἶναι μέσα;

Μόλις ὅμως ἐπρόφθασε νὰ προφέρῃ ταῦτα, καὶ οἱ δύο ὑπηρέται, ἐπέθεσαν ἐπ' αὐτοῦ ἑκατέρωθεν τὰς χεῖρας, ἐνῷ τρίτος ἄλλος ἥρπασε τὸ ξίφος του.

— Κ. Νεύβεργ! εἶπεν ὁ Νέϊππεργ προχωρήσας· σᾶς συλλαμβάνω ἐν ὀνόματι τοῦ ἡγεμόνος. Ἰδοὺ ἡ διαταγή.

— Ἐμέ! ἀνέκραξεν ὁ Νεύβεργ διαγωνιζόμενος Εἶναι ἐπιβουλή! Ἀλλὰ καταβληθεὶς καὶ δεσμευθεὶς, ἐρρίφθη εἰς τὴν ἅμαξαν, ἥτις ἀνεχώρησεν ἔκδρομος.

ΙΒ'.

— Λοιπόν; ἠρώτησεν ὁ Γροσεστέϊν κάτωχρος καὶ τρέμων ὡς ἂν ἐπύρεσσεν.

— Ἐτελείωσα, ἐξοχώτατε, ἀπεκρίθη ὁ Φρὰνς, ἂν καὶ δυσκόλως· διότι ὁ διάβολος ἐκεῖνος εἶναι πονηρὸς καὶ φρόνιμος ὡς δαίμων. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους τὸν συνέλαβα, καὶ τὸν ἐφυλάκισα.

— Ἀ! ἀνέκραξεν ὁ Γροσεστέϊν φυσήτας μετὰ πατάγου. Τώρα νὰ ἰδῶμεν. Καί...

Ἀλλ' ἀνοιχθείσης τῆς θύρας, εἰσῆλθεν ὁ Λουπεστέϊν· ὁ δὲ Γροσεστέϊν δυσανασχετήσας τὸ πρῶτον, διευθύνθη ἔπειτα εὐμενῶς πρὸς τὸν ἰδιαίτερον γραμματέα.

— Ἀ! εἶναι ὁ Κ. Λουπεστέϊν! πόθεν ἡ εὐχαρίστησις αὐτή;

— Ἔρχομαι νὰ ἐκπληρώσω δυσάρεστον χρέος, Κ. βαρόνε. Εἶμαι προστεταγμένος νὰ σᾶς συλλάβω... καὶ διὰ τοῦτο παρακαλῶ νὰ μὲ ἀκολουθήσετε.

— Νὰ μὲ συλλάβετε! ἀνέκραξεν ὁ Γροσεστέϊν, καὶ ὠπισθοδρόμησε. Τὰ γόνατά του ἐλύθησαν, καὶ ἠναγκάσθη νὰ καθήσῃ.

— Ὁ Κ. Νεύβεργ ἐνεχείρισεν εἰς τὸν ἡγεμόνα διάφορα ἔγγραφα ἐκ τῶν ὁποίων ἀποδεικνύεσθε ἔνοχος ἐσχάτης προδοσίας. Ἔλαβα λοιπὸν προσταγὴν νὰ μὴ σᾶς ἀφήτω ἐλεύθερον μήτε στιγμὴν, καὶ νὰ σφραγίσω τὰ ἔγγραφα εἰς τὸ γραφεῖόν σας· καὶ αὐτὸ θὰ πράξω ἔμπροσθέν σας. Κατ' ἐπιταγὴν ἀνωτέραν συνέλαβα ἐπίσης καὶ τὸν γραμματέα σας Βερνέλ. Ἡ ὑψηλότης του καθυπέβαλεν εἰς ἀνακρίσεις καὶ τὸν Λουδόλφον, καὶ ἀπόψε ἴσως θὰ ἐξετασθῆτε κατ' ἀντιμωλίαν. Θὰ σφραγίσω τοῦτο τὸ ἐρμάριον.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ εἰσῆλθον χωροφύλακες. Μετὰ δὲ τὴν πρᾶξιν τῆς σφραγίσεως εἶπεν ὁ Λουπεστέϊν·

— Κ. Βαρόνε, εἴμεθα ἕτοιμοι.

Ὁ Γροσεστέϊν ἐστηκώθη πελιδνὸς τὴν ὄψιν καὶ κλονούμενος τοὺς πόδας. Διὰ νὰ ἐξέλθῃ δὲ τοῦ δωματίου ἠναγκάσθησαν νὰ τὸν ὑποστηρίζωσιν.

— Ἀλλοίμονον! εἶπεν ὁ Φρὰνς, ὅταν ἐξῆλθεν εἰς τὸν πρόδρομον· τί παράδοξα εἶναι ὅλ' αὐτά; Ἰδοὺ ὁ πρωθυπουργὸς δέσμιος. Ἡ προσταγὴ τὴν ὁποίαν ἐξετέλεσα τὸ πρωΐ, ἐνδέχεται νὰ μὴν ἀποβῇ πολλὰ νόστιμος δι' ἐμὲ, καὶ πιθανὸν ἡ κεφαλή μου νὰ μὴ μείνῃ τόσῳ στερεὰ εἰς τοὺς ὤμους μου ὅσῳ τὴν ὑποθέτω. Πρέπει νὰ φροντίσωμεν, Κὺρ Φρὰνς.

Ἀκολουθήσας δὲ τὸν Λουπεστέϊν, εἶπε κατ' ἰδίαν πρὸς αὐτὸν, ἀφοῦ ἐτελείωσεν ἡ σφράγισις ὅλης τῆς οἰκίας·

— Ἐξοχώτατε! ἔχω νὰ σᾶς φανερώσω κάτι τι.

— Τί;

— Τὸ πρωΐ, ὁ Κ. Γροσεστέϊν μ' ἐνεχείρισε τοῦτο τὸ πρόσταγμα τοῦ ἡγεμόνος, καὶ μὲ διέταξε νὰ τὸ ἐκτελέσω, τὸ ὁποῖον καὶ κατὰ χρέος ἔκραξα·

— Πῶς! συνέλαβες τὸν Κ. Νεύβεργ! ἀνέκραξεν ὁ Λουπεστέϊν μόλις ἰδὼν τὸ πρόσταγμα. Διάβολε! Καλὰ ἔκαμες καὶ μὲ εἰδοποίησε· ἄλλως κακὰ τὴν εἶχες. Γρήγορα, γρήγορα ἂς ὑπάγωμεν νὰ τὸν ἐλευθερώσωμεν, διότι ἂν τὸ μάθῃ ὁ δούξ...

Ἀλλ' ὁ δοὺξ τὸ ἐγνώριζε· διότι ὁ Ῥοδόλφος διαφυγὼν τὰς χεῖρας τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Γροσεστέϊν, ἔφερε τὴν εἴδησιν εἰς τὴν οἰκίαν τῶν Ῥοζενάϊμ· οὗτοι δὲ μεταβάντες ἀμέσως εἰς τὸ παλάτιον, ἔπεσον εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἡγεμόνος καὶ ἐζήτησαν δικαιοσύνην.

— Πῶς! ἀνέκραξεν ἔξω φρενῶν ὁ δούξ· συνέλαβαν καὶ ἐφυλάκισαν τὸν Νεύβεργ! Κακοῦργε Γροσεστέϊν! Γρήγορα νὰ τὸν εἴπετε ὅτι ἂν ἐντὸς μιᾶς ὥρας δὲν ἔλθῃ ἐδῶ ὁ Κ. Νεύβεργ, ἡ κεφαλή του θ'ἀλλάξῃ τὴν θέσιν της.

Εἰσελθὼν δὲ τότε ὁ Λουπεστέϊν,

— Ὑψηλότατε, εἶπε περιχαρῶς, μὴν ἀνησυχῆτε· ἰδοὺ ὁ Κ. Νεύβεργ!

— Δόξα τῷ Θεῷ! ἀνεφώνησεν ὁ ἡγεμὼν τείνας τὰς χεῖρας πρὸς τὸν Φρεδερῖκον. Ἔλα, ἔλα, φίλε μου. Παρ' ὀλίγον λοιπὸν ἡ τελευταία ὑπηρεσία τὴν ὁ-

ποίαν μ' ἔκαμες ἀποκαλύψας με τὴν κακουργίαν τοῦ Γροσεστέϊν θελήσαντος νὰ μὲ ἀποπληρώσῃ ὡς βλάκα, θὰ σ' ἐστέρει τὴν ζωήν σου· ἀλλὰ σὲ ἔχω πάλιν φίλε μου, καὶ θὰ σὲ ἔχω διὰ νὰ μὴ χωρισθῶμεν ποτέ.

Καὶ οὕτως ἐγένετο· διότι ὁ Φρεδερῖκος κατῴκησεν εἰς τὸ παλάτιον. Μετά τινας δὲ ἡμέρας ἦλθε νὰ συγκατοικήσῃ μετ' αὐτοῦ καὶ ἡ Κ. Κωνσταντία Ροζενάϊμ ὡς βαρονέσσα Νέϋβεργ.

— Μ' ἔδωκες καὶ ἄλλο περίαπτον· εἶπε μίαν τῶν ἡμερῶν ὁ Φρεδερῖκος πρὸς τὸν ἄγνωστον, ὅστις ἐγένετο θεῖος καὶ θετὸς πατήρ μου, τὸ περίαπτον τῆς εὐδαιμονίας.

— Τὸ εἶχες ἐπάνω σου, τέκνον μου, ἀπεκρίθη οὗτος, ὡς τὸ εἶπες μόνος εἰς τὸ καφεπωλεῖον. Ἡ δύνομις τῶν περιάπτων τὰ ὁποῖα σ' ἔδωκα, ἐπήγαζεν ἀπὸ αὐτὴν τὴν παρελθοῦσαν διαγωγὴν τῶν ἐχθρῶν μας. Ἐθριάμβευσεν ἡ δικαιοσύνη.

ΕΚ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

—ο—

ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑΙ. Πλὴν τῆς ἀθλοθεσίας τοῦ Κ. Α. Κοντοσταύλου ἣν ἀνήγγειλεν ἡ *Πανδώρα* διὰ τοῦ φυλλαδίου 137, ἀναγράφομεν εἰς τὰς στήλας αὐτῆς καὶ νέα εὐεργετήματα. Ἀνώνυμός τις δαπανᾷ διὰ τοῦ φιλογενοῦς δημάρχου Πειραιῶς Κ. Α. Ῥάλλη εἰκοσιπέντε χιλιάδας δραχμῶν εἰς ἀνέγερσιν σχολείου κορασίων ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Ἡ Ἑλλὰς ὀφείλει διὰ τοῦτο εὐγνωμοσύνην καὶ πρὸς τὸν μετριόφρονα δωρητὴν, καὶ πρὸς τὸν μεσολαβήσαντα Κ. Α. Ῥάλλην, ὅστις καὶ ἄλλως ἀπέδειξε τὸν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ ἐγνωσμένον ζῆλον αὐτοῦ, δωρήτας τὴν δημαρχικὴν αὐτοῦ ἀντιμισθίαν εἰς τὰ ἀγαθοεργὰ τοῦ Πειραιῶς καταστήματα.

Τὸ *Ἀμαλίειον Ὀρφανοτροφεῖον* εὐδοκιμεῖ, χάρις εἰς τὴν προστασίαν τῆς Μεγαλειοτάτης Βασιλίσσης συγκαταβαινούσης νὰ ἐπισκέπτεται αὐτὸ καὶ προσωπικῶς, εἰς τὴν συνετὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν πρόθυμον συνδρομὴν τῶν ὁμογενῶν. Ἡ Μεγαλειοτάτη Βασίλισσα συντηρεῖ ἐξ ἰδίων καὶ ἄλλα εἰκοσιπέντε ἄρρενα ὀρφανὰ, φροντίζουσα εὐμενῶς περί τε τῆς ἡθικῆς αὐτῶν ἀγωγῆς καὶ περὶ τῆς μετὰ ταῦτα ἀποκαταστάσεως.

Ἑκατὸν χιλιάδες δραχμῶν ἐδόθηταν ὑπὸ τοῦ Μεγαλειοτάτου Βασιλέως ἐκ τῶν συνεισφορῶν τῶν ὁμογενῶν, εἰς τελειοποίησιν τῆς Μητροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ ἀπόφασις τωόντι βασιλοπρεπὴς, καὶ ἀξία τῆς βαθείας εὐγνωμοσύνης τῶν Ἀθηναίων.

Ἐν Σύρῳ τὰ ἰδιωτικὰ λύκεια τῶν Κ.Κ. Ἰ. Βαλέττα καὶ Π. Ἀντωνιάδου, περὶ ὧν ὡμιλήσαμεν καὶ ἄλλοτε προκόπτουσιν ὁσημέραι καὶ ἀποφέρουσι πλείστους καρποὺς, καθ' ἃς ἔχομεν πληροφορίας. Φιλόμουσός τις περιηγητὴς ἐλθὼν ἐσχάτως ἐκεῖθεν ἔλεγε πρὸς ἡμᾶς ὅτι τὸ τοῦ Κ. Ἀντωνιάδου, εἰ καὶ ἀρτισύστατον, ἐπειδὴ τὸ τοῦ Κ Βαλέττα πρὸ ἐτῶν ὑπάρχει, εἶναι ἐν ἀρίστῃ καταστάσει, ἐτακτοποιήθη ἀξιολόγως, διδασκόντων ἐν αὐτῷ ὀκτὼ καθηγητῶν καὶ ἰσαρίθμων διδασκάλων, καὶ ἐφορευομένων τῶν μαθητῶν, κατὰ τὸ ἠθικὸν μάλιστα, ὑπό τε τοῦ διευθυντοῦ καὶ ἑνὸς παιδονόμου. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸ κατάστημα αὐτὸ εἶναι εὐρύχωρον, καὶ κεντρικὸν, καὶ εὐάερον, καὶ ἡ διδομένη τροφὴ ὑγιὴς καὶ ἄφθονος, πολλοὶ μαθηταὶ συρρέουσιν, οἰκότροφοί τε καὶ ὑπότροφοι καὶ ἐξωτερικοί.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ. Τῆς ὑπὸ Καραμτίνου ἱστορίας τῆς Ῥωσικῆς αὐτοκρατορίας γίνονται δύο Ἑλληνικαὶ μεταφράσεις, ὡς εἴπομεν ἐν τῷ 132 φυλλαδίῳ τῆς *Πανδώρας*· τῆς δὲ μιᾶς ἐξ αὐτῶν, τῆς ὑπὸ τοῦ Κ. Δημητρίου Βερναρδάκη μεταφραζομένης, καὶ δαπάνῃ τοῦ Κ. Παντελῆ Κ. Παντελῆ ἐκδιδομένης, ἐξεδόθη κατ' αὐτὰς ὁ πρῶτος τόμος. Πρὸς τὴν μετάφρασιν τούτου, γενομένην μετ' ἐπιμελείας οὐ τῆς τυχούσης, προσθέτει καὶ ἰδίας κριτικὰς ἐπιστασίας ὁ νέος μεταφραστὴς, μαρτυρούσας τὰς πολλὰς καὶ πολυειδεῖς γνώσεις αὐτοῦ. Ἀξιέπαινος δὲ καὶ ὁ ἐκδότης ὅστις ἀνέλαβεν ἔργον μακρὸν καὶ πολυδάπανον, ἐξ ἐκείνων ἅτινα σπανίως εὐδοκιμοῦσι παρ' ἡμῖν διὰ τὴν ἔνδειαν τῶν πολλῶν καὶ τὴν φειδωλίαν τῶν πλουσίων.

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ. Ὁ καθηγητὴς Αὔγουστος Πατέρμανος, λέγει τὸ γαλλικὸν Ἀθήναιον, ἔλαβε παρὰ τοῦ ἐν Μονβάσῃ τῆς Ἀφρικῆς ἐξαποστόλου Ῥεπμάνου τρεῖς ἐπιστολὰς ἀναγγελλούσας ἀνακάλυψιν θαλάσσης ἐσωτερικῆς ἐν Ἀφρικῇ, καὶ συνοδευούσας χάρτην γεωγραφικὸν. Ὁ χάρτης δὲ οὗτος παριστᾷ τὴν θάλασσαν ὡς κατέχουσαν τὸ μεταξὺ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τῆς 10ης μοίρας, καὶ μεταξὺ τῆς 23ης καὶ 80ης μοίρας μήκους ἀνατολικοῦ ἀπέραντον διάστημα, ὥστε ἡ λίμνη Νυάσσα ἀποτελεῖ τὴν μεσημβριοανατολικὴν ἄκραν αὐτῆς. Τὸ ἄπειρον τοῦτο ὕδωρ οὗτινος ἡ ἐπιφάνεια εἶναι διπλασία τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἡνωμένου μετὰ τῆς Μαιώτιδος, ὀνομάζεται ὑπὸ τοῦ Κ. Ῥεπμάνου, *ἐσωτερικὴ θάλασσα τοῦ Οὐκεμέζη*. Στηρίζεται δὲ ἡ ἀνακάλυψις ἐπὶ μαρτυριῶν.